VILÁGGAZDASÁG '85

Némi megtorpanás

Milyen év volt 1985 a tőkés világgazdaságban? A növekedési ütem szempontjából biztos, hogy *rosszabb* az előzőnél. Tavaly ugyanis a fejlett tőkés országok bruttó nemzeti terméke 4,5 százalékkal emelkedett, az idén viszont alighanem meg kell elégedniük *hárommal*. A különbség a két év teljesítménye között elsősorban az USA-nál jelentkezik, a többiek, Nyugat-Európa és Japán maradnak a már számukra „megszokott" 2-3 százaléknál. Sokan elégedetlenek most az eredménnyel, pedig még nem is olyan rég *örültek volna* ennek. A nyolcvanas évek fordulóján ugyanis, a recesszió időszakában egy ilyen mértékű megélénkülés elérhetetlennek tűnt.

1985-ben viszont a 3 százalékos növekedés változatlanul enyhe, 4 százalék körüli inflációs rátával sikerült, hiszen bizonyos világpiaci árak — ehhez egy fellendülés időszakában korábban *nem* szoktunk hozzá — az év folyamán *mérséklődtek*. Számítások szerint mintegy 60 milliárd dollárra tehető ez az összeg, amit ilyen módon a fejlett tőkés országok „megtakarítottak". A nyers- és alapanyagok, mezőgazdasági cikkek termelőinél viszont *ugyanez a pénz nyilvánvalóan hiányzott*. Mindegy, tény, hogy a termelők versengése és a keresletet mérséklő okos takarékossági intézkedések következtében *csökkent* a nyersolaj szabadpiaci ára, a kiugró terméseredmények miatt mintegy 15 százalékkal kevesebbet fizetnek a *mezőgazdasági* cikkekért. Az áruegyezmények közül válságba jutott az ónnáncs, hisz az ón árát *túlságosan magasan* állapították meg a piaci értékítélethez képest, és gondok vannak a *kávénál* is, ahol viszont a termék ára *túlságosan alacsonynak* bizonyult, hiszen a kínálatot a piac egy esetleges *brazil terméskár* fényében egyáltalán nem tartja biztosítottnak.

Az év folyamán végre megindult *a dollár értékének lassú lemorzsolódása* is. Az amerikai valuta most nagyjából az 1984 közepének megfelelő szinten áll, így is mintegy 15 százalékkal *meghaladva* az 1982-ben jegyzett árfolyamokat. A kilátásokat illetően a szakértők továbbra sem egységesek. Az egyik vélemény szerint a dollár értékvesztése *folytatódni* fog, ezt támasztja alá a vezető tőkés országok 1985. őszi, úgynevezett „gentleman-megállapodása" is. Más nézetek viszont úgy vélik, hogy az amerikai valuta visszaesése megáll. Ők azt hangsúlyozzák, hogy az Egyesült Államokban a műszaki fejlesztés jóval *erőteljesebb*, mint kontinensünk nyugati felén, az USA-ban munkahelyek létesülnek, míg Nyugat-Európában megszűnnek, és a tengerentúlon középtávon is stabil kormányzattal számolhatunk, míg az öreg kontinens adminisztrációinak sorsát a közeljövőben néhány bizonytalan kimenetelű választás fenyegeti.

1985-ben a világkereskedelem ismét növekedett, bár a várható 4-5 százalékos *változatlan áron* történő bővülés bizony elmarad az 1984-ben mért 9 százaléktól. Mindazonáltal a közelmúltban *általában* regisztrált értékekhez képest az idén várható is *igen magas* szám. Különösen figyelemre méltó, hogy 1985-ben a nem olajtermelő fejlődő országoknak ismét sikerült emelniük kivitelüket és ez hozzájárult a nagy adósságállománnyal rendelkezők ismételt talponmaradásához. A világ így kezdi megszokni azt, hogy *néhány államnak 100 milliárd dollárt is meghaladó tartozása van* és úgy tűnik, hogy a hitelező bankok is kellőképpen vigyáznak arra, hogy klienseik nehogy véletlenül csődbe jussanak. A probléma azonban *másutt* jelentkezik. Az adóssághegyekkel bíró néhány ország mellett sokkal kevesebb figyelem hárul azokra — főként Afrikában —, kik nem voltak annyira „szerencsések", mint Latin-Amerikában fekvő társaik, és nem tudtak 80-100 milliárd dolláros tartozásokat felhalmozni. Ezek a „kisadósok" elég kölcsönt vettek fel ahhoz, hogy *a törlesztés terhei forrásaikat évtizedekre lekössék, azonban mégsem annyit, hogy gazdaságuk szerkezete megváltozhatott volna*. Több tucat fejlődő állam van így a stagnálás, a lassú elnyomorodás állapotára ítélve, anélkül, hogy helyzetük az újságok első oldalára kerülne.

A gazdasági növekedés ütemének mérséklődése ellenére a világgazdaságban *folytatódott az erőteljes műszaki fejlődés*. A versenyben Amerika és Japán látszik elhúzni, Nyugat-Európa kollektív erőfeszítéssel — *Euréka-program* — próbálja elmaradását behozni. A világpiacon ennélfogva *a feldolgozott termékekben fokozódó differenciálás megy végbe*. Egy adott kategóriában versenyez egymással a műszaki fejlődés élvonalába tartozó néhány vállalat és mögöttük van egy számbeli leg erős „középmezőny". Az ide tartozó cégek termékei is találnak — még — vevőt, de egyre *inkább nyomott árakon*, egyre élesebb *verseny* mellett. Az elkövetkező évek kérdése, ki tud majd kiemelkedni a középmezőnyből és kik lesznek kénytelenek *visszaesni* a sereghajtók közé.

— asz —

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIÓ

December 19., csütörtök

KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. — 14.10: A magyar szépprózа századai. — 14.25: Zenei tükör. — 15.00: „Es fölragyognak szétszórt csontjaik". — 15.23: Romantikus kamarazene. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Révkalauz. — 17.00: Vizsgálatok nyomában. — 17.25: Reflektorfényben egy operaária. — 17.57: Munkásutánpótlás. — 18.07: Filmzene. — 18.15: Hol volt, hol nem volt . . . — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: Embermesék. — 20.15: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. — 21.13: Lavotta János verbunkosaiból. — 21.30: „Hitbéli dolgokrul . . ." — 22.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 22.20: Tíz perc külpolitika. — 22.30: Kocsis Albert hegedül, a nemzetközi Bartók Béla kamarazenekar játszik. — Kb. 23.30: Szimfonikus táncok. — 24.00: Hírek. Időjárás.

PETŐFI:

14.00: Zenés délután. Tárogatómuzsika. — 14.15: Idősebbek hullámhosszán. — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 15.05: Tudományos könyvespolc. — 15.10: Operaslágerek (szt). — 15.45: Közéleti jelenlét. — 16.00: Találkozás a stúdióban. — 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 17.05: David Matthews bigbandje játszik (szt). — 18.30: Slágerlista (szt). — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Operettkedvelőknek. — 20.03: A Poptarisznya dalaiból (szt). — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: Közkívánatra. — 23.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 23.20: Gyulai Gaál János szerzeményeiből (szt). — 23.50: Nóták (szt).

3. MŰSOR:

14.00: Zenekari muzsika (szt). — 15.00: Pophullám (szt). — 16.30: A St. Martin-in-the-Fields Kamarazenekar játszik (szt). — 17.00: Iskolarádió. — 17.30: Népzene sztereóban (szt). — 18.00: Rádióhangversenyekről. — 18.30: In limba materna. — 19.00: Hírek. Időjárás. — 19.05: Kamarazene korabeli hangszereken (szt). — 19.45: Holnap közvetítjük. — 20.21: Kiláló. — 21.05: Ibert: Perszeusz és Andromeda. — 21.52: Keith Jarrett triója dzsesszörökzöldeket játszik (szt). — 22.40: Napjaink zenéje (szt). — 23.30: Hírek. Időjárás.

December 20., péntek

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.17: A debreceni sorsforduló. — 8.52: Évszázadok mesterművei. — 9.33: Jó a dal. — 9.53: Lottósorsolás. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Testamentum. — 10.10: Márta. — 10.59: Lottóeredmények. — 11.00: Gondolat. — 11.45: A Pécsi Tanárképző Főiskola vegyes kara énekel. — 12.00: Déli Krónika Lottó. — 12.30: Ki nyer ma — 12.45: Osvát Ernő a kortársak között. — 12.55: A zene i összeköt.

PETŐFI:

4.30—7.59: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Szirmai Albert operettjeiből (szt). — 8.50: Tíz perc külpolitika. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Napközben. — 10.25: Válaszolunk hallgatóinknak. — 10.45: Láttuk, hallottuk. — 11.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 11.25: Külpolitikai könyvespolc. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Olasz filmek zenéjéből (szt). — 12.25: Édes anyanyelvünk. — 12.30: Népi muzsika. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Pop zene sztereóban (szt). — 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés

3. MŰSOR:

9.00: Hírek. Időjárás. — 9.03 Iskolarádió. — 9.36: Kodály Három ének (szt). — 9.53 Csak fiataloknak! (szt). — 10.43: Zenekari muzsika (szt) — 12.01: Erkel: Hunyadi László (szt). — 13.09: Hírek Időjárás. — 13.05: Magyarország ékessége.

TELEVÍZIÓ

CSÜTÖRTÖK

14.15: Iskolatévé. Éneklő i júság. Viva la musica! Tél. 14.55: Szórakaténusz. Bejá nám az egész földtekét. (A igemódok.) (A 4. osztály magyar nyelvhez.) — 15.1 Kamera. Látvány és han (Film- és tévéesztétikai mús középiskolásoknak.) — 15.4 Hírek. — 15.50: A sógun-örö ség. Angol filmsorozat. III rész: Egy harcos álmán visszhangjai (ism.) — 16.5 Perpetuum mobile. A bölcs kövétől a részecskegyorsító

— 17.30: Képújság. — 17.35: Tévébörze. — 17.40: Telesport. Mexikó '86. Bemutatjuk csoportellenfeleinket. — 18.05: Duna menti képek. Rövidfilm. — 18.20: Tájak, városok, emberek. Aranuralom. — 18.45: Száz híres festmény. Külföldi múzeumok gyűjteményeiből. Pieter Brueghel: Vadászok a hóban. — 18.55: Reklám. — 19.10: Tévétorna. — 19.15: Esti mese. — 19.30: Tv-híradó. — 20.00: Vámos Miklós: Villanyvonat. Tévéfilm. — 21.25: Hírháttér. Nézetek, vélemények közérdekű kérdésekről. A Belpolitikai Főszerkesztőség műsora. — 22.15: Unokáink is látni fogják — de hogy látja Ön? — 22.55: Tv-híradó 3. — 23.05: Himnusz.

2. MŰSOR:

18.15: Képújság. — 18.20: Betegség vagy állapot. II 2. rész: A cukorbeteg életmódja. (FF). — 18.55: Turizmus '85. Portugália. A Belpolitikai Főszerkesztőség műsora. — 19.25: Hangverseny a kastélyban. Csehszlovák film (ism.) — 20.00: Periszkóp. A Külpolitikai Szerkesztőség katonapolitikai műsora. — 20.30: Junkang barlang templomai. Kínai kisfilm. — 20.50: Tv-híradó 2. — 21.10: Reklám. — 21.20: Dietrich Fischer-Dieskau énekel. V 1. rész: Beethoven-dalok. — 21.55: Képújság.

PÉNTEK DÉLELŐTT

8.55: Tévétorna. — 9.00: Iskolatévé. Magyar irodalom (ált. isk. alsó tagozat). Nefelejcs. — 9.20: Zenés kikapcsolódás. Intervízió-átvétel Bulgáriából (ism.) — 10.15: Himalája-trilógia. Lengyel dokumentumfilm. III 1. rész: A Himalája árnyékában (ism.) — 10.40: Képújság.

SZÍNHÁZ

Operaház: Bánk bán (7) — Erkel Színház: Parasztbecsület; Bajazzók (7) — Zeneakadémia: Gabos Gábor zongoraestje (Gabos G. négy hangv. 4. fél 8) — Pesti Vigadó: Liszt Ferenc Kamarazenekar hangversenye (fél 8) — Katona József Színház: Hajótörött (Boleslav Polivka vendégjátéka. 7) — Nemzeti Színház: Rómeo és Júlia (7) — Várszínház: Sarah, avagy a languszta sikolya (7) — Madách Színház: Macskák (este 8) — Madách K

A Bútoripari Egyesülés mintaboltjaiban egyes székek 30-50%-os engedménnyel, amíg a készlet tart. Cím: III., Corvin Ottó utca 38., III., Raktár utca 21. (x)

Szilveszter Sárospatakon! 85. dec. 30.—jan. 1., 3 nap autóbusszal, szállodai elhelyezéssel, teljes ellátással, szilveszteri vacsorával. Program: városnézések, Miskolctapolcán fürdés. Ár: 1950 Ft. Jelentkezés: Express Utazási Iroda, Bp. XI., Bartók B. út 34. Tel.: 853-173, 853-174. (x)

A Fővárosi Operettszínház 1986. január havi bérleti műsora: 4-én du. Bársony Rózsi bérlet 2. ea. 4-én este Rátkai Márton bérlet 2. ea. 10-én este Kálmán Imre bérlet 2. ea. 12-én du. Gyulai Gaál Ferenc bérlet 2. ea. 12-én este Petrás Sári bérlet 2. ea. 22-én este Csiky Gergely bérlet 2. ea. 23-án este Déryné bérlet 2. ea. 24-én este Egressy Gábor bérlet 2. ea. 25-én este Fejér István bérlet 2. ea. 26-án du. Sárdy János bérlet 2. ea. 26-án este Honthy Hanna bérlet 2. ea. 31-én este Törzs Jenő bérlet 2. ea. (x)

Megjelent a Figyelő dupla, karácsonyi száma. Interjú a VII. ötéves tervről Ballai Lászlóval, az MSZMP KB osztályvezetőjével. Összállítás a lakossági befektetések lehetőségeiről. Hitelpolitika 1986-ban. Simai Mihály a világgazdaság jövőjéről. Lázár István írása: Mazsolát — lóért. A téeszek a kísérleti bérszabályozás mézeshetei után. Mire lesz energiánk? A Chinoin és az innováció. Jövőre is figyelje a Figyelőt! (x)

Gépi fogyasztás, szolárium, kozmetikai kezelések a „Kati-Mari" kozmetikában. V., Tanács krt. 24. I. emelet. Telefon: 372-250. Nyitva: egész nap. (x)

A Spirál Autójavító Vállalat 10. sz. üzeme (Budapest XIII., Szabolcs u. 32—34.) 1985. december 27-én, 28-án, 29-én, 30-án 6.45-től 15 óráig — a lakatosmunkák kivételével — ügyeleti szolgálatot tart. Telefon: 295-603, 402-150 103-as mellék. Az üzem zárva tart: 1985. december 24-én, 25-én, 26-án és 31-én. Nyitás: 1986. január 2. (x)

Belgyógyászati rendelőmet megnyitottam. Magnetoterá-

86.6.5.

Tömegdivattá vált a hobbifőzés az USA-ban

New York-i tudósítónktól:

Csaknem két évtizede kezdődött meg az a mozgalom az Egyesült Államokban, amely a főzés, a konyhaművészet pihentető, kikapcsolójellegét tűzte a zászlajára. Évről évre növekedett azon amatőr szakácsok száma, akik a hétvégeken a baráti családok elkápráztatására saját ételkreációkat „terveztek" és állítottak elő. Tömegdivattá vált az Egyesült Államokban a házi különlegességek készítése. A hobbifőzés abban tér el a mindennapok szükségszerű „konyhaművészetétől", hogy gyakorlói a saját ételcsodák előállítását kifejezetten pihenésnek, kikapcsolódásnak tekintik. A piackutatók számításai szerint az Egyesült Államok 80 millió háztartásának 10 százaléka folytat a hétköznapi kényszerfőzés mellett hobbifőzést a hétvégeken.

Az új divat természetesen jótékony hatást gyakorolt az élelmiszer-kereskedelemre, valamint a konyhai eszközök árusítására. Ugyanesak a piackutatók megállapítása szerint a hobbifőzés évi 4 milliárd dollár többletbevételt eredményez az élelmiszeripar és -kereskedelem számára, a konyhafelszerelések és berendezések gyártói pedig 10 év alatt 65 százalékkal növelték forgalmukat.

Az NSZK gazdasága

Feltámad az acélipar

Az NSZK acéliparának utóbbi két esztendeje több szempontból — a magyar olvasóknak is — különleges tapasztalatokat kínál. Arra a kérdésre válaszolnak a tanulságok, hogy miként lehet a csődhelyzetből felkapaszkodni; milyen módszerek segíthetnek abban, hogy válságiparágból ismét nyereségesen működő acélipar legyen? A vaskohászat ugyebár nálunk is mélyponton volt, s ma is komoly gondok közepette dolgozik...

A vaskohászatot és az acélipart a világ legtöbb fejlett országában *válságiparágként* tartják számon, amely veszteséget veszteségre halmoz, s belátható időn belül nem tud talpra állni. Így volt ez az NSZK-ban is, ahol a jelek szerint fordult a kocka: szívós „karcsúsítás" és profiltisztítás után a jelek szerint az ország acélipara ismét *a nyereséges ágazatok* sorába tartozik. A „nyugatnémet példát" nagy figyelemmel kísérik a *gyengélkedő acéliparral rendelkező országok*, mert az iparág áramvonalasítása példaként szolgálhat számunkra.

Az NSZK acélipara termelési csúcspontját 1974-ben érte el, akkor *53,2 millió tonna acélt állítottak elő*. A recesszió, a keresletcsökkenés, valamint az állami támogatások lemorzsolódása a legtöbb fejlett iparú országban súlyos válságot idézett elő a vaskohászatban és az acéliparban. A nyugatnémet acélipar 1983-ban érte el termelése mélypontját, 35,7 millió tonnás acélgyártással. Az ágazat vesztesége ebben az esztendőben *1,2 milliárd dollár volt*, vagyis, minden tonna acél előállításán 34 dollár ráfizetés keletkezett a drága termelés és az alacsony árak következtében.

Elbocsátások és állami segítség

Az NSZK bel- és külföldi acélvásárlói számottevően *visszafogták az importot*, a hagyományosan nagy acélfogyasztó ágazatok — hajógyártás, csőgyártás, stb. — maguk is a válságiparágak sorába zárkóztak fel. A gépkocsiiparban rohamosan terjedt és terjed a műanyag, s ez ugyancsak az acél iránti kereslet *csökkenésével* jár.

Jól jellemezte a nyugatnémet acélipar mély válságát, hogy az egyik legjelentősebb termelő, a Saarstahl *csak 1,4 milliárd dolláros állami „injekcióval" menekült meg* a csődtől. De a többi gyártók sem voltak sokkal kedvezőbb helyzetben: a megrendelések visszaesése miatt csa[illegible] lással[illegible] zközök [illegible]*ak a szük*[illegible]c, s a dolg[illegible]. kénytel[illegible]

[illegible]tések ha[illegible] *gváltozott* [illegible]évi *39,4-*[illegible]*nára emel-*[illegible]s az acél-[illegible] már nyere-[illegible]évet. Európa [illegible]ipari magán-[illegible]ssen, *170 mil-*[illegible]*ségre tett szert.* [illegible]sodik acélipari [illegible]a Klöckner, a ta-[illegible]*ször nem köny-*

velt el veszteséget, igaz, profitot sem eredményezett még a termelés. A Krupp viszont 26 millió dollár nyereségre tett szert, a Hoesch pedig először fizetett *osztalékot* részvényeseinek kilenc év után a keletkezett 90 millió dolláros profitból.

Ésszerű, gyors szerkezetváltás

A nyugatnémet acéliparban nem történt csoda, hanem *igen tervszerű és fegyelmezett alkalmazkodás zajlott le, amelynek következtében az iparágat visszahozták a „klinikai halálból"*. A vállalatok alaposan felmérték, milyen speciális termékeket igényel a piac, s a tömegacélgyártásról fokozatosan átálltak a különleges termékek gyártására. (Érdemes megjegyezni, hogy a világ acéliparában jelentős *átrendeződési* folyamat zajlik le: a nem speciális, tehát a tömegacél gyártása nagy ütemben *áthelyeződik* a fejlett országokból az újonnan iparosodó államokba, elsősorban a *délkelet-ázsiai térségbe és Latin-Amerikába.*) A szűkösen rendelkezésre álló beruházási eszközöket *a termelés modernizálására* használták fel; a termelési költségek csökkentése — tehát a versenyképesség növelése érdekében, számítógépek vezérelte berendezéseket állítottak be, s jelentősen mérsékelték a fizikai dolgozók számát. A Krupp például olyan acélgyártó berendezést állított „csatasorba", amely *másfél óránként 90 tonna acélt termel, mindössze hét munkás közreműködésével*; az új berendezés elődje ugyanezt a mennyiséget nyolc óra alatt gyártotta le mintegy negyven dolgozó közreműködésével.

A korszerűsítés jegyében a nagy acélgyártó művek új technológiákat dolgoztak ki, amelyek jelentős bevétellel jártak, hiszen ezeket a világ számos országában értékesítették. A korszerűsítés eredményeként a nyugatnémet iparág a különleges acélfajták *elismert gyártója lett*. Olyan termékek gyártását helyezték előtérbe, amelyek iránt állandó és megbízható kereslet mutatkozik.

Az önmentési akció sikerrel járt. A mai nyugatnémet acélipar nem hasonlítható korábbi önmagához: *kisebb, modernebb, s a réginél korszerűbb termékszerkezettel rendelkezik.*

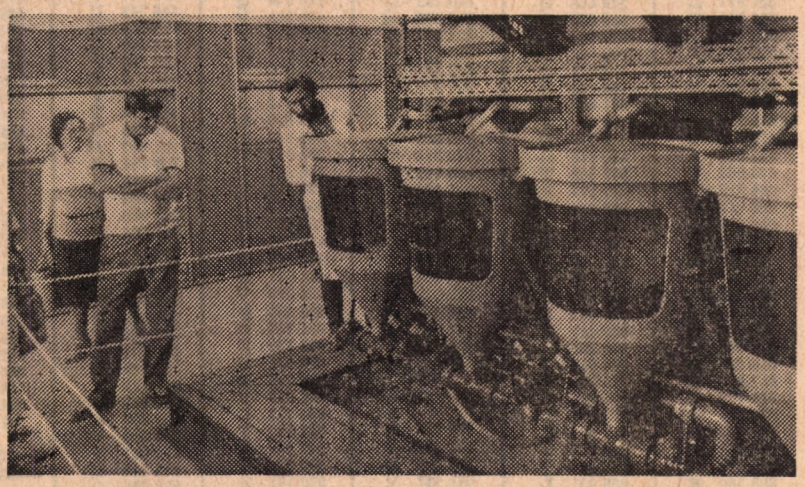
Folyamatos korszerűsítés

Az éppen csak talpra állt iparág azonban — érthető módon — még sebezhető. Az ágazat még mindig számottevő felesleges kapacitással rendelkezik, s ennek *megnyirbálása* fontos — és egyben fájdalmas — feladat. Kedvezőtlenül hat a nyugatnémet acéliparra a dollár értékvesztése, illetve a márka erősödése. Az erősödő márka rontja a hazai acél exportjának versenyképességét, ugyanakkor kedvez az olcsó acélimportnak. (Jelenleg az NSZK tömegacéligényének negyven százalékát elégíti ki importból, elsősorban az úgynevezett olcsó országok acéliparának termeléséből.) Kedvezőtlenül hat az iparágra az olaj árának a csökkenése is. Számottevően visszaesett az olajvezetékcső iránti kereslet világszerte: a Mannesmann például a kereslet csökkenésének hatására kénytelen volt *huszonötezer dolgozójának egynegyedét elbocsátani.*

A nyugatnémet acélipar azonban igyekszik időben és helyesen válaszolni a kihívásokra. Tovább diverzifikálja termékszerkezetét, s olyan — az acélgyártáshoz kapcsolódó — melléktevékenységbe kezd, amely várhatóan biztosítja a megkapaszkodást, valamint a profitot. A Klöckner például csomagológépek gyártását kezdte meg, a Krupp pedig elektronikus gyárvezérlő berendezések gyártásába fogott.

Az előrejelzések szerint a sokasodó nehézségek ellenére az idei esztendő is *sikeres lesz a nyugatnémet acélipar számára*, s így az NSZK azon kevés országok sorába lépett, ahol ezt a hagyományos ágazatot egyelőre *nem kell válságiparágként kezelni.*

Gara Szabolcs



Lipcsében július 13-ig tart nyitva az NDK harmincadik mezőgazdasági kiállítása, az Agra '86. A bemutatón hazánkat húsz vállalat képviseli. MTI Fotó

GYORSLISTA

az 1986. július 1-jén megtartott június havi lottó-jutalomsorsolásról, amelyen a 26. heti szelvények vettek részt. A nyereményjegyzékben az alábbi rövidítéseket használtuk:

A — Vásárlási utalvány (2000 Ft)

B — Wartburg Standard típ. személygépkocsira szóló utalvány

C — Polski Fiat 126 típ. személygépkocsira szóló utalvány

D — Sansui Hi-Fi-torony (78 000 Ft)

E — Sony CFD—5 típ. mini Hi-Fi-torony (71 000 Ft)

F — Panasonic videomagnó (64 500 Ft)

G — JVC rádió-magnó (44 000 Ft)

H — Hitachi mikrohullámú sütő (35 000 Ft)

I — Sony C5 típ. rádiómagnó (33 000 Ft)

J — Bosch KGE 300 típ. hűtőszekrény (28 600 Ft)

K — Hang-fény utalvány (50 000 Ft)

L — Szerencse-utalvány (40 000 Ft)

M — Siemens FC 842 típ. színes tv (41 000 Ft)

N — Siemens színes tv computerrel (51 800 Ft)

O— Otthon lakberendezési utalvány (30 000 Ft)

P — Zenesarok-utalvány (20 000 Ft)

Q — Vásárlási utalvány (10 000 Ft)

R — Vásárlási utalvány (9000 Ft)

S — Vásárlási utalvány (7000 Ft)

T — Vásárlási utalvány (5000 Ft)

U — Vásárlási utalvány (4000 Ft)

V — Vásárlási utalvány (3000 Ft)

Egymillió

261 895 S
276 629 V
283 996 S
306 097 L
350 299 S
357 666 S
365 033 V
379 767 P
401 868 L
409 235 Q
416 602 L
423 969 T
431 336 L
438 703 S
446 070 V
453 437 S
468 171 N
475 538 V
482 905 V
490 272 V
505 006 S
541 841 V
549 208 O
556 575 T
571 309 U
586 043 O
593 410 O
600 777 P
608 144 Q
615 511 Q
622 878 S
630 245 U
637 612 U
644 979 V
652 346 V
667 080 V
681 814 S
689 181 V
733 383 V
755 484 U
762 851 V
770 218 T
792 319 R
807 053 K
814 420 T
829 154 O
843 888 V
858 622 V
865 989 N
873 356 V
880 723 V
917 558 T
947 026 U
954 393 K

Kétmillió

263 807 S
278 541 S
308 009 V
322 743 T
337 477 L
344 844 T
359 578 M
366 945 T
374 312 T
389 046 V
403 780 K
411 147 P
418 514 T
447 982 A
470 083 V
484 817 T
506 918 L
529 019 S
543 753 L
565 854 Q
573 221 S
580 588 N
587 955 S
595 322 U
602 689 V
610 056 M
617 423 S
624 790 N
639 524 O
661 625 P
668 992 Q
676 359 Q
698 460 R
705 827 R
720 561 S
727 928 T
735 295 P
742 662 R
757 396 R
765 763 V
773 130 V
780 497 V
787 864 V
795 231 V
802 598 V
809 965 V
817 699 V
824 433 V
831 800 V
839 167 V
846 534 V
853 268 V
860 635 V
868 002 V
875 736 V
883 103 V
890 470 V
897 204 V
904 571 V
911 938 V
919 305 V
926 039 V
933 406 V
940 773 V
948 507 V
955 874 V
963 241 V
970 608 V
977 342 V
984 709 V
992 076 V

Hárommillió

004 443 V
011 810 V
019 544 V
026 911 V
034 278 V
041 645 V
048 379 V
055 746 V
063 113 V
070 480 V
077 847 V
085 214 V
092 581 V
099 948 V
107 315 V
114 049 V
121 416 V
128 783 V
136 150 V
143 517 V
150 884 V
158 251 V
165 618 V
172 985 V
180 352 V
187 719 V
195 086 V
202 453 V
209 820 V
217 187 V
224 554 V
231 921 V
239 288 V
246 655 V
254 022 V
261 389 V
268 756 V
276 123 V
283 490 V
290 857 V
298 224 V
305 591 V
312 958 V
320 325 V
327 692 V
335 059 V
342 426 V
349 793 V
357 160 V
364 527 V
371 894 V
379 261 V
386 628 V
393 995 V
401 362 V
408 729 V
416 096 V
423 463 V
430 830 V
438 197 V
445 564 V
452 931 V
460 298 V
467 665 V
475 032 V
482 399 V
489 766 V
497 133 V
504 500 V
511 867 V
519 234 V
526 601 V
533 968 V
541 335 V
548 702 V
556 069 V
563 436 V
570 803 V
578 170 V
585 537 V
592 904 V
600 271 V
607 638 V
615 005 V
622 372 V
629 739 V
637 106 V
644 473 V
651 840 V
659 207 V
666 574 V
673 941 V
681 308 V
688 675 V
696 042 V
703 409 V
710 776 V
718 143 V
725 510 V
732 877 V
740 244 V
747 611 V
754 978 V
762 345 V
769 712 V
777 079 V
784 446 V
791 813 V
799 180 V
806 547 V
813 914 V
821 281 V
828 648 V
836 015 V
843 382 V
850 749 V
858 116 V
865 483 V
872 850 V
880 217 V
887 584 V
894 951 V
902 318 V
909 685 V
917 052 V
924 419 V
931 786 V
939 153 V
946 520 V
953 887 V
961 254 V
968 621 V
975 988 V
983 355 V
990 722 V
998 089 V

Négymillió

090 823 L
098 190 V
105 557 U
112 924 V
120 291 V
127 658 L
135 025 V
142 392 V
149 759 T
157 126 T
164 493 U
171 860 U
179 227 V
186 594 Q
193 961 O
201 328 O
208 695 P
216 062 Q
223 429 P
230 796 Q
238 163 Q
245 530 S
252 897 T
260 264 T
267 631 V
274 998 R
282 365 V
289 732 R
297 099 V
304 466 S
311 833 U
319 200 V
326 567 T
333 934 Q
341 301 S
348 668 Q
356 035 S
363 402 T
370 769 S
378 136 U
385 503 U
392 870 T
400 237 U
407 604 Q
414 971 P
422 338 Q
429 705 P
437 072 Q
444 439 P
451 806 U
459 173 V
466 540 N
473 907 V
481 274 V
488 641 V
496 008 V
503 375 V
510 742 V
518 109 V
525 476 Q
532 843 T
540 210 V
547 577 P
554 944 V
562 311 V
569 678 R
577 045 R
584 412 V
591 779 V
599 146 V
606 513 Q
613 880 Q
621 247 U
628 614 K
635 981 V
643 348 V
650 715 V
658 082 K
665 449 V
672 816 S
680 183 S
687 550 T
694 917 T
702 284 S
709 651 L
717 018 V
724 385 S
731 752 L
739 119 L
746 486 O
753 853 P
761 220 Q
768 587 R
775 954 L
783 321 L
790 688 O
798 055 S
805 422 T
812 789 L
820 156 M
827 523 O
834 890 S
842 257 S
849 624 T
856 991 L
864 358 L
871 725 V
879 092 M
886 459 O
893 826 O
901 193 R
908 560 N
915 927 V
923 294 V
930 661 V
938 028 V
945 395 V
952 762 V
960 129 V
967 496 V
974 863 V
982 230 V
989 597 V
996 964 V

Háromnegyedmillió

003 731 V
011 098 V
018 465 V
025 832 V
033 199 V
040 566 V
047 933 V
055 300 V
062 667 V
070 034 V
077 401 V
084 768 V
092 135 V
099 502 V
106 869 V
114 236 V
121 603 V
128 970 V
136 337 V
143 704 V
151 071 V
158 438 V
165 805 V
173 172 V
180 539 V
187 906 V
195 273 V
202 640 V
210 007 V
217 374 V
224 741 V
232 108 V
239 475 V
246 842 V
254 209 V
261 576 V
268 943 V
276 310 V
283 677 V
291 044 V
298 411 V
305 778 V
313 145 V
320 512 V
327 879 V
335 246 V
342 613 V
349 980 V
357 347 V
364 714 V
372 081 V
379 448 V
386 815 V
394 182 V
401 549 V
408 916 V
416 283 V
423 650 V
431 017 V
438 384 V
445 751 V
453 118 V
460 485 V
467 852 V
475 219 V
482 586 V
489 953 V
497 320 V
504 687 V
512 054 V
519 421 V
526 788 V
534 155 V
541 522 V
548 889 V
556 256 V
563 623 V
570 990 V
578 357 V
585 724 V
593 091 V
600 458 V
607 825 V
615 192 V
622 559 V
629 926 V
637 293 V
644 660 V
652 027 V
659 394 V
666 761 V
674 128 V
681 495 V
688 862 V
696 229 V
703 596 V
710 963 V
718 330 V
725 697 V
733 064 V
740 431 V
747 798 V
755 165 V
762 532 V
769 899 V
777 266 V
784 633 V
792 000 V
799 367 V
806 734 V
814 101 V
821 468 V
828 835 V
836 202 V
843 569 V
850 936 V
858 303 V
865 670 V
873 037 V
880 404 V
887 771 V
895 138 V
902 505 V
909 872 V
917 239 V
924 606 V
931 973 V
939 340 V
946 707 V
954 074 V
961 441 V
968 808 V
976 175 V
983 542 V
990 909 V
998 276 V

Egymillió-ötszázezer

005 643 V
013 010 V
020 377 V
027 744 V
035 111 V
042 478 V
049 845 V
057 212 V
064 579 V
071 946 V
079 313 V
086 680 V
094 047 V
101 414 V
108 781 V
116 148 V
123 515 V
130 882 V
138 249 V
145 616 V
152 983 V
160 350 V
167 717 V
175 084 V
182 451 V
189 818 V
197 185 V
204 552 V
211 919 V
219 286 V
226 653 V
234 020 V
241 387 V
248 754 V
256 121 V
263 488 V
270 855 V
278 222 V
285 589 V
292 956 V
300 323 V
307 690 V
315 057 V
322 424 V
329 791 V
337 158 V
344 525 V
351 892 V
359 259 V
366 626 V
373 993 V
381 360 V
388 727 V
396 094 V
403 461 V
410 828 V
418 195 V
425 562 V
432 929 V
440 296 V
447 663 V
455 030 V
462 397 V
469 764 V
477 131 V
484 498 V
491 865 V
499 232 V
506 599 V
513 966 V
521 333 V
528 700 V
536 067 V
543 434 V
550 801 V
558 168 V
565 535 V
572 902 V
580 269 V
587 636 V
595 003 V
602 370 V
609 737 V
617 104 V
624 471 V
631 838 V
639 205 V
646 572 V
653 939 V
661 306 V
668 673 V
676 040 V
683 407 V
690 774 V
698 141 V
705 508 V
712 875 V
720 242 V
727 609 V
734 976 V
742 343 V
749 710 V
757 077 V
764 444 V
771 811 V
779 178 V
786 545 V
793 912 V
801 279 V
808 646 V
816 013 V
823 380 V
830 747 V
838 114 V
845 481 V
852 848 V
860 215 V
867 582 V
874 949 V
882 316 V
889 683 V
897 050 V
904 417 V
911 784 V
919 151 V
926 518 V
933 885 V
941 252 V
948 619 V
955 986 V
963 353 V
970 720 V
978 087 V
985 454 V
992 821 V

Kettőmillió

000 188 V
007 555 V
014 922 V
022 289 V
029 656 V
037 023 V
044 390 V
051 757 V
059 124 V
066 491 V
073 858 V
081 225 V
088 592 V
095 959 V
103 326 V
110 693 V
118 060 V
125 427 V
132 794 V
140 161 V
147 528 V
154 895 V
162 262 V
169 629 V
176 996 V
184 363 V
191 730 V
199 097 V
206 464 V
213 831 V
221 198 V
228 565 V
235 932 V
243 299 V
250 666 V
258 033 V
265 400 V
272 767 V
280 134 V
287 501 V
294 868 V
302 235 V
309 602 V
316 969 V
324 336 V
331 703 V
339 070 V
346 437 V
353 804 V
361 171 V
368 538 V
375 905 V
383 272 V
390 639 V
398 006 V
405 373 V
412 740 V
420 107 V
427 474 V
434 841 V
442 208 V
449 575 V
456 942 V
464 309 V
471 676 V
479 043 V
486 410 V
493 777 V
501 144 V
508 511 V
515 878 V
523 245 V
530 612 V
537 979 V
545 346 V
552 713 V
560 080 V
567 447 V
574 814 V
582 181 V
589 548 V
596 915 V
604 282 V
611 649 V
619 016 V
626 383 V
633 750 V
641 117 V
648 484 V
655 851 V
663 218 V
670 585 V
677 952 V
685 319 V
692 686 V
700 053 V
707 420 V
714 787 V
722 154 V
729 521 V
736 888 V
744 255 V
751 622 V
758 989 V
766 356 V
773 723 V
781 090 V
788 457 V
795 824 V
803 191 V
810 558 V
817 925 V
825 292 V
832 659 V
840 026 V
847 393 V
854 760 V
862 127 V
869 494 V
876 861 V
884 228 V
891 595 V
898 962 V
906 329 V
913 696 V
921 063 V
928 430 V
935 797 V
943 164 V
950 531 V
957 898 V
965 265 V
972 632 V
979 999 V
987 366 V
994 733 V

Kettőmillió-ötszázezer

002 100 V
009 467 V
016 834 V
024 201 V
031 568 V
038 935 V
046 302 V
053 669 V
061 036 V
068 403 V
075 770 V
083 137 V
090 504 V
097 871 V
105 238 V
112 605 V
119 972 V
127 339 V
134 706 V
142 073 V
149 440 V
156 807 V
164 174 V
171 541 V
178 908 V
186 275 V
193 642 V
201 009 V
208 376 V
215 743 V
223 110 V
230 477 V
237 844 V
245 211 V
252 578 V
259 945 V
267 312 V
274 679 V
282 046 V
289 413 V
296 780 V
304 147 V
311 514 V
318 881 V
326 248 V
333 615 V
340 982 V
348 349 V
355 716 V
363 083 V
370 450 V
377 817 V
385 184 V
392 551 V
399 918 V
407 285 V
414 652 V
422 019 V
429 386 V
436 753 V
444 120 V
451 487 V
458 854 V
466 221 V
473 588 V
480 955 V
488 322 V
495 689 V
503 056 V
510 423 V
517 790 V
525 157 V
532 524 V
539 891 V
547 258 V
554 625 V
561 992 V
569 359 V
576 726 V
584 093 V
591 460 V
598 827 V
606 194 V
613 561 V
620 928 V
628 295 V
635 662 V
643 029 V
650 396 V
657 763 V
665 130 V
672 497 V
679 864 V
687 231 V
694 598 V
701 965 V
709 332 V
716 699 V
724 066 V
731 433 V
738 800 V
746 167 V
753 534 V
760 901 V
768 268 V
775 635 V
783 002 V
790 369 V
797 736 V
805 103 V
812 470 V
819 837 V
827 204 V
834 571 V
841 938 V
849 305 V
856 672 V
864 039 V
871 406 V
878 773 V
886 140 V
893 507 V
900 874 V
908 241 V
915 608 V
922 975 V
930 342 V
937 709 V
945 076 V
952 443 V
959 810 V
967 177 V
974 544 V
981 911 V
989 278 V
996 645 V

Kétmillió-ötszázezer

004 012 V
011 379 V
018 746 V
026 113 V
033 480 V
040 847 V
048 214 V
055 581 V
062 948 V
070 315 V
077 682 V
085 049 V
092 416 V
099 783 V
107 150 V
114 517 V
121 884 V
129 251 V
136 618 V
143 985 V
151 352 V
158 719 V
166 086 V
173 453 V
180 820 V
188 187 V
195 554 V
202 921 V
210 288 V
217 655 V
225 022 V
232 389 V
239 756 V
247 123 V
254 490 V
261 857 V
269 224 V
276 591 V
283 958 V
291 325 V
298 692 V
306 059 V
313 426 V
320 793 V
328 160 V
335 527 V
342 894 V
350 261 V
357 628 V
364 995 V
372 362 V
379 729 V
387 096 V
394 463 V
401 830 V
409 197 V
416 564 V
423 931 V
431 298 V
438 665 V
446 032 V
453 399 V
460 766 V
468 133 V
475 500 V
482 867 V
490 234 V
497 601 V
504 968 V
512 335 V
519 702 V
527 069 V
534 436 V
541 803 V
549 170 V
556 537 V
563 904 V
571 271 V
578 638 V
586 005 V
593 372 V
600 739 V
608 106 V
615 473 V
622 840 V
630 207 V
637 574 V
644 941 V
652 308 V
659 675 V
667 042 V
674 409 V
681 776 V
689 143 V
696 510 V
703 877 V
711 244 V
718 611 V
725 978 V
733 345 V
740 712 V
748 079 V
755 446 V
762 813 V
770 180 V
777 547 V
784 914 V
792 281 V
799 648 V
807 015 V
814 382 V
821 749 V
829 116 V
836 483 V
843 850 V
851 217 V
858 584 V
865 951 V
873 318 V
880 685 V
888 052 V
895 419 V
902 786 V
910 153 V
917 520 V
924 887 V
932 254 V
939 621 V
946 988 V
954 355 V
961 722 V
969 089 V
976 456 V
983 823 V
991 190 V
998 557 V

Kétmillió-hétszázezer

005 291 V
012 658 V
020 025 V
027 392 V
034 759 V
042 126 V
049 493 V
056 860 V
064 227 V
071 594 V
078 961 V
086 328 V
093 695 V
101 062 V
108 429 V
115 796 V
123 163 V
130 530 V
137 897 V
145 264 V
152 631 V
159 998 V
167 365 V
174 732 V
182 099 V
189 466 V
196 833 V
204 200 V
211 567 V
218 934 V
226 301 V
233 668 V
241 035 V
248 402 V
255 769 V
263 136 V
270 503 V
277 870 V
285 237 V
292 604 V
299 971 V
307 338 V
314 705 V
322 072 V
329 439 V
336 806 V
344 173 V
351 540 V
358 907 V
366 274 V
373 641 V
381 008 V
388 375 V
395 742 V
403 109 V
410 476 V
417 843 V
425 210 V
432 577 V
439 944 V
447 311 V
454 678 V
462 045 V
469 412 V
476 779 V
484 146 V
491 513 V
498 880 V
506 247 V
513 614 V
520 981 V
528 348 V
535 715 V
543 082 V
550 449 V
557 816 V
565 183 V
572 550 V
579 917 V
587 284 V
594 651 V
602 018 V
609 385 V
616 752 V
624 119 V
631 486 V
638 853 V
646 220 V
653 587 V
660 954 V
668 321 V
675 688 V
683 055 V
690 422 V
697 789 V
705 156 V
712 523 V
719 890 V
727 257 V
734 624 V
741 991 V
749 358 V
756 725 V
764 092 V
771 459 V
778 826 V
786 193 V
793 560 V
800 927 V
808 294 V
815 661 V
823 028 V
830 395 V
837 762 V
845 129 V
852 496 V
859 863 V
867 230 V
874 597 V
881 964 V
889 331 V
896 698 V
904 065 V
911 432 V
918 799 V
926 166 V
933 533 V
940 900 V
948 267 V
955 634 V
963 001 V
970 368 V
977 735 V
985 102 V
992 469 V
999 836 V

Kétmillió-kilencszázezer

006 570 V
013 937 V
021 304 V
028 671 V
036 038 V
043 405 V
050 772 V
058 139 V
065 506 V
072 873 V
080 240 V
087 607 V
094 974 V
102 341 V
109 708 V
117 075 V
124 442 V
131 809 V
139 176 V
146 543 V
153 910 V
161 277 V
168 644 V
176 011 V
183 378 V
190 745 V
198 112 V
205 479 V
212 846 V
220 213 V
227 580 V
234 947 V
242 314 V
249 681 V
257 048 V
264 415 V
271 782 V
279 149 V
286 516 V
293 883 V
301 250 V
308 617 V
315 984 V
323 351 V
330 718 V
338 085 V
345 452 V
352 819 V
360 186 V
367 553 V
374 920 V
382 287 V
389 654 V
397 021 V
404 388 V
411 755 V
419 122 V
426 489 V
433 856 V
441 223 V
448 590 V
455 957 V
463 324 V
470 691 V
478 058 V
485 425 V
492 792 V
500 159 V
507 526 V
514 893 V
522 260 V
529 627 V
536 994 V
544 361 V
551 728 V
559 095 V
566 462 V
573 829 V
581 196 V
588 563 V
595 930 V
603 297 V
610 664 V
618 031 V
625 398 V
632 765 V
640 132 V
647 499 V
654 866 V
662 233 V
669 600 V
676 967 V
684 334 V
691 701 V
699 068 V
706 435 V
713 802 V
721 169 V
728 536 V
735 903 V
743 270 V
750 637 V
758 004 V
765 371 V
772 738 V
780 105 V
787 472 V
794 839 V
802 206 V
809 573 V
816 940 V
824 307 V
831 674 V
839 041 V
846 408 V
853 775 V
861 142 V
868 509 V
875 876 V
883 243 V
890 610 V
897 977 V
905 344 V
912 711 V
920 078 V
927 445 V
934 812 V
942 179 V
949 546 V
956 913 V
964 280 V
971 647 V
979 014 V
986 381 V
993 748 V

Hétmillió

523 845 I
531 212 L
538 579 S
545 946 L
553 313 T
560 680 M
575 414 Q
582 781 M
597 515 T
612 249 V
619 616 N
634 350 O
641 717 F
649 084 P
656 451 Q
663 818 S
678 552 U
685 919 T
693 286 U
700 653 V
715 387 U
730 121 V
737 488 V
744 855 U
759 589 U
774 323 U
789 057 T
811 158 L
818 525 V
833 259 V
840 626 Q
847 993 V
855 360 U
862 727 V
870 094 V
877 461 V
884 828 V
892 195 V
899 562 M
906 929 K
914 296 S
921 663 S
936 397 Q
951 131 O
958 498 M
965 865 V

Nyolcmillió

017 434 N
024 801 N
032 168 O
039 535 R
046 902 L
054 269 Q
061 636 U
076 370 S
091 104 V
105 838 V
150 040 T
157 407 P
172 141 U
216 343 K
231 077 U
238 444 V
282 646 J
290 013 J
319 481 N
326 848 V
348 949 Q
356 316 T
385 784 N
393 151 Q
407 885 U
459 454 T
474 188 Q
481 555 Q
511 023 V
525 757 V
592 060 S
628 895 V
636 262 S
643 629 C
650 996 R
658 363 U
665 730 V
680 464 Q
687 831 R
695 198 M
709 932 S
717 299 V
724 666 V
732 033 N
768 868 T
776 235 S
783 602 R
790 969 U
798 336 O
805 703 Q
813 070 M
820 437 U
835 171 R
842 538 R
849 905 O
857 272 R
864 639 S
872 006 V
879 373 V
886 740 V
901 474 S
908 841 V
916 208 T
930 942 U
938 309 V
945 676 R
953 043 V
960 410 S
967 777 T
989 878 S
997 245 V

Kilencmillió

004 612 Q
011 979 V
019 346 R
041 447 V
048 814 V
056 181 L
063 548 L
070 915 R
078 282 V
085 649 V
093 016 V
100 383 V
107 750 V
115 117 V
122 484 V
129 851 V
137 218 V
144 585 V
151 952 V
159 319 V
166 686 V
174 053 V
181 420 V
188 787 V
196 154 V
203 521 V
210 888 V
218 255 V
225 622 V
232 989 V
240 356 V
247 723 V
255 090 V
262 457 V
269 824 V
277 191 V
284 558 V
291 925 V
299 292 V
306 659 V
314 026 V
321 393 V
328 760 V
336 127 V
343 494 V
350 861 V
358 228 V
365 595 V
372 962 V
380 329 V
387 696 V
395 063 V
402 430 V
409 797 V
417 164 V
424 531 V
431 898 V
439 265 V
446 632 V
453 999 V
461 366 V
468 733 V
476 100 V
483 467 V
490 834 V
498 201 V
505 568 V
512 935 V
520 302 V
527 669 V
535 036 V
542 403 V
549 770 V
557 137 V
564 504 V
571 871 V
579 238 V
586 605 V
593 972 V
601 339 V
608 706 V
616 073 V
623 440 V
630 807 V
638 174 V
645 541 V
652 908 V
660 275 V
667 642 V
675 009 V
682 376 V
689 743 V
697 110 V
704 477 V
711 844 V
719 211 V
726 578 V
733 945 V
741 312 V
748 679 V
756 046 V
763 413 V
770 780 V
778 147 V
785 514 V
792 881 V
800 248 V
807 615 V
814 982 V
822 349 V
829 716 Q
851 817 S
859 184 N
866 551 N
873 918 Q
896 019 T
903 386 Q
910 753 R
918 120 T
925 487 M
932 854 K
940 221 Q
954 955 T
962 322 T
969 689 T
977 056 T
991 790 U

Negyvennégymillió

624 057 J
631 424 Q
646 158 T
668 259 T
682 993 T
705 094 S
712 461 U
719 828 V
727 195 M
749 296 R
756 663 N
778 764 O
786 131 V
800 865 V
808 232 T
815 599 V
822 966 Q
830 333 V
874 535 S
881 902 T
889 269 O
918 737 K
933 471 T
948 205 U
962 939 P
977 673 U
985 040 Q
992 407 Q

Ötvenötmillió

622 988 V
630 355 V
652 456 R
667 190 S
689 291 T
726 126 S
748 227 U
755 594 V
792 429 S
814 530 P
821 897 N
829 264 R
836 631 Q
843 998 R
851 365 Q
858 732 R
866 099 T
880 833 U
895 567 U
902 934 R
910 301 U
917 668 V
925 035 V
947 136 O
961 870 R
969 237 V
976 604 L
983 971 P
991 338 U

Hetvennégymillió

902 427 V
909 794 Q
917 161 V
931 895 R
968 730 V
990 831 Q
998 198 R

Hetvenötmillió

012 932 S
020 299 V
035 033 V
064 501 V
086 602 S
101 336 P
108 703 R
116 070 V
130 804 S
138 171 Q
145 538 L
167 639 R
175 006 U
182 373 S
189 740 U
197 107 U
204 474 U
211 841 U
219 208 R
233 942 N
241 309 T
248 676 P
256 043 Q
278 144 Q
285 511 V
292 878 V
300 245 S
307 612 V
322 346 T
329 713 R
337 080 R
344 447 T
351 814 T
359 181 Q
373 915 V
396 016 P
403 383 V
410 750 V
416 117 U
432 851 T
462 319 V
469 686 S
491 787 P
499 154 S
506 521 U
513 888 R
528 622 V
550 723 L
558 090 T
565 457 V
572 824 T
580 191 S
609 659 Q
617 026 Q
624 393 V
639 127 T
653 861 S
675 962 M
683 329 V
690 696 V
698 063 V
705 430 V
712 797 V
720 164 V
727 531 V
734 898 V
742 265 V
749 632 V
756 999 V
764 366 V
771 733 V
779 100 V
786 467 V
793 834 V
801 201 V
808 568 V
815 935 V
823 302 V
830 669 V
838 036 V
845 403 V
852 770 V
860 137 V
867 504 V
874 871 V
882 238 V
889 605 V
896 972 V
904 339 V
911 706 V
919 073 V
926 440 V
933 807 V
941 174 V
948 541 V
955 908 V
963 275 V
970 642 V
978 009 V
985 376 V
992 743 V

Hetvenhétmillió

002 022 S
009 389 V
016 756 V
024 123 P
031 490 N
046 224 O
053 591 S
060 958 T
068 325 U
090 426 V
097 793 V
134 628 Q
141 995 R
149 362 T
156 729 V
215 665 V
223 032 Q
230 399 R
237 766 V
245 133 V
259 867 E
267 234 K
274 601 R
296 702 T
304 069 J
311 436 T
326 170 P
333 537 N
348 271 S
355 638 S
363 005 Q
370 372 T
377 739 T
385 106 N
392 473 Q
399 840 R
407 207 L
421 941 T
429 308 S
436 675 U
444 042 U
451 409 U
466 143 M
473 510 V
480 877 T
488 244 U
495 611 Q
510 345 N
517 712 N
525 079 Q
532 446 S
539 813 S
547 180 U
554 547 Q
561 914 V
569 281 V
576 648 V
584 015 V
591 382 V
598 749 U
606 116 U
613 483 Q
620 850 P
628 217 R
642 951 T
650 318 T
657 685 U
701 887 M
709 254 R
716 621 V
731 355 P
746 089 L
753 456 P
760 823 T
768 190 U
775 557 L
782 924 T
790 291 T
797 658 T
805 025 U
819 759 U
827 126 V
841 860 N
849 227 S
856 594 U
863 961 V
871 328 U
878 695 Q
886 062 U
893 429 V
900 796 T
908 163 V
915 530 R
922 897 V
930 264 V
937 631 V
944 998 V
952 365 V
959 732 V
967 099 V
974 466 V
981 833 V
989 200 V
996 567 V

Hetvenkilencmillió

005 846 R
013 213 V
020 580 U
027 947 R
035 314 V
050 048 U
079 516 L
094 250 P
101 617 O
108 984 Q
116 351 S
131 085 T
138 452 L
153 186 Q
167 920 Q
175 287 T
182 654 T
190 021 S
197 388 U
204 755 R
212 122 U
219 489 U
226 856 V
234 223 V
241 590 V
248 957 L
256 324 T
263 691 U
278 425 L
285 792 M
293 159 L
300 526 L
307 893 Q
315 260 L
329 994 Q
337 361 Q
352 095 T
359 462 T
366 829 S
374 196 U
381 563 V
396 297 L
411 031 T
440 499 L
455 233 M
477 334 P
484 701 N
492 068 M
499 435 P
506 802 S
514 169 V
521 536 U
528 903 U
536 270 V
558 371 V
573 105 Q
580 472 M
587 839 R
595 206 U
609 940 R
617 307 L
624 674 L
632 041 R
639 408 S
646 775 U
661 509 R
668 876 K
676 243 L
683 610 N
690 977 R
706 711 S
713 078 T
720 445 T
735 179 T
742 546 T
749 913 U
757 280 U
764 647 V
772 014 K
779 381 S
786 748 L
794 115 L
801 482 R
816 216 Q
823 583 R
830 950 M
838 317 P
845 684 N
853 051 R
860 418 T
867 785 T
875 152 T
882 519 P
889 886 T
897 253 V
904 620 L
911 987 U
919 354 O
926 721 P
934 088 M
941 455 S
948 822 V
956 189 L
978 290 U
993 024 V

Nyolcvanmillió

007 758 V
015 125 V
029 859 M
044 593 Q
059 327 N
081 428 Q
088 795 V
096 162 S
103 529 Q
110 896 T
125 630 T
162 465 T
199 300 U
221 401 R
236 135 V
243 502 U
250 869 U
258 236 U
265 603 V
280 337 P
287 704 S
295 071 T
302 438 U
309 805 L
317 172 T
324 539 Q
331 906 R
339 273 R
346 640 R
354 007 T
376 108 L
398 209 K
420 310 V
427 677 V
435 044 R
442 411 U
449 778 N
464 512 U
479 246 N
508 714 S
516 081 R
523 448 S
530 815 R
538 182 J
552 916 V
567 650 V
575 017 V
582 384 T
589 751 Q
597 118 V
604 485 V
619 219 R
626 586 R
633 953 N
648 687 T
656 054 T
663 421 V
685 522 R
692 889 T
700 256 L
707 623 L
714 990 R
722 357 S
729 724 U
737 091 V
744 458 V
751 825 V
766 559 V
773 926 Q
781 293 O
788 660 L
796 027 O
803 394 Q
810 761 T
818 128 M
825 495 Q
832 862 Q
840 229 O
847 596 Q
854 963 T
862 330 T
869 697 L
877 064 O
884 431 O
899 165 L
906 532 R
913 899 T
921 266 L
928 633 M
936 000 U
943 367 U
958 101 U
972 835 U
987 569 U
994 936 P

Nyolcvanegymillió

002 303 O
009 670 S
017 037 Q
024 404 T
031 771 U
046 505 V
053 872 V
068 606 V
075 973 S
083 340 O
098 074 V
105 441 V
112 808 V
120 175 V
127 542 K
142 276 P
157 010 U
164 377 V
171 744 V
179 111 V
186 478 V
201 212 S
215 946 N
223 313 U
230 680 V
238 047 U
245 414 V
260 148 T
267 515 L
274 882 O
282 249 V
289 616 S
296 983 L

Nyolcvankettőmillió

604 215 R
011 582 T
018 949 V
026 316 V
055 784 Q
070 518 L
077 885 Q
085 252 O
144 188 M
151 555 M
158 922 T
166 289 V
173 656 V
188 390 N
195 757 Q
203 124 R
210 491 R
217 858 P
225 225 S
232 592 V
247 326 L
254 693 Q
269 427 U
291 528 V
306 262 V
313 629 R
328 363 O
335 730 M
343 097 T
357 831 R
365 198 V
379 932 V
402 033 Q
409 400 D
416 767 T
424 134 V
431 501 Q
438 868 U
446 235 V
453 602 V
475 703 N
483 070 S
571 474 V
600 942 V
630 410 R
645 144 K
659 878 Q
667 245 R
674 612 V
681 979 T
689 346 V
696 713 V
704 080 U
711 447 N
733 548 O
748 282 Q
755 649 R
770 383 Q
777 750 S
785 117 R
792 484 T
799 851 Q
807 218 T
814 585 U
829 319 S
836 686 U
844 053 L
851 420 L
858 787 L
866 154 P
873 521 Q
880 888 V
888 255 T
895 622 V
902 989 Q
910 356 J
917 723 O
925 090 J
932 457 U
939 824 R
947 191 P
954 558 S
961 925 U
969 292 S
976 659 T
984 026 V
991 393 V
998 760 V

Kettőmillió-kilencszázezer

006 127 V
013 494 V
020 861 V
028 228 V
035 595 V
042 962 V
050 329 V
057 696 V
065 063 V
072 430 V
079 797 V
087 164 V
094 531 V
101 898 V
109 265 V
116 632 V
123 999 V
131 366 V
138 733 V
146 100 V
153 467 V
160 834 V
168 201 V
175 568 V
182 935 V
190 302 V
197 669 V
205 036 V
212 403 V
219 770 V
227 137 V
234 504 V
241 871 V
249 238 V
256 605 V
263 972 V
271 339 V
278 706 V
286 073 V
293 440 V
300 807 V
308 174 V
315 541 V
322 908 V
330 275 V
337 642 V
345 009 V
352 376 V
359 743 V
367 110 V
374 477 V
381 844 V
389 211 V
396 578 V
403 945 V
411 312 V
418 679 V
426 046 V
433 413 V
440 780 V
448 147 V
455 514 V
462 881 V
470 248 V
477 615 V
484 982 V
492 349 V
499 716 V
507 083 V
514 450 V
521 817 V
529 184 V
536 551 V
543 918 V
551 285 V
558 652 V
566 019 V
573 386 V
580 753 V
588 120 V
595 487 V
602 854 V
610 221 V
617 588 V
624 955 V
632 322 V
639 689 V
647 056 V
654 423 V
661 790 V
669 157 V
676 524 V
683 891 V
691 258 V
698 625 V
705 992 V
713 359 V
720 726 V
728 093 V
735 460 V
742 827 V
750 194 V
757 561 V
764 928 V
772 295 V
779 662 V
787 029 V
794 396 V
801 763 V
809 130 V
816 497 V
823 864 V
831 231 V
838 598 V
845 965 V
853 332 V
860 699 V
868 066 V
875 433 V
882 800 V
890 167 V
897 534 V
904 901 V
912 268 V
919 635 V
927 002 V
934 369 V
941 736 V
949 103 V
956 470 V
963 837 V
971 204 V
978 571 V
985 938 V
993 305 V

Kétmillió-hétszázezer

005 291 V
012 658 V
020 025 V
027 392 V
034 759 V
042 126 V
049 493 V
056 860 V
064 227 V
071 594 V
078 961 V
086 328 V
093 695 V
101 062 V
108 429 V
115 796 V
123 163 V
130 530 V
137 897 V
145 264 V
152 631 V
159 998 V
167 365 V
174 732 V
182 099 V
189 466 V
196 833 V
204 200 V
211 567 V
218 934 V
226 301 V
233 668 V
241 035 V
248 402 V
255 769 V
263 136 V
270 503 V
277 870 V
285 237 V
292 604 V
299 971 V
307 338 V
314 705 V
322 072 V
329 439 V
336 806 V
344 173 V
351 540 V
358 907 V
366 274 V
373 641 V
381 008 V
388 375 V
395 742 V
403 109 V
410 476 V
417 843 V
425 210 V
432 577 V
439 944 V
447 311 V
454 678 V
462 045 V
469 412 V
476 779 V
484 146 V
491 513 V
498 880 V
506 247 V
513 614 V
520 981 V
528 348 V
535 715 V
543 082 V
550 449 V
557 816 V
565 183 V
572 550 V
579 917 V
587 284 V
594 651 V
602 018 V
609 385 V
616 752 V
624 119 V
631 486 V
638 853 V
646 220 V
653 587 V
660 954 V
668 321 V
675 688 V
683 055 V
690 422 V
697 789 V
705 156 V
712 523 V
719 890 V
727 257 V
734 624 V
741 991 V
749 358 V
756 725 V
764 092 V
771 459 V
778 826 V
786 193 V
793 560 V
800 927 V
808 294 V
815 661 V
823 028 V
830 395 V
837 762 V
845 129 V
852 496 V
859 863 V
867 230 V
874 597 V
881 964 V
889 331 V
896 698 V
904 065 V
911 432 V
918 799 V
926 166 V
933 533 V
940 900 V
948 267 V
955 634 V
963 001 V
970 368 V
977 735 V
985 102 V
992 469 V
999 836 V

Kétmillió-kilencszázezer

006 570 V
013 937 V
021 304 V
028 671 V
036 038 V
043 405 V
050 772 V
058 139 V
065 506 V
072 873 V
080 240 V
087 607 V
094 974 V
102 341 V
109 708 V
117 075 V
124 442 V
131 809 V
139 176 V
146 543 V
153 910 V
161 277 V
168 644 V
176 011 V
183 378 V
190 745 V
198 112 V
205 479 V
212 846 V
220 213 V
227 580 V
234 947 V
242 314 V
249 681 V
257 048 V
264 415 V
271 782 V
279 149 V
286 516 V
293 883 V
301 250 V
308 617 V
315 984 V
323 351 V
330 718 V
338

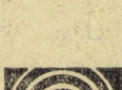
86.7.2.

A Wang számítógépgyárat épít Sanghajban

New York-i tudósítónktól:

Több halasztás után zöld jelzést kapott Kínában a *Wang Laboratories* terve egy helyi számítógépgyártó üzem felállítására. Az amerikai cég a tervek szerint az esztendő végén helyezi üzembe Sanghajban első kínai gyárát, s amennyiben a vállalkozás sikerrel jár, további üzemek épülnek Pekingben és az ország más városaiban. A közös vállalkozásban épülő komputergyár 6 millió dollárba kerül, s kezdetben csak alkatrészeket készít a Wang számítógépeihez. A későbbiekben a kínai gyárban a tervek szerint több Wang-típus gyártása, illetve összeszerelése kezdődik meg. A berendezéseket részben a Wang exportálja majd.

Az *International Data Corporation* becslése szerint a Kínai Népköztársaság 1984-ben 420, tavaly pedig 330 millió dollárért vásárolt külföldön számítógépeket. Az *IDC* szerint a tavalyi importcsökkenés oka az volt, hogy az ázsiai országban az importált számítógépek egy részét nem használták ki, s átmeneti többletkapacitás keletkezett.



KANADÁRÓL I.

ból tilos a nyers és füstölt húsáru bevitele.

Elektromos termékek forgalombahozatalához a Canadian Standard Association minősítése, illetve engedélye szükséges.

Beviteli eljárás

Az iparügyi és kereskedelmi minisztérium az importkontroll árujegyzékben felsorolt árucsoportokra előírt beviteli engedélyeket vagy általános engedély (General Import Permit — G. I. P.), vagy egyedi importengedély formájában adja ki. Az elektronikus adatfeldolgozásra történő áttérés következtében az engedélykötelezettség alá eső áruk engedélyét nem szerződésenként, hanem minden egyes szállítmányra külön kell kiállítani. A részszállítmányok importengedélyét az áru érkezése előtt 30 nappal adják ki. Az exportőrnek ajánlatos időben

FONTOS PERT NYERT MEG A U. S. TOBACCO 86-7-2.

Nem jár kártérítés a műdohány okozta ártalmakért

New York-i tudósítónktól:

Több hónapon át tartó perből győztesen került ki az *U. S. Tobacco Company*, amely az Egyesült Államok első számú „műdohány"-gyártója. Az U. S. Tobacco állítja elő az Egyesült Államokban forgalmazott nikotinmentes, rágógumiként rágható „dohány" döntő többségét. Ennek a pipadohány kinézetű és fémdobozban árusított pótszernek igen sokan hódolnak az országban. (Érdemes megjegyezni, hogy az USA-ban igen erős — és eredményes — dohányzásellenes kampány folyik évtizedünk eleje óta. Statisztikák szerint a legutóbbi öt év során mintegy 20 millióan hagyták abba a dohányzást.)

Egy édesanya azzal vádolta meg a céget, hogy fia a „műdohány" fogyasztása miatt halt meg szájrákban. A bíróságtól 147 millió dollár kártérítés megítélését kérte. Ez az összeg egyébként nagyobb, mint a vállalat nettó jövedelme, az U. S. Tobacco ugyanis tavaly 478 millió dolláros forgalom közepette 93,5 millió dollár profitra tett szert. A szövetségi bíróság elutasította a keresetet.

Rövid időn belül ez volt a dohánygyárak számára a harmadik kedvező ítélet termékfelelősségbiztosítás ügyben az Egyesült Államokban. Hasonló vádakkal szemben nyert pert nemrégiben a *Reynolds Tobacco Company*, valamint a *Ligget and Myers* cég. A bíróság megfelelő bizonyítékok híján igyekszik annak is elejét venni, hogy a halálesetek a dohánygyárak számlájára írják, s ezzel még tovább emelkedjenek a felelősségbiztosítási kártérítési összegek, valamint a biztosítási díjak. (Az Egyesült Államokban mind a cigarettás-dobozokon, mindpedig az egyéb dohánytermékek csomagolóanyagain kötelező feltüntetni a dohányzás ártalmasságát.)

Az U. S. Tobacco számára kedvező bírósági ítélet megszületése után az amerikai dohánygyárak részvényeinek értéke ugrásszerűen emelkedett. Az U. S. Tobacco részvényeinek árfolyama 4,50, a *Philip Morrisé* 2,50, az *RJR Nabiscoé* pedig ugyancsak 2,50 dollárral szökött fel.

...beviteli korlátozást három okból lehet elrendelni: belföldi zavartalan áruellátás elősegítésére, árvédő intézkedések végrehajtására, valamint nemzetközi szerződések végrehajtásának elősegítésére. A bevitel mennyiségi korlátozásának és viszonylati terelésének hatásos eszközei még a különféle törvények, amelyek szigorú egészségügyi, árujelölési, műszaki és munkavédelmi normákat írnak elő, és ezáltal tényleges beviteli korlátozásra használhatók fel. Azokra az árukra vonatkozóan, amelyek az említett törvények előírásai szerint vihetők be, az importőröknek az illetékes minisztérium előzetes engedélyét kell megszerezniök, vagy a vámhatóságnak be kell mutatniok az exportáló országban kiállított és az árura előírt bizonyítványokat.

Árulisták és beviteli tilalmak

Az „Export and Import Permits Act" elvei alapján összeállított árujegyzék (Import Control List) a beviteli korlátozás alá eső árucsoportokat tartalmazza. Az iparügyi és kereskedelmi minisztérium tájékoztatóiban (Notice to Importers) teszi közzé az árujegyzék módosítását és a jegyzékbe foglalt árucsoportokra elrendelt beviteli korlátozás módját. Az árujegyzék 67 árucsoportjára az ellenőrzés fokozatait alkalmazzák. A 67 tételből 10-et ...viteli engedélyt, míg a bevitel nem okoz kárt a kanadai iparnak.

Az ellenőrzés legszigorúbb formája a mennyiségi korlátozás. A kontingentált termékekre egy bázisidőszak bevitele alapján meghatározott kontingensek erejéig adják ki a beviteli engedélyeket. „Önkéntes" korlátozást kétoldalú megállapodás alapján lehet alkalmazni. A kanadai hatóságok a megállapodásba foglalt áruk behozatalát azzal a feltétellel engedélyezik, hogy az importőrnek a beviteli engedélykérelemhez mellékelnie kell az exportáló ország kiviteli engedélyének másolatát.

Számos árut csak külön engedéllyel, illetve minőségi vizsgálat alapján lehet az országba bevinni. Ezek közé tartoznak többi között a baromfi, főzelékfélék, gyümölcsök, halak, bizonyos élelmiszerek, tojás és tojásos készítmények, húskonzervek, egyes gabonafélék, gyógyszerek, mérlegek és mérőműszerek, drágakövek. Beviteli tilalom vonatkozik a brit, illetve kanadai szerzői jogot sértő könyvekre, nyomdai termékekre és képekre, továbbá oleomargarinra, vajra és vajszármazékokra, kazeintartalmú termékekre, alkoholtartalmú italokra, fehér foszforgyufára, gépjárművekre, repülőgépekre, fegyverekre és lőszerekre, valamint mindazokra az árukra, amelyek címkézése megtévesztő a származási országot illetően. Állat-egészségügyi szempontból fertőzött

86. július 4.

elléklet

Süllyedő hajógyártás

Országtól és társadalmi rendszertől függetlenül gondot okoznak a kormányoknak az úgynevezett válságágazatok. A probléma azzal kezdődik, hogy az ilyen szektorok általában elég sok embert foglalkoztatnak ahhoz, hogy például több nyugati országban a választási hadjáratban deklarált „tiszta piacgazdaság" filozófiáját elfelejtve *a legtöbb kabinet a zsebébe nyúljon.* A meghirdetett célok ilyenkor általában egyértelműek: nem cél például a veszteség finanszírozása, olykor *mégis mentőövet dobnak,* amely lehetővé teszi a termelési szerkezet radikális átalakítását. Az elmélet legalábbis ez.

A gyakorlat dilemmáira azonban érdemes a nyugat-európai hajógyártás néhány adatát szemügyre venni. Miközben a világtermelés rendelésállománya a hetvenes évek eleji szintnek mintegy negyedére esett vissza, a tőkés Európa vállalatai kénytelenek ismételten beérni az igények mintegy 14 százalékával. Közben pedig Japán 44 százalékot mondhat magáénak és Dél-Korea részesedése is önmagában eléri a 16 százalékot. Nem véletlen, hogy a nyugat-európai cégek által foglalkoztatottak száma 280 ezerről egy évtized alatt 130 ezerre esett vissza. A kapacitás persze nem csökkent ilyen mértékben, az állóeszközök jórészt megmaradtak, arra várva, hogy egy esetleges fellendülés hátterét biztosítják.

Ez azonban *csak nem akar bekövetkezni.* Legalábbis nem a hagyományos termelési szerkezetben. Az előrejelzések szerint a jövő egyértelműen a speciális vízijárműveké, vagyis a komphajók, jégtörők, tudományos kutatóhajók gyártóié. A tankerek, a konténeres szállítók és az általános rendeltetésű hajók piacán viszont Nyugat-Európának nincs keresnivalója, hiszen itt az ázsiai konkurencia mintegy 30 százalékkal olcsóbb. Ennek oka *nem csupán a hatékonysági különbségekben keresendő* — állítják a gyártók. Az okok között felemlegetik a japán Export-Import Bank által felajánlott kedvező feltételű exporthiteleket éppúgy, mint a dél-koreaiak állítólagos dömpingárait. Márpedig ameddig a versenyfeltételek nem lesznek egyenlőek — vallják az európai kontinens veszélyeztetett gyártói —, addig a kormányok anyagi támogatására szükség van. Az



összeg nem is kevés, egyes számítások szerint évente közvetlenül és közvetve mintegy 1 milliárd dollárt kapnak a nyugat-európai hajógyártó üzemek.

Bár 1985 közepén úgy tűnt, hogy az újonnan épített járművek árának mérséklődése megállt, a hajótulajdonosok továbbra is csak rendkívüli *óvatossággal* rendeltek. Az előrejelzések ugyanis változatlanul jelentős *bizonytalanságot tükröznek.* Ennek fényében továbbra is nehéz volt az új hajók vásárlásának finanszírozását biztosítani. A bankok számára egyre kevésbé jelentett biztosítékot az, hogy a nyújtott hitelt jelzálogszerűen a vásárolt hajóra betáblázták. A tulajdonosok tehát, ha csak tehették, *késleltették* az új járművek átvételét, és a vételár megfelelő részleteinek kiegyenlítését. Ennek egyik módja volt az, hogy a már megállapított ár újratárgyalását kísérelték meg, arra hivatkozva, hogy a tervek is módosultak. A gyártók viszont megpróbáltak ellenállni a fenti törekvésnek.

Tény mindenesetre, hogy míg 1975-ben a tőkés világ hajógyártása 82 millió tonnás összesített rendelésállományt mondhatott magáénak, addig a tavalyi év végére ez 26 millió tonnára zuhant vissza úgy, hogy a termelési kapacitás még mindig mintegy 40 százalékkal magasabb a piaci igényeknél. Voltak országok, ahol a visszaesés különösen *súlyos helyzetet teremtett.* Franciaország esetében a tavalyi rendelésállomány már csak 10 százaléka volt az egy évtizeddel korábbinak, ez az arány az angol hajóépítők esetében 7 százalék. A legroszszabb mutatókkal viszont alighanem a svéd dokkok rendelkeznek. Itt ugyanis a korábbi szintnek mindössze két százaléka a tavaly év végi igény. Vannak persze, akik viszonylag jól vészelték át a krízis éveit, bár mostanában már ők sem mondhatják magukat immunisnak. A finn hajóépítők például *időben kivonultak* az általános teherszállítók piacáról és a környező országok igényeire specializálódtak. Az onnan kutatóhajókra, darukra és jégtörőkre feladott rendelések, valamint az északi országok közötti forgalom kompigénye hozzájárult ahhoz, hogy a finn dokkok rendelésállománya az egy évtizeddel korábbinak csak 40 százalékára volt kénytelen visszaesni. Napjainkban persze már a finn cégek is kénytelenek számolni a világtendenciával. Ezt jelzi, hogy a közelmúltban a két legnagyobb finn hajóépítő *kényszerfúzióra lépett.*

Nyugat-Európában *a helyzet másutt sem rózsásabb.* A kormányok már kezdik felismerni, hogy a hajógyártásba — úgy tűnik — hiába ömlik a közpénz. Hiába növekszik a termelékenység, ha nincsenek rendelések. Alighanem azoknak van igaza, akik úgy vélik, hogy egyes speciális járművektől eltekintve a jövőben a hajógyártásnak kontinensünk nyugati felén egyáltalán nincs jövője. Mindezt persze még az érintett 130 ezer dolgozóval is el kellene fogadtatni...

G. Sz.

EGY TÉMA, TÖBB OLDALRÓL

KORU
KÓR.



Tavaly csaknem harmincezren haltak meg rákban Magyarországon. Az összes halálozás nyolcvan százalékát a szív- és érrendszeri megbetegedések, a daganatos elváltozások és a balesetek okozzák. A halált okozó betegségek sorában tehát a második helyen áll korunk kórja; a rák. Hazánk első ízben ad otthont, augusztusban a világ rákkutató tudósai négyévenként sorra kerülő tanácskozásának. Összeállításunkban erről, a ma még leküzdhetetlennek hitt betegségről próbálunk képet nyújtani az olvasónak.

Szemtől szembe: a rákkal

Nemcsak hazánkban, hanem a világ fejlett országaiban is a második helyen szerepelnek a vezető halálokok között a daganatos megbetegedések. A genfi központban működő Nemzetközi Rákellenes Unió több mint fél évszázada koordinálja a százharminchét ország különböző intézeteinek önkéntes csatlakozásával a szervezet szerteágazó kutatási és gyógyítási tevékenységét. A tizennegyedik nemzetközi rákkongresszusnak augusztus 21. és 27. között Magyarország lesz a házigazdája. Azért esett Budapestre a választás, mert az itthoni *rákszűrések elterjedtsége*, de különösképpen a *méhnyakrák korai felismerésére kidolgozott szűrések* felhívták a magyar rákellenes küzdelem eredményeire a figyelmet. A hazai *daganatellenes gyógyszerkutatás* pedig világszerte elismert.

Jelenleg *háromszáz különféle rosszindulatú daganatos* megbetegedés fordul elő. Ebből eredően nincs *egyetlen* elméleti orvosi alaptudomány, amely ne foglalkozna a rákeredetű megbetegedések kérdéseivel. A szakmai érdeklődést általános figyelem övezi a közvélemény részéről is. A rák még mindig *a legfélelmetesebb betegségek* sorába tartozik, és miután a daganatos halálozások *ötven százalékáért a különféle áttételek a felelősek*, sokszor valóban visszafordíthatatlan a folyamat... De a lakosság egészségügyi kultúrájának megváltoztatása, a szélesebb körű ismeretszerzés, a félreértések és homályok tisztázása mégis el kell, hogy vezessen — a szakemberek egybehangzó véleménye szerint — ahhoz, hogy egyre több daganatos beteg, a korai felismerés nyomán túlélje a rákot, sőt, meggyógyuljon. Köztudott ugyanis, hogy *a megfelelő életforma megválasztásával* bizonyos rákbetegségek megelőzhetők. A dohányzásmentes életmóddal például elkerülhető a tüdő-, a gége- és a hólyagrák, amelyek a férfiakat leggyakrabban sújtó daganatos megbetegedések.

Minden kongresszuson várható egy-egy érdekes *felfedezés* bejelentése. Az idei budapesti tudóstalálkozón elsősorban az *AIDS-kutatás* területé-

MAGYAR HÍRLAP

86.7.12.

Száz bajtól sújtva

Egyiptomi felhők

A nasszeri idők gyors iparosítása után Szadat korszakát a „nyitás", a külföldi tőke bekapcsolása iránti törekvés jellemezte.

A hetvenes évek végül is rendkívül gyors gazdasági növekedést hoztak, ezt azonban nem az ország gazdaságának ereje, hanem az olajárrobbanás eredményezte. *A kiábrándulás* a nyolcvanas évek elején keserű volt. Egyiptom kivitelének 70 százalékát képezi a nyersolaj, világpiaci árának stagnálása, majd nominális csökkenése tehát alapvetően rázta-rázza meg az ország kereskedelmi mérlegét. Az évente mintegy 4 milliárd dollárra tehető hiányt kezdetben *még fedezték* a külföldön dolgozó vendégmunkások átutalásai, az amerikai segélyek és a Szuezi-csatorna bevételei azonban a nyolcvanas évekre e csatornák is kezdtek legalábbis részben bedugulni.

Lélektani hatás

A külföldön dolgozók száma a korábbi 3—4 millió főről azért mérséklődött, mivel a „befogadó" arab országok — elsősorban az öböl államai — maguk is kénytelenek voltak az olajbevételek csökkenése következtében gazdasági tevékenységüket *visszafogni*. Az idegenforgalomnak a februári zavargások *lélektani hatása* jelentett gondot, míg a csatornabevételekre a tankerpiacon mutatkozó túlkínálat és az ismert olajpiaci helyzet gyakorolt kedvezőtlen hatást. Az ország a napi 870 ezer hordós szintről 200 ezer hordóra fogta vissza olajtermelését, *gyakorlatilag megszüntetve az új helyzetben az exportot*, hisz a felszínre hozott mennyiségre belföldön is szükség van. A devizamérleget ilyen körülmények között leginkább folyamatosan csak *a külföldi segélyek befolyása* érinti kedvezően.

A nyolcvanas évek közepén a költségvetés helyzete érthető okokból szinte *állandóan viták középpontjában van*. A büdzsé bevételei 11,3 milliárd dollárt tesznek ki évente, ezen összegnek azonban csak elenyésző része szolgál gazdaságfejlesztési-struktúrajavítási célokat. A felhasználásra inkább a folyó támogatások előnyben részesítése a jellemző. A kiadási oldal legnagyobb tétele a villanyáram, benzin és kenyér árának szubvencionálására fordított 3,8 milliárd dollár, az állami szektor alkalmazottainak ellátmányát képező 3,4 milliárdos fejezet csak utána következik. Jellemző, hogy a kormány anyagi támogatásával Egyiptomban olyan benzinár létezhet, amely a világpiaci szintnek csak ötödét teszi ki és a kenyér fogyasztói árának adott szintje mellett az importált búzára évente 1,8 milliárd dollár támogatást kell költeni. Nem elhanyagolható terhet jelent az adósságszolgálat sem. A tartozástömeget Egyiptom hivatalosan 24 milliárd dollárban adja meg, azonban az IMF inkább 33 milliárdra teszi a teljes összeget. A kamatok és a tőke törlesztése az exportbevételek 35 százalékát emészti fel — az arány az olajár mérséklődésével alighanem emelkedett.

Ártámogatások nélkül?

A kulcs *az ártámogatások megszüntetése* — ebben elvileg a Nemzetközi Valutaalap és a kormány véleménye megegyezik, és kétségtelen, hogy az egyiptomi vezetés a halasztathatatlan strukturális reformok érdekében hajlik is a gyakorlati cselekvésre. Ami viszont az intézkedések ütemét illeti, a két fél véleménye jelentősen *eltért*. 1985 augusztusában a véleményeltérés világosan megmutatkozott az egyiptomi pénzügyminiszter washingtoni tárgyalásai alkalmával, amikor Kairó megtett intézkedéseit a világszervezet egyértelműen elégtelennek minősítette. Szeptember 18-án Mubarak bejelentette, hogy *felfüggesztenek* minden olyan hitelt, amely nem nyereséges termelővállalkozásra irányul. A radikális lépés nyilvánvaló célja az volt, hogy a tőkét a közvetítő kereskedelem és a fogyasztás szférájából a termelésbe csoportosítsa át. (A külföldi beruházások statisztikáját követve is szembetűnő, hogy a vállalkozások aránytalanul nagy része áramlott például az ingatlanszakmába, ahol a telekárak felhajtásához hozzájárult ugyan, azonban Egyiptom exportkapacitásának növeléséhez aligha.) A csomagot szeptember 30-án újabb követte: a devizabevételek emelése érdekében 3,4 százalékkal növelték a csatornahasználati illetéket.

Radikális döntéssel

A kérdés voltaképpen az, *milyen ütemben képes a kormány arra, hogy a költségvetés terheit csökkentve eszközöket szabadítson fel a strukturális átalakítás, a gazdaságfejlesztés céljaira?* Mubarak úgy véli, hogy a vállalatoknak *a tulajdonformától függetlenül* meg kell tudniuk állni a saját lábukon. Ebből logikusan következne az, hogy a költségvetésnek nem feladata az állami szférában szubvenciókkal a foglalkoztatási szint fenntartása. Tervek születtek arra is, hogy a villanyáram fogyasztói árát fokozatosan a piaci költségek szintjére emelik. A folyamat megkezdődött, azonban tíz éven keresztül évente átlagosan *50 százalékos növekedésre lenne szükség ahhoz, hogy a fogyasztó költségarányosan fizessen.* Ilyen mértékű drágítás sokak véleménye szerint viszont alapvetően veszélyeztetné a közhangulatot. A tényleges döntések ennélfogva minden bizonnyal kompromisszumosak lesznek, a politikai tényezők és a gazdasági szükség egyaránt mérlegre kerülnek.

A radikális döntés azonban *megkerülhetetlen akkor, ha Egyiptom valóban ki akarja használni jól képzett munkaerejét*, mezőgazdasági lehetőségeit és meg akarja valósítani gazdasága diverzifikálását.

G. Sz.

MAGYAR HÍRLAP GAZD

Mások telefonjai

Egy magyar felmérés tapasztalatai a fejlettekről – Mi segíthet a fejlődésben

Levonhatók-e alkalmazható tanulságok a hazai telefónia gyógykezelésére a külhoni távközléspolitika elemzéséből? A Posta Kísérleti Intézetben 13 országra kiterjedő nagyszabású felmérésen dolgoznak a kutatók. Jóllehet, vizsgálódásaiknak egyelőre még csupán a derekán járnak, s szinte ahány ország, a távközlés fejlesztésére annyiféle elképzelés, számos általánosítható következtetést azért máris körvonalazhattak.

Minderről a Híradástechnikai Tudományos Egyesület minapi rendezvényén számolt be a vizsgálatot végző két kutató, *Csorba Imre* és *Nyevrikel Emília*. A mikroszkóp alá vont országok többsége európai állam, de szerepel a listán az USA és Dél-Korea is. A kiválasztás szempontjai között egyebek mellett az szerepelt, hogy *miként képesek egyes országok a távbeszélő-hálózat átlagon felüli fejlesztésére?*

Kihívás a monopóliumoknak

A telefonhálózatot feltűnően dinamikusan fejlesztő országcsoportban a 12—20 százalékot is eléri az állomásszám évi növekedésének üteme, a fejlett országok többségében azonban — néhány „telített" esettől eltekintve — általában *évente 6—8 százalékkal többen emelhetik le egyik évről a másikra az új készülékek hallgatóját.* (A hatvanas években még ekkora volt a hazai fejlesztési tempó is, ám mi immár hosszú távon is évente csupán az állomások 2,9 százalékos szaporodásával számolhatunk.)

Hogy mi a titka külföldön a távközlés töretlen fejlődésének? Nos, a kutatók szerint, amíg a húszas években a felettébb tőkeigényes, lassan megtérülő távbeszélő-beruházások a magántőke lehetőségeit meghaladván, a világ valamennyi országában állami monopóliummá váltak, a nyolcvanas évektől már egészen más a helyzet. A rendkívül felgyorsult technológiai fejlődéshez — a fogyasztói igények dinamikus változásához —, egyre kevésbé képesek

Nagy-Britanniában 1984-től a a telefonálók immár részvénytársaság vagyonát gyarapítják és az értékpapírok csupán 49,8 százaléka állami tulajdon. A részvények — amelyeknek tíz százalékát az alkalmazottaknak tartották fenn — eladásából az angol államkassza 3,9 milliárd font bevételre tett szert. Felállítottak egy Távközlési Hivatalt, amely őrködik a verseny tisztasága felett, ellátja a szabványosítási feladatokat, és gondoskodik arról, hogy a kevésbé nyereséges területeken, például az úgynevezett rural (vidéki) hálózat kiépítésében vagy a rokkantak számára használható telefonállomások szaporodásában ne következzen be hanyatlás.

Az eddigi eredmények önmagukért beszélnek: *csökkentették a távbeszélő-tarifákat, felgyorsult a korszerű, digitális technika bevonulása a távközlésbe, jelentős létszámcsökkenést sikerült elérni a telefontársaságoknál.* Így azután aligha kétséges a döntés eredménye 1989-ben, amikor a tervek szerint ismét napirendre tűzik majd a távközlési-üzlet további liberalizálását és újabb részvények eladását.

Svéd példa: lehet régivel is

Ám, tévedés volna úgy gondolni, hogy a reprivatizálás az egyetlen lehetséges út. Svédországban például már a húszas évek közepén elérték a megfelelő távbeszélőhely-sűrűséget, most száz lakosonként csaknem 90 készüléknél tartanak, s a további növekedést már jobbára csak hétvégi házakba bekötött új vonalaktól várhatják. Az északi országban azonban — szemben a britekkel — változatlanul szilárdak a telefon állami monopóliumának bástyái. A szolgáltatás felpezsdítésére, a távbeszélő-hálózat hatékony, nyereséges működtetésére ott az úgynevezett „teljesítményorientált egységek" megszervezését fundálták ki. Az alapszolgáltatást 20 ilyen — egységes belső érdekeltségi rendszerben dolgozó — csak-

Ezzel azután akár vissza is kanyarodhatunk a hazai távlati távközlés-politika formálásakor is megszívlelendő nemzetközi tendenciákhoz. Kemény kihívás éri világszerte a távközlési monopóliumokat, s hogy padlóra ne kerüljenek, valamilyen formában *mindenütt változtatnak a szervezeti formájukon*, diverzifikálják a feladatokat, a döntési jogkört és a felelősséget a legalsóbb szintre helyezik. Ezzel szemben nálunk — hangzott el az idézett előadáson — a szervezet legalacsonyabb polcán a fejlesztési igényeket közvetlenül érzékelő megyei üzemeknek *semmilyen döntési szabadságuk* sincs.

Gazdasági tényező...

A nemzetközi tapasztalatokból az is leszűrhető, hogy szinte mindenütt keresik a hálózat gyorsabb fejlesztésének új pénzügyi forrásait. A magántőkét persze, az átlagosnál is kedvezőbb kondíciókkal s nem a pénzügyektől idegen eszközökkel igyekeznek becsalogatni.

A kutatók érdekes megállapítása, hogy *viszonylag korszerűtlen központokkal is lehet magas színvonalú szolgáltatást nyújtani.* A svédek aligha büszkék nyugati mércével már avítt (többségében cross-bar, de nem digitális) központjaikra, arra azonban igen, hogy a beszélőhely-sűrűséget tekintve *évtizedek óta az élen járnak.* Mindezt egyébként azzal magyarázzák, hogy jól fölébecsülték az igényeket, másrészt a háborúk sem pusztították a telefonközpontjaikat, ezek ma is jól szolgálnak, így a rekonstrukciójukat a közeljövőben *nem tervezik.*

Világosan látszik az is — fejtették ki a kutatók —, hogy a mai hazai gyakorlatnál sokkal szorosabb együttműködésre volna szükség a távközlés fejlesztésében és az alkalmazásában érdekelt szakemberek között. Igaz, erre külföldön sincs egységes panacea, az USA-ban a telefontársaságok saját — bizonyíthatóan olcsó — fej-

Japán dilemma

El az exporttól!

Tavaly szeptemberben egy dollár *még 240 jent ért*, mostanában csak 160—170 egységet adnak érte. A japán valuta tehát néhány rövid hónap alatt mintegy *50 százalékkal felértékelődött* és ennek hatása egy olyan országban, ahol 1983 óta a gazdasági növekedés motorját teljes egészében az export biztosította — nagyjából!

Az ország exportjának értéke nemzeti valutában mérve havonta 12—16 százalékkal mérséklődött és az előrejelzések szerint a vállalati nyereségek *átlagosan 6 százalékos csökkenése* fog bekövetkezni. A hangulat a gazdasági körökben érthetően rosszabb, mint korábban, bár a nyolcvanas évek nagy többletekkel járó exportoffenzívájáról a japán üzleti körök is tudták, hogy *örökké fenn nem tartható.*

Megszaporodtak az olyan előrejelzések, mely szerint a japán dinamika mérséklődik, az ország fokozatosan „előregszik" és gazdag, de stagnáló társadalommá lesz. Mások viszont *bizakodóbbak* és képesnek tartják a szigetországot arra, hogy az évezred végére a tőkés világ első gazdasági hatalmává váljon. E cél eléréséhez azonban *drasztikus strukturális változásokra van szükség.* Legalábbis ezt ajánlotta az úgynevezett Mayekawa-bizottság, mely Nakaszone miniszterelnök megbízásából azt vizsgálta, hogyan reagáljon a japán gazdaság az erősödő jen jelentette kihívásra.

A Mayekawa-jelentés természetesen — ez minőségének is jele — *belpolitikai vihart kavart*, hiszen nem mást állított, mint azt, hogy Japánnak szakítania kell hagyományos intézményrendszere és értékrendje jó néhány elemével. Az anyag következtetéseit azonban külföldön is figyelemmel kísérték. Konklúziói ugyanis azt jelenthetik, hogy megvalósításuk esetén a japán piac *nyiltabbá válik a külföldi áruk* iránt. Ez annál inkább kívánatos lenne, mivel az erős jen önmagában csak hosszabb távon képes a kereskedelmi mérleg hatalmas többletének kiegyensúlyozására gondoskodni és voltaképpen arra sincs garancia, hogy a jenárfolyam örökre a jelenlegi szintjén marad. Mindenképpen kívánatos lenne tehát a japán gazdaságfejlődés olyan irányú átalakítása, melyben nagyobb szerep jutna a belföldi kereslet élénkülésének és megszűnne az exportvezérlés csaknem kizárólagossága. (1985-ben Japán kereskedelmi mérlege 56 milliárd dolláros többlettel zárult. Az idén a felértékelődés hatását „figyelmen kívül hagyva" a pozitív szaldó 85 milliárd dolláros lesz, hisz az exportot ért „csapást" az importált nyersanyagok árának zuhanása kompenzálja. A várt változásra tehát legelőször 1987-ben kerülne sor.

Mayekawa szerint a század utolsó negyedében a gazdasági növekedés *gyors üteme* csak abban az esetben tartható fenn — félreértés ne essék, ezen a fogalmon nem 8, hanem inkább reálértékben 4 százalék értendő — ha a költségvetési kiadások emelkedése, a magánberuházások élénkülése és a személyi fogyasztás „átveszik" a külpiaci kereslet szerepét. Másszóval: a japán gazdaságot hatékonyabbá kell tenni és olyan ágazatokra kell koncentrálni, melyekben a felértékelődött jen mellett is az ország vállalatai távlatilag is versenyképesek tudnak maradni. A jelentés nézete szerint azonban az áramvonalasított japán gazdaságnak le kell számolnia néhány olyan örökséggel is, melyek manapság a gazdaság hatékony működését *gátolják* — tekintet nélkül a változás okozta társadalmi feszültségekre.

A bizottság jelentésének célpontja például *a bonyolult és soklépcsős elosztási rendszer*, melynek egyik célja éppen a családi kiskereskedelmi vállalkozások megvédése a nagy hálózatok versenyétől. Ilyen körülmények között persze az áru útja sokszor *az indokoltnál hosszabb*, az elosztás folyamatából a modern technika és a számítógépesítés ki van zárva. A fogyasztói kereslet emelkedése azonban alighanem bomlasztó hatással lesz a kereskedelemben tovább élő hagyományos struktúrákra is. Mint ahogy alighanem a változást megérzik a feldolgozóipari vállalatok beszállítói is. A kialakult tradícióknak megfelelően sok exportőr a gazdasági indokoknál nagyobb fontosságot tulajdonított annak, hogy beszállítójához esetleg több évtizedes kapcsolatok fűzték.

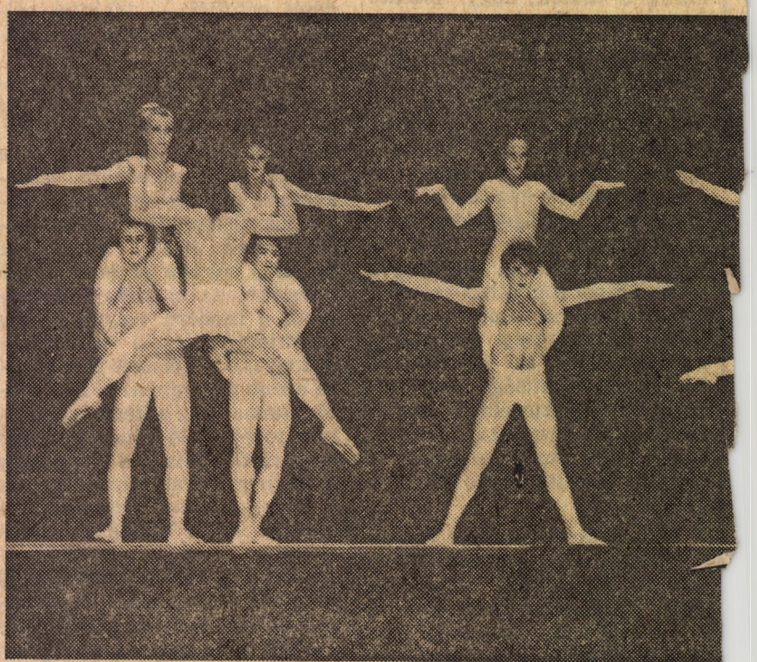
Vannak példák arra, hogy ilyen indokok alapján a versenytársak ajánlatához képest *akár 20 százalékos árdifferenciát is tolerált a végtermékgyártó.* Tehette, hisz az exportárba még ez is belefért. Aligha tartható viszont ez a helyzet fenn változatlanul a jövőben és a *meztelen árverseny* nyilvánvalóan sok kis- és középüzem sorsát fogja megpecsételni. További áldozata lehet az átalakulásnak a nagyüzemeknél szokásos életfogytiglani alkalmaztatás, közelítve a foglalkoztatási szokásokat más fejlett piacgazdaságú országokéhoz. Nem elhanyagolható az a hatás sem, amit a megváltozott gazdaságfejlesztési koncepció *a személyi jövedelmek* felhasználásában várhatóan hozni fog. Az átlagos japán család még ma is bevételeinek *16—17 százalékát takarítja meg, miközben az USA-beli 5 százalék kivételével az egészet elkölti.* Az új fogyasztási modellben alighanem kisebb megtakarítási hajlandóság szerepelne és az átlagos japán gyakrabban venné igénybe a fogyasztói hitel különféle formáit is.

G. Sz

A Győri Balett sikere Amerikában

Gazdag szegén

Kezdjük a végén. Mert a magyar sajtó fórumain egyforma szöveggel megjelent hír fogalmazása igencsak pontatlan: a Győri Balett nem *„az idei nemzetközi színházi fesztiválon"* aratott sikert, amikor június végén négy alkalommal közönség elé lépett Amerikában. Ugyanis ilyen-olyan nemzetközi színházi fesztivált az idén is többhelyütt rendeztek — Baltimoreban viszont a Nemzetek Színháza kétévenként mindig máshol szervezett seregszemlélére került most sor; amely alighanem a legfigyelemreméltóbb világszínházi „rangadó", tekintve, hogy az UNESCO égisze alatt működő ITI (Nemzetközi Színházi Intézet) vallja magát gazdájának.



Mechanikus kert

A Nemzetek Színháza nem ad ki díjakat. Nyilvánosságra hoz azonban egy *jelentést*, amelyben a Színházi Kritikusok Nemzetközi Szövetségének választmánya rövid indoklással mégiscsak sorbaállítja az érdemleges produkciókat. Ennek a nyilatkozatnak talán nagyobb is a hitele a hivatalos helyezéseknél — itt senki nem gyanakszik kultúrdiplomáciai vagy politikai szempontokra. Az Egyesült Államok ITI központja különösen örült, hogy a két évvel ezelőtti, Nancy-ban tartott fesztiválhoz hasonlóan ezúttal sem lesznek díjak: szerintük Amerikában tartani kellett volna a mindent elárasztó reklámináziótól.

Ami igaz, az igaz — végül is sikerült a Nemzetek Színházát már-már túlságosan is nagy csendben lebonyolítani. De hát a győrieknek nem a csinnadratta, a „felhajtás" hiányzott, hanem a jobb szervezettség. A mulasztásokat pedig nem lehet csupán a vendéglátók számlájára írni. Habár kétségtelen, hogy az Essex Community College színháztermét — Baltimore-tól mintegy félórányira — ők jelölték ki, és ezzel meglehetős-

mű, átütő siker született Baltimore-ban — végtére az ottani közönségnek nem volt összehasonlítási alapja, nem látta ezt a programot ideális feltételek között. Mégsem szabadna a maximális hatásnál kevesebbel beérni, mert soha nem tudhatjuk pontosan, milyen „erőviszonyokat" alakítanak ki a verseny más résztvevői. A Nemzetek Színházának 1986-os mezőnyében olyan világszámok „indultak", mint *Tadashi Suzuki* együttese Japánból, olyan unikumok, mint a San Francisco-i Zsidó Színház tagozataként működő Theatre Pardes, és olyan nagy „mutatványosok", mint a cseh *Polivka*, vagy az olasz Dario Fo. A kritikusok zsűrijének *„reportja"* azt mondja, hogy a Győri Balett „pontos képzeletgazdagságával" érdemelte ki a fesztivál legjelentősebb művészi teljesítményét megillető figyelmet. És itt gyorsan jegyezzük le: Baltimore-ban senkinek nem jutott eszébe firtatni, miként kerül egy színházi találkozó műsorára *balett-est*. Holott *A Nap szerettei* és a *Mechanikus kert* igencsak táncos produkciók — mi magunk legfeljebb *A csodálatos mandarinról* mertük volna azt állítani, hogy *lényegében* színház. A szakmabeliek és a nézők azonban magától értetődően *táncszínházként* fogadták el Markó koreográfiáit.

Táblás ház még a japánok előadásán sem volt, s máshová is mindig be lehetett jutni, akár az utolsó pillanatban, noha az együttesek túlnyomó többsége a belváros kényelmesen elérhető színházaiban játszott. A Győri Balettért jókorát kellett autózni — mégis elővételben ad-



Okok és következmények

Újra magánkézben

Mostanában gyakran előfordul, hogy egy európai fejlett tőkés ország kormánya meghirdeti az állami tulajdon felszámolását. Nem azokról van persze szó, melyek hagyományosan az állam felelősségét képezik kontinensünkön, magánkézbe sem a vasút, sem pedig a közkórházak nem kerülnének. A célpontot olyan vállalkozások jelentik, melyek nem a szűken vett közszolgáltatásban, vagy alapvető infrastrukturális ellátásban tevékenykednek. Jellemzőjük továbbá, hogy költségvetési támogatást nem, vagy csak kivételesen igényelnek. Versenytársaikkal úgy tudnak sikerrel harcolni, hogy közben nyereséget is regisztrálnak.

Miért e törekvés? Néhány hónapja a British Telecom került sok ezer részvényes tulajdonába, napjainkban a bonni szövetségi kormány tervezi érdekeltsége felszámolását a Volkswagen autógyárban és a Veba energia- és vegyipari konszernben. Franciaországban a parlament döntése után az államelnök is jóváhagyta azt a programot, mely magántulajdonba juttatná vissza azon érdekeltségek többségét, melyek a szocialista kormány uralomra jutásakor kerültek államosításra. *Az okok részben minden bizonnyal ideológiai* természetűek. Nyugat-Európában — legalábbis a nagyobb országokban — most olyan kormányok vannak hatalmon, amelyek őszintén meg vannak arról győződve, hogy az állam a gazdasági életben csak korlátozott szerepet játszhat. *A közpénz szerepe* addig a határig fogadható el számukra, ameddig az csak olyan szektorokra terjed ki, ahol a magántőke az elégtelen profitkilátások miatt nem érdeklődő. Helytelennek tartja azonban ez a felfogás a közpénz szerepét mindazon esetekben, amikor az — úgymond — *a magántőke elől veszi el a helyet*, olyan vállalkozásban, amely nyeresége révén az átlagos részvényes számára is vonzó. Ennek megfelelően célozzák meg a reprivatizálást az autóiparban, vegyiparban, energiakutatásban, de már az áramszolgáltatásban nem.

Vannak azonban *kemény anyagi okai is* annak, miért igyekszik sok kormány Nyugat-Európában az állami szektor kiterjedését csökkenteni. A nyolcvanas évek elején többüknek *gondot okozott a költségvetési egyensúly megbomlása*. A lassú gazdasági növekedés körülményei között a vállalatok befizetései kedvezőtlenül alakultak, a kiadási oldal pedig számos jogcímen (a munkanélküli segélyek összegének növekedése, a válságágazatok támogatása, stb.) meglehetősen felduzzadt. Ilyen körülmények között *első lépésként* a legtöbben megkísérelték a kiadási oldal azon tételeinek mérséklését, ahol ezt a közvélemény és a politikai tolarencia megengedte. A készpénzhez való jutás kényszere azonban annál erősebb a tapasztalatok szerint, minél közelebb van időben egy általános választás. Ennek közeledtével ugyanis a kormánypárt lépéseire a közvélemény érzékenyebbé válik és az adminisztráció egyre kevésbé engedheti meg magának, hogy különleges érdekcsoportok igényeire elutasítóan reagáljon.

Az NSZK-ban ezen a nyáron *a mezőgazdaság kapott jelentősebb központi injekciót*, a sorban a következő alighanem a hajógyártás lesz. Ebben a folyamatban pedig a szövetségi kormánynak van szüksége arra a nagyobb összegű készpénzre, amit az állami részesedés kiárusítása révén be tud venni, mint arra a jövedelemre, amelyet évről évre a vállalkozásokból nyerhet. A költségvetési egyenlegre való hivatkozást az is erősíti a Német Szövetségi Köztársaságban, hogy a vállalati szféra adóinak csökkentése révén a gazdasági tevékenység megélénküléséből származó többletbevétel egy részéről ily módon a büdzsé tudatosan lemondott.

Túlzás lenne persze azt állítani, hogy a reprivatizálás útja teljesen sima volna. A tapasztalat szerint a magántőke csak az olyan vállalkozások iránt érdeklődik, melyeknek nyeresége megbízhatóan dokumentálható. (Ezt a tényezőt alighanem Franciaországban kell majd az illetékeseknek figyelembe venniük.) *Léteznek presztízsszempontok is.* A nyugatnémet légitársaság, a Lufthansa például hiába szerepelt a szövetségi kormány reprivatizálási listáján, *a bajor kormány vétója* meghiúsította a lépés végrehajtását.

A fenti megoldások motiválják tehát, hogy a közelmúltban a nyugatnémet szövetségi kormány bejelentette, meg kíván válni a Volkswagen művekben birtokolt húszszázalékos részvénypakettjétől és áruba bocsátja egyidejűleg a Veba konszernben levő huszonöt százalékos részesedését is. Részbeni magánkézbe való adásra az év során még két esetben kerül a tervek szerint sor. Egy ingatlanokkal és szállítással foglalkozó vállalkozás szerepel a listán, valamint egy energiakutatási profilú cég. A Volkswagen és a Veba részvényeiből a kormány összesen 5,5 milliárd márkára számít...

G. Sz.

Hadsereg és politik 1938–

Az elmúlt közel két évtized során egyre inkább az érdeklődés középpontjába került Magyarország második világháborús szereplése. Több tucatnyi, Magyarországon, illetve az ország határain kívül megjelent monográfia, tanulmánykötet, önálló tanulmány és publicisztikai írás vizsgálja az 1938. és 1945. között eltelt időszak magyar történelmének katonai, politikai eseményeit, elemzi a gazdasági és szellemi életben bekövetkezett változásokat.

Ez az örvendetesen gyarapodó, színvonalas, és a tárgyilagosságot, mint szempontot egyre inkább magáévá tevő történeti irodalom a közelmúltban újabb, figyelemre méltó monográfiával gyarapodott. A Kossuth Könyvkiadó gondozásában jelent meg — véleményem szerint méltatlanul alacsony (ötezer!) példányszámban — *Dombrády Lórándnak*, az ellenforradalmi Magyarország hadtörténete értő kutatójának *Hadsereg és politika Magyarországon 1938—1944* című munkája. Alaposan és többször végigolvasva a négyszáz oldalas kötetet azt kell mondanom, hogy a szerző ezen könyve méltó folytatása az 1981-ben megjelent *„A magyar gazdaság és a hadfelszerelés 1938—1944."* című monográfiájának. Dombrády Lóránd 1981-ben kiadott könyvében a magyar gazdaság és a hadsereg kapcsolatát vizsgálta, jelen munkájában pedig, nem kevesebbre vállalkozott, mint hogy bemutassa a második világháború alatti és az azt közvetlenül megelőző évek magyar katonapolitikai elképzeléseit, illetve azok változásait.

Magyarország második világháborús szereplésének ilyen szempontú vizsgálata ez idáig még nem készült el, jóllehet több munka elemezte már a világháború éveinek kül- és belpolitikai történéseit és többékevésbé ismeretesek a katonai események is. A hadsereg és a politika, illetve a magyar katonapolitika alakulásának plasztikus ábrázolására azonban első ízben került sor.

A trianoni békeszerződést követő években Magyarországon szinte nem volt olyan politikai párt, társadalmi csoportosulás, amely ne állt volna a területi revízió talaján. A különbözőségek legfeljebb a „miként" és a „mikor" kérdésében voltak kitapinthatóak. A revízió egyik szorgalmazója, szükségességének szüntelen hangoztatója a hadsereg volt. Tette ezt a magyar katonai vezetés annak ellenére, hogy ismerte a hadsereg „szerény" felszereltségét, látta felkészültségbeli hiányosságait, alig néhány tízezres nagyságát.

A területi revízió megvalósulása — amely elsősorban nem magyar belpolitikai kérdés volt — azonban váratott magára. Előrelépés csak az 1930-as évek második felében következett be, amikor a revízió

seregének támogatásában látta. Volt a politikai vezetésnek azonban egy olyan, „nyugatbarát" csoportja, amely nem kívánta teljesen elkötelezni magát *Hitler* Németországa és *Mussolini* Olaszországa mellett. E két, részben eltérő álláspont 1938 őszétől, *Werth Henrik* gyalogsági tábornoknak a honvéd vezérkar főnökévé történt kinevezése után egyre inkább kitapinthatóvá vált. Werth a hadsereget egyre inkább az önálló



politizálás útjára vitte. A katonák törekvését gyakorlatilag *Horthy* kormányzó sem akadályozta, mondhatni hallgatólagos egyetértéssel fogadta azt.

A katonai és politikai vezetés eltérő elképzelései közötti éles konfliktusok a miniszterelnöki poszton *Imrédy Bélát* váltó *Teleki Pál* kormányfői tevékenységének idejére estek. Teleki maga is a területi revízió megvalósításán munkálkodott, de nem kívánt a német és olasz „szövetséges" mellett feltétlenül kiállni. Külpolitikai elképzeléseiben nem egyszer szembe találta magát a hadsereggel, illetve a vezérkar főnökével, Werth Henrikkel. Dombrády a politikus és a katona közti viszonyt, a kül- és katonapolitikai elképzelések, lehetőségek máskénti megítélését nagyszerűen ábrázolja. Jól kitapintható e két, az ország legjelentősebb politikai és katonai posztján álló személy „harcának" minden mozzanata. Kettőjük [illegible] hírdalmában"

Amerikai kereskedelem

Áruházkesergő

Nagy meglepetést váltottak ki az Egyesült Államokban azok a cégbejelentések, amelyek arról szólnak, hogy idén több patinás országos áruházlánc bezárja, illetve eladja a nagyvárosokban működő áruházainak jó részét. A felszínen a vásárló számára úgy tűnik, hogy az Alexander's, a Gimbel's és a többi „márkás" áruházhálózat igen nyereséges vállalkozás, hiszen az amerikaiak nagy vásárlók hírében állnak: a statisztikák tanúsága szerint a dolgozók havi jövedelmüknek mindössze 5 százalékát takarítják meg.

Az országos áruházláncoknak összességében valóban *nem megy rosszul*, a gondok a nagyvárosi áruházakban jelentkeztek néhány esztendővel ezelőtt. Ismeretes, hogy az Egyesült Államokban igen *elterjedt az országút menti bevásárlás*, tehát az autós vásárlás. Az országutak mentén egymástól 30—40 kilométerre találhatók az úgynevezett bevásárlószigetek (angol elnevezéssel mallok), ahol egymásba építve több áruház, üzlet és szupermarket kínálja szolgáltatásait. A bevásárlás ezeken a helyeken igen kényelmes, hiszen a hatalmas gépkocsiparkolók, a légkondicionált eladótér, a városinál jóval tágasabb üzletek és butikok, s a szinte *éjjel-nappali nyitvatartás* kellemes körülményeket teremt a pénzköltéshez. És az sem utolsó szempont, hogy az országút menti bevásárlás olcsóbb a városinál. Átlagosan 10—15 százalékkal alacsonyabbak ezekben az üzletközpontokban az árak, mint a városban.

S éppen *ezzel magyarázhatók a sorozatos áruházbezárások*. Az Alexander's, az Orbach's, a Gimbel's és a többiek ugyanis városi áruházaik épületét bérlik, s a nagyvárosokban ugrásszerűen *emelkednek a bérleti díjak*.

Ezzel szemben igen kedvező konjunktúrát — és profitot — élveznek az úgynevezett *diszkont áruházak*, amelyek a városokon kívül értékesítenek a belvárosi áruházakénál jóval szerényebb működési feltételek között. Virágzik a Marshall's, a Zayre, a Caldor és a többi „útmenti" hálózat, mert egyrészről viszonylag alacsony bérleti díjakat fizetnek a bevásárló szigeteken, másrészről pedig egységeikben kevesebb a dekoráció, több hely jut a nyereséget hozó áruknak.

Az Egyesült Államok kiskereskedői szövetségének számításai szerint a városi áruházak az éves forgalom értékének 35,3 százalékát fordítják működésre és fenntartásra, ezzel szemben a diszkontáruházaknál ez az arány nem haladja meg a 27 százalékot. A bevételek és a nyereség alakulása szempontjából nem mellékes az egy négyzetméterre jutó eladási érték alakulása sem. A városi áruházak egy négyzetméterre jutó havi forgalma 130 dollár, a városon kívüli egységekben viszont 157 dollár jut ugyanekkora területre. A városon kívüli áruházak üzletmenetének virágzásához az is hozzájárul, hogy kevesebbet fordítanak reklámra. Ezek a cégek általában újságokban és szórólapokon hirdetnek, a városi nagyáruházak viszont rendszeres hirdetői a televíziós társaságoknak. (Nem mellékes, hogy főműsoridőben egy félperces hirdetés 2—400 ezer dollárba kerül!)

A diszkontáruházak általában *nem képviseltetik magukat a városokban*, de a jelek szerint a jó nevű nagyáruházak is kénytelenek kivonulni a külvárosokba, illetve az országút mentére. A Gimbel's például idén 20 városi áruházától szabadul meg — ezek közül kettő New Yorkban van —, mert 1985-ben a 450 millió dolláros forgalom 10 millió dollár veszteséget „eredményezett". A Gimbel's egyébként az USA legrégibb áruházláncolata, több mint 150 évi működés után kénytelen kivonulni a szakmából.

Az áruházláncolatok *egy része véglegesen megszűnik*, más részét viszont más áruházvállalatok vásárolják meg. De ezek nem kívánnak a bezártak helyén újabb áruházakat működtetni, az értékes telket más, több profitot hozó célokra fogják hasznosítani.

Amerikai belkereskedelmi szakemberek véleménye szerint az elkövetkező egy-két évtizedben *a városokból szinte teljesen eltűnnek majd a patinás áruházak*, s a kereskedelmi tevékenység még inkább az országutak mentén fog koncentrálódni. A városokban inkább a szakboltok és a butikok maradnak, persze, ha meg tudják fizetni a méregdrága helybérleti díjat. Az áruházak sorozatos bezárása a városokban természetesen a vásárlókat is érinti. Nem annyira viszont, mint más fejlett országban, hiszen *az amerikai vásárlók „motorizáltak"*, s eddig is szívesen jártak az alacsonyabb árakon kínáló „szigetekre".

Természetesen nincs arról szó, hogy az amerikai nagyvárosok üzletek és bevásárlási lehetőségek nélkül maradnak. Az áruházak számának fokozatos ritkulása *jó konjunktúrát hozhat* az egy-egy városra kiterjedő üzlethálózatoknak, szakboltoknak és butikoknak. S maguk a nagy áruházvállalatok sem mondtak le véglegesen a városi értékesítésről: titokban arra számítanak, hogy egyszer majd végetér a telekárak és a bérleti díjak nagymérvű emelkedése az Egyesült Államokban, s akkor majd ismét megjelenhetnek a városokban. Addig viszont *egy színfolttal halványabb lesz az amerikai nagyvárosok kereskedelmének palettája*.

Gara Szabolcs

Az energiagazdálkodási program megvalósításának eszközei

(Folytatás az 1. oldalról)

lentenek az 1986—90-es időszakra.

Az energiagazdálkodási program változatlanul a népgazdasági terv szerves része. *A fő irányok nem módosultak*, ennek ellenére az ipari miniszterhelyettes néhány jellemző új vonásra rámutatott.

Először is a VI. ötéves terv energiagazdálkodási programjában még *jelentős hangsúly jutott az energiahordozó-cserére*, nevezetesen az olajimport 1981-es csökkenését követően a fogyasztók földgázra való átállítására. Mindennek a lakosság számára kedvezőbb mellékterméke volt, hogy *a nagyfogyasztók „árnyékában"* az eredetileg tervezett 120 ezer helyett végül öt év alatt 250 ezer új háztartást lehetett bekötni a földgázhálózatba.

A VII. ötéves tervidőszak során az energiahordozó-csere már lekerült a napirendről, *az olajimport tovább már nem csökken*, az árak kedvező alakulása következtében még *nőhet is*, a felhasználható földgáz mennyisége viszont jelentősen csupán a tervidőszak végén, a jamburgi gáz megjelenésekor emelkedhet. Ennek ellenére a terv most is azzal számol, hogy *újabb, mintegy 200 ezer háztartásba juthat el majd a gáz*, erre az atomerőművi blokkok belépésekor a felszabaduló, eddig erőművekben eltüzelt gázmennyiség jelent fedezetet. Egyidejűleg azonban a föld alatti földgáztározó-kapacitást is a jelenlegi egyről kétmilliárd köbméterre kell növelni.

A másik jellemző változás, hogy az erre az öt évre kidolgozott koncepcióban *nagyobb nyomaték került a villamos energiával való takarékoskodásra.* A fogyasztás mindössze 3 százalékkal növekedhet — a feldolgozóipar prioritását biztosítva, csak ennyit tesz lehetővé az erőművi beruházásokra jutó összeg —, ám az ennél jóval dinamikusabban emelkedő lakossági igények következtében *ez az anyagi ágak esetében a fogyasztás csökkenését jelenti.* Mindez rendkívül *szigorú követelményt támaszt* az iparral szemben. Mint Czipper Gyula rámutatott, az energiagazdálkodási program *három pilléren*, az energiaracionalizálási beruházásokon, az anyagtakarékos technológiák elterjesztésén, illetve hulladékhasznosításon, végül az ipari szerkezetváltoztatáson nyugszik. Mint elmondta, ha például egy szerszámgépet számítógéppel egészítenek ki, az előállítása gyakorlatilag nem emészt több energiát, ám értékesebbé válván a termék a fajlagos energiafelhasználási mutatók tekintélyesen növelhetők.

Szó esett arról is, hogy az energiatakarékossági program egyes összetevőinek versenyképességét *15—17 dollár/barell kőolajárat feltételezve számolták ki*, ám sokan már 7—8 dolláros olajpiaci árat emlegetnek. A miniszterhelyettes azonban utalt arra, hogy effajta programot csak tartósnak ígérkező árszint figyelembevételével szabad kidolgozni, s még esetleg azonos költségek esetén is — biztonsági, stratégiai okokból — *a hazai termelést kell előnyben részesíteni* az importtal szemben.

A programban egyébként *kiemelt szerep jut a biomasszában, a hévizekben, s a napsugárzásban rejlő — megújuló — energiaforrások erőteljes kiaknázásának is.* Az erőművi beruházások közül pedig Czipper Gyula a szénerőművekben tervezett gázturbinás előtéteket emelte ki, amelyek viszonylag olcsón, s gyorsan megvalósítható módon növelik a villamosenergia-előállítás hatásfokát, s a rendszer rugalmasságát.

Eredmények a gyógyszerkutatásban

Ígéretes kísérletek folynak a *Gyógyszerkutató Intézet Közös Vállalatnál* a központi idegrendszer, illetve a szív- és vérkeringési rendszer egyes betegségeinek kezelésére szolgáló gyógyszerek kifejlesztésére. Az intézetben több évtizedes hagyományai vannak a központi idegrendszerre ható készítmények kutatásának, s eddigi tevékenységük során már jó néhány hatékony szert bocsátottak az orvosok rendelkezésére. Munkájuk legújabb eredménye egy *új szorongásgátló-kedélyjavító készítmény.*

Megnyílt a Százéves cukrászda



86.7.24.

EGYESÜLT ÁLLAMOK

FEJLŐDÉSKÉRDŐJELEK

Nehéz dolguk van azoknak az amerikai közgazdászoknak, akik a gazdasági előrejelzések készítésével foglalkoznak, hiszen az USA gazdasága az első félévben igen ellentmondásosan fejlődött. Ebben a helyzetben nem keltett nagy meglepetést, hogy július közepén a központi bank szerepét betöltő FED idén már harmadszor csökkentette a leszámítolási kamatlábat, a prime rate-et. *A hat százalékos kamatlábtól* — amely utoljára 1977. októberében állt ilyen alacsony szinten — többek között azt várják, hogy új dinamikát hoz az amerikai gazdaságnak, elsősorban a beruházási tevékenység megélénkítésével. A dinamizmus mellett az USA gazdasága, a nagyobb stabilitásra is igényt tart. Július első napjaiban a Dow-Jones index történelmének egyik legnagyobb süllyedését élte át, jelezve az üzleti körök ideges hangulatát a gazdaság rövid távú kilátásait illetően.

Maga a kormányzat is meg volt lepve, amikor a kereskedelmi minisztérium május végén közzétette az első negyedév gazdaságnövekedési mutatóját: az év első három hónapjában a *GNP 3,7 százalékkal növekedett*, ami számottevő előrelépés 1985. utolsó negyedének 0,7 százalékos GNP-bővüléséhez képest. (Június második felében módosították az első negyedre vonatkozó növekedési értéket: a GNP növekedése eszerint 2,9 százalék volt, ami még mindig jó eredménynek tekinthető.) Szakértők a szokatlanul dinamikus növekedést a kőolaj árának csökkenésével, a süllyedő kamatlábakkal s nem utolsósorban az értékéből folyamatosan vesztő dollárral magyarázzák. A bruttó társadalmi termék növekedése azonban együtt járt a raktárkészletek szokatlan mértékű felduzzadásával. Noha az első félév GNP mutatóját csak augusztusban teszik közzé végleges adatként, a vállalati raktárkészletek bővülése az első negyedévben annak az árnyékát veti előre, hogy a második három hónapban jóval *gyengébb* lesz a gazdaság teljesítménye, mint az elsőben volt. (Előzetes adatok szerint a GNP második negyedévben mindössze egy százalékkal növekedett.)

Ennek ellenére Washington még nem módosította az 1986-ra szóló növekedési célokat, s a legtöbb közgazdász véleménye szerint nem elképzelhetetlen az előre becsült négyszázalékos GNP növekedés megvalósulása. A második félévre a közgazdászok többsége a konjunktúra élénkülésével számol, s reálisnak tartják, a négy százalék körüli növekedést. Néhány bank azonban legfeljebb 2,8—3,5 százalékos növekedést prognosztizál.

A kedvező növekedési mutató az első negyedévben elsősorban termelési tényezőkön kívüli okok miatt alakult ki. Az ipari termelés februárban 0,7, márciusban 0,5 százalékkal csökkent, áprilisban pedig mindössze 0,2 százalékkal bővült, a szerény teljesítmény elsősorban *az olaj- és az autóipar dekonjunktúrájának* tudható be. Szerepet játszott az ipari termelés hullámzásában az is, hogy a termelőüzemeknek feladott tartós fogyasztási cikk megrendelések az év első felében hónapról hónapra csökkentek. Áprilisban például 0,8 százalékkal volt alacsonyabb a rendelésállomány, mint egy hónappal korábban.

Ellentmondásos kép

Nem maradt hatástalan a termelésre, hogy az év eddig eltelt hónapjaiban jelentősen visszaesett az amerikai vállalatok beruházási tevékenysége. Az első negyedévben például az amerikai cégek 13 százalékkal kevesebbet fordítottak beruházásra, mint 1985 utolsó negyedében. Az ipar termelékenysége viszont növekszik, míg az elmúlt év utolsó három hónapjában a termelékenység mutatója 4,1 százalékkal esett vissza, az idei első negyedben a növekedés 3,4 százalékos volt, s hasonló eredményre lehet számítani a második negyedben is.

A gazdasági prognózisok az idei évre a vállalati adózás utáni profitok stagnálásával vagy enyhe növekedésével számolnak. Ennek az előrejelzésnek egyelőre ellentmond, hogy az első negyedben az összesített vállalati nettó jövedelmek 6,6 százalékkal csökkentek az előző negyedévhez képest. (Éves szinten 1986. első három hónapjában az amerikai cégek összesen 139,5 milliárd dollár nyereséget értek el.) A termelés oldaláról egyelőre nem tudják a kívánt mértékben dinamizálni a gazdaságot az úgynevezett húzóiparágak (elektronika, autóipar stb.). A repülőgépgyártás az egyetlen nagyobb ágazat, amely idén is nagymértékben bővíti termelését. Mind több azon ipari ágazatok száma, amelyek versenyképességük további hanyatlását megakadályozandó, a törvényhozástól kérnek *protekcionista védelmet*. A kormányzat — kereskedelempolitikai érdekből — egyelőre ellenáll a törvényhozás protekcionista nyomásának, de azért kénytelen kisebb-nagyobb engedményeket is nyújtani. Reagan elnök például nemrégiben adott utasítást az „önkorlátozó" tárgyalások megkezdésére az USA öt legfontosabb szerszámgépszállító partnerével, amelyek részesedése az amerikai piacon megközelíti az 50 százalékot. Továbbra is gyengélkedik az *agrárszektor*, amelynek mind nagyobbak az értékesítési gondjai. Az Egyesült Államok agrárkivitele a számítások szerint idén tovább csökken, a csődbe jutó farmerek száma viszont tovább emelkedik. (A bankszakemberek ezzel párhuzamosan rekordszámú bankcsődre számítanak: 1986-ban várhatóan mintegy 140—160 kisebb, elsősorban agrárbank jut csődbe, mivel a farmerek jelentős része képtelen időben visszafizetni korábban felvett kölcsöneit.)

Az ellentmondásos helyzetet tükrözi, hogy az év első öt hónapjában a *személyi jövedelmek* emelkedtek, áprilisban például 1,2 százalékkal. Ilyen mérvű növekedésre már két éve nem volt példa az amerikai gazdaságban, bár az elemzők megjegyzik, hogy a jövedelmek bővülésében nem a bérek és fizetések emelkedése, hanem a kormány által a farmereknek nyújtott nagy összegű támogatás játszotta a fő szerepet. (A bérek és a fizetések áprilisban mindössze 0,2 százalékkal emelkedtek.)

Ebben a helyzetben továbbra is 79 százalék alatt maradt a termelőkapacitások *kihasználtsága*, s a munkanélküliség is 0,2 százalékkal emelkedett 1985. utolsó negyedéhez képest. Júniusban az aktív lakosság 7,1 százaléka volt állástalan.

A dollár értékromlása

Az év elején nagy várakozással tekintettek az Egyesült Államokban a dollár további értékvesztése elé a külkereskedelmi mérleg alakulása szempontjából. A papírforma szerint az amerikai valuta értékvesztésének a tavalyi 148,5 milliárd dolláros rekorddeficit csökkentését kellene eredményezni az idei évben. Egy esztendő alatt a dollár a vezető nyugati valutákhoz — mindenekelőtt a jenhez — képest több mint 30 százalékot vesztett értékéből, *a külkereskedelmi mérleg* alakulása azonban egyáltalán nem tükrözi ezt a folyamatot. Az év első öt hónapjában a mérlegdeficit meghaladta a 67 milliárd dollárt, ez az összeg mintegy 30 százalékkal magasabb az előző év azonos időszakának hiányánál. A prognóziskészítők meglehetősen tanácstalanok: optimista vélemények szerint az idei külkereskedelmi deficit 130 milliárd dollár körül alakul, a pesszimisták viszont 175 milliárd dollár körüli hiányt jósolnak. A behozatal egyelőre jóval meghaladja az exportot (növekedési ütemben is). Ezt a keresleti tényezők mellett azzal magyarázzák, hogy az USA legfontosabb külföldi szállítói a dollár értékvesztésénél jóval kisebb árcsökkentésekkel igyekeznek megőrizni saját versenyképességüket és elért pozíciókat az amerikai piacon.

Az év első felében kedvezően alakult az Egyesült Államokban a *fogyasztói árindex*. Mindenekelőtt az olajár csökkenésének köszönhető, hogy három egymást követő hónapban (február—március—április) csökkent a fogyasztói árindex. Az egyes havi adatok összesítése, illetve kivetítése éves szintre 4,3 százalékos fogyasztóiár-színvonal-csökkenést jelez, szemben a tavalyi 3,8 százalékos növekedéssel. (1954 óta nem volt arra példa az amerikai gazdaságban, hogy a fogyasztói árindex több hónapon át csökkenjen.) Az előrejelzések szerint a második félévben — a konjunktúra megélénkülésével párhuzamosan — élénkül az infláció, s éves szinten 4 százalékos pénzromlással számolnak. Ez az érték gyakorlatilag megegyezik a kormány által előrebecsülttel. A labilis gazdasági helyzetet az is jellemzi, hogy májusban csaknem 8 százalékkal esett vissza az új lakásépítkezések száma. Ilyen mérvű havi csökkenésre több éve nem volt példa az USA gazdaságában.

Lokomotívra várva

A *pénzkibocsátás* — az M—1 mutató — az első félévben 8—10 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban, jelezve, hogy a FED igyekszik kézben tartani az inflláció alakulását. Az Egyesült Államok elsősorban az NSZK-tól várja, hogy idén a lokomotív szerepét töltse be a tőkés világgazdaságban. Ez is jelzi, hogy Washington a jelenlegi amerikai gazdasági teljesítményben nem lát nagyobb mérvű húzóerőt. Kétségtelen viszont, hogy a második félévben kiegyensúlyozottabb és erőteljesebb gazdasági tevékenységre számítanak. Kérdés azonban, hogy idén a lokomotív szerepét töltse be majd a termelésen kívüli tényezők, hiszen az USA gazdasága számára az *„látszatfejlődés"* hosszabb távon nem lehet megoldás a jelenlegi ellentmondásos helyzet feloldására.

A gazdasági vezetés számára ugyanis egyértelmű, hogy míg a gazdaság legfontosabb mutatói viszonylag rendben vannak, a termelési ágazatok többsége nehézségekkel küszködik.

Gara Szaboles

Az ÉGSZI–SZINORG
Szervező-fejlesztő Leányvállalat
pályázatot hirdet

főkönyvelői

munkakör betöltésére

A vállalat profilja: számítástechnikai, szervezési és fejlesztési szolgáltatások nyújtása. Tevékenysége dinamikusan növekszik, gazdálkodása kiegyensúlyozott.

A pályázatukat részletes önéletrajzukkal és az eddigi szakmai tevékenységük leírásával, augusztus 10-éig küldjék el, cím: Budapest XI., Bartók Béla út 152.

A Peremartoni Vegyipari Vállalat
pályázatot hirdet

jogi és igazgatási

önálló osztályvezetői

munkakör betöltésére

Az önálló osztályvezető feladata a vállalat jogi képviseletének ellátása, valamint az igazgatási osztály irányítása.

A pályázat feltétele: jogi egyetemi végzettség, valamint a jogtanácsosi munkakör betöltéséhez szükséges szakvizsga és iparvállalati gyakorlat.

Fizetés megegyezés szerint. Igény esetén lakást ad a vállalat. Házaspárok jelentkezése esetén a házastárs szakirányú foglalkoztatását a vállalat adottságai szerint megoldják.

A mezőgazdasági nagyüzemek rangsora 1985. évi eredményességük alapján

A FIGYELŐ 1986. 29. számában az élenjáró mezőgazdasági vállalatok listáját — sajnálatos hiba miatt — hiányosan közöltük. Ennek pótlására — ezúttal a teljes listát ismertetjük.

Összevont eredményességi sorrend				A gazdaság neve, székhelye		Az egy főre jutó		A bruttó állóeszköz érték	Az anyagköltség	Helyezési számok összege (a lehetséges legjobb 4)
1982	1983	1984	1985			bruttó jövedelem	vállalati eredmény	100 Ft-jára jutó vállalati eredmény		
						szerinti helyezési szám				
1.	2.	3.	4.	5.		6.	7.	8.	9.	10.
				Állami gazdaságok, kombinátok						
2	1	1	1	Mezőgazdasági Kombinát, Bóly		5	4	9	2	20
6	3	5	2	Állami Gazdaság, Bácsalmás		8	6	3	13	30
12	77	9	3	Mezőgazdasági Kombinát, Bábolna		2	2	5	22	31
7	9	2	4	Izsáki Állami Gazdaság, Izsák		1	1	2	29	33
5	10	4	5	Tatai Állami Gazdaság, Tata		10	9	11	4	34
15	6	6	6	Kísérleti Gazdaság, Bistorhágy		3	3	4	25	35
18	17	10	7	Törökbálinti Állami Gazdaság, Budapest, XXII. ker.		6	8	8	18	40
1	2	7	8	Mezőgazdasági Kombinát, Dalmand		9	10	19	5	43
10	4	3	9	Enyingi Állami Gazdaság, Enying		17	14	13	3	47
9	8	8	10	Mezőgazdasági Kombinát, Komárom		7	7	14	23	51
				Termelőszövetkezetek						
20	1	2	1	Kék Duna, Fajsz	(03)	1	1	8	1	11
47	19	5	2	Rákosvölgye, Pécel	(13)	2	4	1	6	13
83	7	1	3	Rákóczi, Heves	(10)	3	6	6	3	20
2	4	3	4	Kossuth, Győr	(08)	4	3	13	4	24
7	85	156	5	Vörös Csillag, Szabadegyháza	(07)	9	8	12	8	37
30	21	14	6	Győzelem, Szil	(08)	13	10	41	10	74
38	5	6	7	Közös Út, Belvárdgyula	(02)	8	9	57	22	96
79	48	30	8	Kossuth, Ötvenév	(08)	32	31	17	17	97
291	227	91	9	Kossuth, Jászárokszállás	(16)	28	25	24	30	107
89	10	242	10	Pannonia, Bonyhád	(17)	29	34	46	20	129
134	135	10	11	Lenin, Tiszakécske	(16)	46	26	59	5	136
89	55	44	12	Haladás, Sarród	(08)	41	28	37	36	142
130	250	55	13	Kinizsi Pál, Nagyvázsony	(19)	39	27	39	37	142
1	15	20	14	Kisalföld, Győrzámoly	(08)	37	44	48	14	143
77	342	117	15	Pereg, Kiskunlacháza	(13)	58	69	4	13	144
21	12	31	16	Zöldmező, Kunsziget	(08)	34	38	25	52	149
33	76	82	17	Vörösmarty, Székesfehérvár	(07)	14	16	95	44	169
26	119	93	18	Zöldmező, Halászi	(08)	72	70	7	25	174
69	93	37	19	Béke, Szajk	(02)	44	36	67	28	175
14	29	54	20	Aranykalász, Töltéstava	(08)	36	24	35	80	175
52	75	61	21	Egyetértés, Rajka	(08)	35	37	64	46	182
578	170	137	22	Kertész, Szombathely	(18)	15	11	76	81	183
126	193	107	23	Kisalföld, Bogyoszló	(08)	60	32	66	27	185
787	105	48	24	Hajnal, Berettyóújfalu	(09)	64	46	33	42	185
99	156	15	25	Szabad Föld, Acsád	(18)	38	35	91	23	187
402	20	53	26	Kossuth, Létavértes	(09)	75	56	42	18	191
54	14	23	27	Zöldmező, Döbrököz	(17)	26	19	98	53	196
1158	888	422	28	Uj Barázda, Gyula	(17)	79	62	43	16	200
786	277	38	29	Béke, Csapod	(08)	116	61	20	11	208
225	303	101	30	Egyetértés, Kunszentmiklós	(03)	71	59	15	73	218
37	28	62	31	Béke Őre, Somberek	(02)	16	14	73	118	221
458	47	18	32	Béke, Jászfényszaru	(16)	33	47	56	85	221
110	161	40	33	Egyetértés, Ács	(11)	63	48	32	87	230
97	45	33	34	Uj Élet, Borjád	(02)	48	45	68	70	231
304	266	135	35	Petőfi, Ostffiasszonyfa	(18)	107	113	10	7	237
13	27	17	36	Dózsa, Nak	(17)	6	5	44	184	239
400	294	223	37	Rákóczi, Vép	(18)	43	41	18	146	248
294	71	94	38	Kossuth, Felsőnána	(17)	133	76	23	19	251
109	166	307	39	Hétvezér, Pusztaszer	(06)	47	30	99	79	255
124	91	77	40	Magyar-Csehszlovák Barátság, Darnózseli	(08)	74	73	62	51	260
62	79	59	41	Vörös Csillag, Nádudvar	(09)	7	7	45	214	273
118	126	119	42	Haladás, Forráskut	(06)	62	52	102	61	277
46	54	57	43	Jószerencsét, Kesztölc	(11)	68	50	19	143	280
98	23	46	44	Aranykalász, Paks	(17)	22	29	204	26	281
480	495	73	45	Magyar-Vietnami Barátság, Körösladány	(04)	100	63	60	59	282
600	222	432	46	Uj Alkotmány, Villány	(02)	65	40	47	134	286

ERŐTELJESEN NÖVEKSZIK AZ AMERIKAI SPORTSZERIMPORT

86.6.18.

New York-i tudósítónktól:

Az egyesült államokbeli sportszergyártók szövetségének tájékoztatása szerint tavaly az USA sportszerbevitele elérte a 2,67 millió dollárt. Az import 14 százalékkal haladta meg az előző évi szintet.

A tavaly még erős dollár kedvezett az exportőröknek. A délkelet-ázsiai országok többségében a munkások órabére alig egyhatoda az amerikainak, s ezzel az USA mind kevésbé képes versenyezni. Ráadásul Tajvanból, Dél-Koreából, Malaysiából, de mindenekelőtt a Kínai Népköztársaságból kiváló minőségű sporttrikók, cikkek és sportszerek kerülnek exportra.

A munkabérkülönbségek okozta hátrány „ledolgozása" végett az előző évtized második felétől kezdve számos amerikai vállalat helyezte ki termelését a délkelet-ázsiai országokba. Az esetek jelentős részében bérmunkából verseny lett. Az ázsiai gyártók ugyanis, miután maguk is megtanultak jó minőségű sportszereket gyártani, önálló — és versenyképes — szállítóként jelentek meg az USA piacán. A *Prince* teniszütőgyártó vállalat például a hetvenes években termelési megállapodást kötött a tajvani *Kunnan Enterprise*-zal. A „kooperációnak" az lett az eredménye, hogy ma a Kunnan *Pro Kennex* elnevezésű, saját gyártmányú teniszütői az ötödik helyet foglalják el az amerikai piaci listán. A tajvani vállalat ma a Prince egyik legjelentősebb versenytársa.

Ugyancsak jelentős részesedésre tettek szert az amerikai piacon a külföldi sporthajógyártók. Öt esztendővel ezelőtt az Egyesült Államok gyakorlatilag nem importált sporthajókat, ma viszont mind többet adnak el az amerikaiaknál több ezer dollárral olcsóbban árusított brit, svéd, francia és olasz hajókból. Hasonló folyamat játszódik le a csónakmotorok piacán is: a japán *Yamaha*, a *Suziku* és a *Honda* néhány év alatt 10 százalékos részesedésre tett szert a korábban bevehetetlennek vélt amerikai piacon. A hazai sportszergyártók most abban reménykednek, hogy a dollár értékvesztése következtében idén már nem emelkedik a sportszervétel.

HÍRMAGYARÁZATUNK

Tőzsdepánik és kényszerpihenő

Történelmének egyik legsúlyosabb viharát élte át július első napjaiban a New York-i részvénytőzsde: *a 30 legfontosabb vállalat részvényei árának alakulását kifejező Dow Jones-index hatalmasat zuhant.* A tőzsdei pánik viszonylag hamar lecsillapodott, de az újabb „*fekete*" napok is jelezték, hogy az amerikai gazdaság háza táján valami nincs rendben. Az üzleti világ ideges, s a legfontosabb gazdasági mutatók kedvező alakulása ellenére is várat magára beígért fellendülés.

Módosítás — lefelé

Az Egyesült Államok gazdasága az idei évre *kényszerpihenőt* „engedélyezett" magának, a tavalyi esztendőben ugyanis már lehetett látni, hogy az *USA 1986-ban sem lesz a világgazdasági fejlődés motorja.* Pedig Washington számára korántsem mellékes idén a gazdasági helyzet alakulása, hiszen *novemberben időközi törvényhozási választások lesznek.* A konjunktúra azonban nincsen tekintettel a politikusok kívánalmaira.

A Reagan-kormány 1986-ra 4 százalékos gazdasági növekedést jelzett előre, de az első fél évi eredmények alapján ezt a növekedést kénytelen volt egy százalékkal lefelé módosítani. (Az amerikai közgazdászok egy része még ezt a célkitűzést is optimistának tartja.) Az év első hat hónapjában kedvezően alakult az inflációs helyzet, az áremelkedés alig haladta meg az egy százalékot, de számítások szerint az esztendő végére eléri a tervezett 4 százalékot. A gazdaság két alapmutatója végül is nem nevezhető rossznak, de az USA gazdasági életének irányítói tisztában vannak azzal, hogy ez elsősorban az olajárak zuhanásának köszönhető.

A gazdasági fejlődést tehát úgynevezett termelésen kívüli tényező ösztönzi, s ez meglehetősen szokatlan az Egyesült Államok gazdaságában. *Amerika ugyanis megszokta, hogy a gazdaság gyarapodása a termelés oldaláról indul ki.* Az első fél évben erről nem lehetett szó. Az ipari termelés 1986. első hat hónapjában összességében *csökkent,* s ugyancsak nem bővültek az iparnak feladott rendelések. Kedvező jelenség viszont, hogy számottevően növekedett a *termelékenység,* amely annak bizonyítéka, hogy az amerikai vállalatok „önáramvonalasítása" eredményesen halad. Nem mondható el ugyanez a beruházások alakulásáról: *a kedvezőtlen konjunktúra miatt az amerikai cégek az első fél évben mintegy 10 százalékkal fordítottak kevesebbet beruházásra, mint az előző év azonos időszakában.* A termelőkapacitások kihasználtsága nem éri el a 80 százalékot, a vállalatok raktárkészletei igen magas szinten állnak. Nem változott lényegesen a foglalkoztatottság helyzete, *a munkaképes lakosság 7,1 százaléka állástalan.*

Tovább tart *a mezőgazdaság túltermelési és értékesítési válsága.* A jelentős állami juttatások ellenére idén is több tízezer farmer kénytelen csődöt jelenteni. Nehezíti az agrárszektor helyzetét, hogy *a mezőgazdasági termékek exportja folyamatosan csökken egyrészről a nyomott világpiaci árak, másrészről pedig a lanyha kereslet miatt.*

A konjunktúra élénkítése érdekében idén már három ízben mérsékelték a leszámítolási kamatlábat. A jelenleg 6 százalékos *prime rate-től* azt várják, hogy fokozza majd a beruházási kedvet, s a második fél évben megelénkíti a konjunktúrát. A vezető közgazdászok egy részének véleménye szerint további kamatmérséklésre volna szüksége az amerikai gazdaságnak, a központi bank szerepét betöltő FED azonban hallani sem akar a kamatlábak újabb leszállításáról.

Plaza-paktum

Egyelőre nem hozta meg a várt hatást a külkereskedelem alakulására a dollár árfolyamának nagymérvű süllyedése a vezető nyugati valutákhoz képest. (Ismeretes, hogy tavaly szeptemberben a New York-i Plaza Szállóban *az USA, Japán, az NSZK, Franciaország és Nagy-Britannia pénzügyminiszterei megállapodtak a dollár erejének mérséklésében. Az úgynevezett Plaza-paktum összehangolt akciósorozatot helyezett kilátásba a túlértékelt dollár meggyengítésére.*) Az amerikai valuta értéke ugyan a japán jenhez képest 40, a többi nyugati valutához képest pedig mintegy 30 százalékkal csökkent, az Egyesült Államok külkereskedelmi mérlegének hiánya *nem* mérséklődött. Washington arra számított, hogy a gyenge dollár ösztönzi majd az exportot, s egyúttal számottevően megdrágítja a behozatalt.

A közgazdasági alapigazság hatásai azonban nem tükröződnek az amerikai külkereskedelmi mérleg alakulásában, amely tavaly *148,5 milliárd dollár hiánnyal* zárult. Az amerikai termékek iránt nem növekedett számottevően külföldön a kereslet, az ország legfontosabb szállítói pedig — piaci pozícióik megtartása érdekében — viszonylag kis mértékben emelték exportáraikat. Gyenge dollár ide, gyenge dollár oda, az év első öt hónapjában az USA külkereskedelmi mérlegének hiánya *67 milliárd dollár volt, 30 százalékkal több, mint egy évvel korábban.* A kereskedelmi minisztérium azonban optimista: véleménye szerint az idén még tovább gyengülő dollár jótékony hatásai a külkereskedelmi mérlegben a második fél év végére már érezhetők lesznek.

Természetesen nincsen arról szó, hogy az amerikai gazdaság válságban van, de egy olyan *hullámvölgyben* tartózkodik, amelyből még nem látszik a kiút. Washington, valamint a jelentősebb gazdaságkutató intézetek és a bankok a második fél évre jósolták a konjunktúra megélénkülését, ennek azonban még nincsenek látható előjelei. *A szakemberek a nyár derekán már nem mertek időpontot mondani a kedvezőbb gazdasági klima beköszöntésére.* Ilyen körülmények között érthető az *üzleti élet idegessége és kapkodása.* A havonta közzétett statisztikai adatok nem biztatnak sok jóval, s mind több termelési ágazat kerül nehéz helyzetbe.

A húzó ágazatok

Az iparban mindössze a *repülőgépgyártás* számolhatott be kedvező eredményekről az első fél évben, az úgynevezett húzó ágazatok — *autógyártás, elektronika* — továbbra is gondokkal küszködnek. Ebben a helyzetben növekszik a kormányzatra nehezedő nyomás az egyes iparágak részéről a protekcionista intézkedések meghozatalára. *Jelenleg mintegy 300 importkorlátozást követelő kérelem fekszik a törvényhozás előtt.* Az adminisztráció azonban egyelőre ellenáll a nyomásnak, bár kisebb engedmények nyújtását nem tudja elkerülni. (Nemrégiben Reagan elnök utasítást adott az *„önkorlátozási"* tárgyalások megkezdésére az Egyesült Államok legfontosabb szerszámgépszállítóival.)

Az amerikai gazdaság gyengélkedése, ellentmondásos fejlődése természetesen kihat a világgazdaság egészének helyzetére. Washingtonban úgy tartják, hogy *most Nyugat-Európának és Japánnak kell egy ideig átvennie a lokomotív szerepét, az USA ugyanis „erőt gyűjt".* A statisztikák tanúsága szerint azonban ez a két gazdasági régió is csak gőzmozdonysebességgel képes „húzni"...

—asz—

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIÓ

Július 29., kedd

KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: Magyarán szólva. — 14.25: Orvosi tanácsok. Táplálkozás üdülés idején. — 14.30: Dzsesszmelódiák. — 15.00: Arcképek a lengyel irodalomból. — 15.18: Népdalkórusok. — 15.40: Pogygyász. Tudnivalók utazóknak. — 16.00: Hírek. Időjárás. — — 16.05: Kérhetek valamit? Gyermekrádió. — 17.00: A főszereplő: Gregor József. — 17.42: Reklám. — 17.45: A Szabó család. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Mai könyvajánlatunk. — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: Kilátó. A Rádió világirodalmi folyóirata. — 20.00: Diszkotéka — különkiadás. — 21.00: Félóra népzene. — 21.30: Sokszemközt az egészségről. — 22.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 22.20: Tíz perc külpolitika. — 22.30: Az MRT énekkara romantikus kórusokat énekel. — 22.52: Iskolapéldák. — 23.02: Edwin Fischer zongorázik. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: Akár Hi-Fi, akár nem. — 14.50: Maximális sebesség nincs. — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 15.05: Edith Piaf énekel. — 15.20: Könyvről könyvért. — 15.30: Csúcsforgalom. — 17.27: Reklám. — 17.30: Válasz. Ifjúsági kulturális körkép. — 18.30: Gramofonszámok. — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Csak fiataloknak! (szt). — 20.00: Nótakedvelőknek. — 20.50: Sport. — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: A Vatikán titka. — 21.27: Dzsessz (szt). — 22.05: Kirándulás a spanyol komoly zenében (szt). — 23.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 23.20: Musical hangverseny a 6-os stúdióban. Kern—Bradányi Iván Komédiások hajója című zenés játékának részletei (szt). — 24.00: Régi fúvósmuzsika (szt). — 0.15—4.20: Éjfél után.

3. MŰSOR:

14.30: Eberhard Büchner operaáriákat énekel (szt). — 15.08: Csongor és Tünde. — 15.23: Labirintus (szt). — 15.33: A Svájci Kamarazenekar hangversenye (szt). — 17.00: Vízparti történet (szt). — 17.39: Barokk muzsika (szt). — 19.03: Richard Strauss: Metamorfózisok (szt). — 18.30: Na maternjem jaziku. A Magyar Rádió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: In der Muttersprache. A Magyar Rádió német nyelvű nemzetiségi műsora Pécsről. — 19.35: A főszerepben: Nikolaj Gjaurov. Verdi: Ernani. Négyfelvonásos opera (szt). — Közben: 20.24: Sokoldalú ember. Nadányi Zoltán versei. — 21.15: Külföldi tudósoké a szó. — 22.20: Cliff Richard összes felvétele (szt). — 23.00: Rádiószínház. Georges Courteline két jelenete. Untat a hivatal. Családi jelenet. — 23.30: Hírek. Időjárás.

Július 30., szerda

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai kulturális programok. — 8.20: Eco-mix. Gazdasági magazin. — 8.50: Kis magyar néprajz. — 8.55: Csembalóművészek. — 9.47: Műsorajánlat. — 9.49: Indulók. Muzsika gyerekeknek. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Elveszett otthonok. Szabó Magdával beszélget Kabdebó Lóránt. — 10.35: Mi ez a gyönyörű? — 10.48: Karvezetők. Szekeres Ferenc. — 11.43: Népdalok. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma? — 12.40: Reklám. — 12.45: Törvénykönyv. — 13.00: Zenekari muzsika. — 13.35: Byrd: A csata.

PETŐFI:

4.30—7.59: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Idősebbek hullámhosszán. — 8.50: Tíz perc külpolitika. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Napközben. Zenés délelőtt. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: A Hallé zenekar két Suppé-nyitányt játszik. — 12.25: Útikalauz üdülőknek. — 12.30: Ifj. Sánta Ferenc népi zenekara játszik (szt). — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Reklám. — 13.10: A tegnap slágereiből (szt). — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

3. MŰSOR:

9.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 9.05: A kiállítótermek programjából. — 9.03: Milt Jackson dzsesszegyüttese játszik (szt). — 9.50: Schumann-művek (szt). — 11.11: Pillanatkép. — 11.16: Dvorák: VI. szimfónia (szt). — 12.04: Az MRT gyermekkórusának hangversenye (szt). — 13.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 13.05: Szonda. Tudományos magazin. — 13.35: Operaházi portrék.

TELEVÍZIÓ

KEDD

16.55: Hírek. — 17.00: Három nap tévéműsora. — 17.05: Nemcsak nőknek. — 17.20: Vikingek. Angol filmsorozat. X/4. rész: Itt járt Halfdan (ism.) — 17.50: Képújság. — 17.55: Természetbarát. A Telesport turisztikai magazinja. — 18.15: Csali. Horgásztízperc. — 18.25: Tévébörze. — 18.35: Iparvilág. A Belpolitikai Főszerkesztőség műsora. — 18.55: Reklám. — 19.05: Tévétorna. — 19.10: Esti mese. — 19.20: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Reklám. — 20.05: Oppenheimer. Angol tévéfilmsorozat. VII/1. rész. — 21.05: Betűreklám. — 21.10: 9-es Stúdió. A Szovjet Televízió külpolitikai vitaműsora. — 21.40: Felkínálom — népgazdasági hasznosításra. — 22.30: Híradó 3. — 22.40: Himnusz.

2. MŰSOR:

18.25: Képújság. — 18.30: Körzeti adások — Budapest — Pécs — Szeged. — 19.35: Robert Schumann: Asszonyszerelem, asszonysors. Dalciklus. — 20.00: Zenés nyári esték. Rimszkij-Korszakov: Mozart és Salieri. Opera (ism.) — 20.40: Lábas Jószág szárnyakkal. Osztrák rövidfilm. — 21.05: Híradó 2. — 21.25: Reklám. — 21.30: Vívó-világbajnokság. Férfi tőr csapatdöntő. Közvetítés Szófiából. — 22.30: Képújság.

SZERDA DÉLELŐTT

8.25: Tévétorna. — 8.30: Szünidei matiné. 1. Tele-fény-kép. (FF) V/5. rész: Alkotás (ism.) 2. Csúzli. VI/5. rész: Járt utat a járatlanért el ne hagyj... (ism.) 3. Perpetuum mobile. Verne álmai (ism.) 4. Így csinálja Sherlock Holmes. Szovjet filmsorozat. IV/4. rész: A „Hosszú szakáll" hadművelet (ism.) — 10.15: Delta. Tudományos híradó (ism.) — 10.40: Erőd az erdőben. Bolgár—szovjet—lengyel kalandfilm. — 12.05: Képújság.

SZÍNHÁZ

Margitszigeti Színpad: Lakodalmas (8, esőnap: 30-án) — Budai Parkszínpad: Tó-party — Hofi Géza és vendégeinek műsora (8) — Hilton Szálló: Tündérkert — Magyar Elektra (8) — Zenélő Udvar: Camerata Hungarica (Rossz idő esetén MTA Kongresszusi Terme; Esti muzsika a Várban II/1. este 8) — Körszínház: Casanova (fél 8) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

„Ördög bújt a vonóba" — cigányzenészek találkozója Obudán (a Fő téren és a Zichy-kastély kertjében, III., Fő tér 1.), augusztus 3-án és 9-én 17 órától (a Fő téren vásár és omnibusz is!); 5-én és 7-én 20.30-tól. Részletes felvilágosítás, valamint az 5-i és 7-i előadásokra jegyek válthatók a Színházak Központi Jegyirodájában (VI., Népköztársaság útja 18.), az MTV Közönségszolgálatánál (V., Október 6. u. 9.), valamint a helyszínen. (x)

Július 7-én este fél 11-kor a Szilágyi Erzsébet fasornál az 56-os vagy a 18-as villamos megállójánál egy Polski-Fiat 126-os előtt egy japán lányt. Kérjük a szemtanúkat, jelentkezzenek a 156-695-ös telefonon. (x)

Egzotikus utazás kedvező áron! 17 napos körutazás **Vietnamban.** Utazás repülővel, teljes ellátás. **Időpont:** 1986. szeptember 23.—október 9. **Irányár: 29 980 Ft.** Érdeklődni lehet a **Locomotiv Tourist utazási irodánál** (Bp. I., Szilágyi Dezső tér 1. Tel.: 159-420, 159-429, 332-742, Bp. V., Türr I. u. 8. Tel.: 187-564, 187-591, 187-597). (x)

A Tomkins énekegyüttes próbaéneklést hirdet, művészeti ösztöndíjjal, basszus szólamba. Tel.: 421-181. (x)

Németnyelv-oktatás minden szinten a Belvárosban. Tel.: 376-135. (x)

Függetlenek! Táncos rendezvény a Metropol Hotel gyorsétteremében, VII., Rákóczi út 58. Várja önt: „Uj fészek" Társtaláló VIII. 2-, 3-án, szombat, vasárnap 19—23 óra között. (x)

Elveszett a Sellő Gmk, Sellő élelmiszer-feldolgozó gazdasági munkaközösség, Budapest feliratú bélyegzője. Használata 1986. július 18-tól érvénytelen. (x)

A Budapest Tourist rendkívüli kedvezményei NDK-ba. **Erfurt** 5 nap, aug. 31., szept. 13., régi ár: 4900 Ft, új ár: 4160 Ft. **Berlin** 4 nap, aug. 30., szept. 8., régi ár: 5350 Ft, új ár: 4800 Ft. **Keleti-tenger** 10 nap aug. 23., régi ár: 9950 Ft, új ár: 8600 Ft. **Őszi vásár Lipcsében.** Utazással együtt 4 nap. Utazás repülőgéppel. Elhelyezés: 3-4 ágyas, hideg-meleg folyóvizes szobákban. Ellátás: teljes. Irányár: 3950 Ft. Időpont: aug. 29.—szept. 1., szept. 5—8. **Ősz Marienbadban (Marianske Lazne).** Utazással együtt 8 nap. Utazás egyénileg. Elhelyezés: 2-3 ágyas, zuhanyozós szállodai szobákban. Ellátás: félpenzió. Új, kedvezményes ár: 6050 Ft helyett 4800 Ft. Időpont: szept. 21—28. **Az Antillák gyöngye, Kuba.** Utazással együtt 17 nap. Utazás repülőgéppel. Elhelyezés: 2 ágyas, zuhanyozós szállodai szobákban. Ellátás: teljes penzió. Irányár: 39 000 Ft. Időpont: szept. 20., okt. 11., nov. 1. Várjuk jelentkezésüket a Budapest Tourist irodáiban és a megyei idegenforgalmi hivatalokban. (x)

Az aktív nyelvstúdió négyhetes angol-, német-, spanyol-, olasztanfolyamokat indít aug. 4-től. Harmincad u. 3. 1051. (Vörösmarty térnél). Tel.: 375-580. (x)

Butikosok, vevők, figyelem! Ideál női szabóság kínál blúzokat, szoknyákat, ruhákat, kosztümöket, nadrágokat. Olcsó ár, kiváló minőség. Bp. V., Múzeum krt. 31. Telefon: 375-595. (x)

Extra méretű női ruhák a készítőtől: Berényiné, Budapest V., Bástya u. 19. 373-907. (x)

Azonnal elkészülnek (1 perc alatt) útlevél-, vízum-, igazolványképei. **Fotó-Katónál!** Budapest VIII., Somogyi Béla u. 18. A Corvin Áruháztól egy percre. (x)

Szépítés, barnulás, szőrtelenítés 128-339. (x)

A Fészek Művészklub 140 személyes reprezentatív étterme június—augusztus hónapban állófogadás, protokoll ebéd, vacsora, családi, baráti összejövetelekre várja a kedves vendégek megrendelését. Várjuk szíves megrendeléseiket az alábbi címre vagy telefonszámra: Fészek Művészklub, Bp. VII., Kertész u. 36. Tel.: 226-043. (x)

Aerobic, fitness a Gráciában. **Cím:** VIII., Vas u. 11. **Tel.:** 132-122, 336-155. (x)

Mély fájdalommal tudatom, hogy édesanyám, **dr. Kovácsy Pálné sz. Beretka Gizella** meghalt. Temetése július 31-én, 14 órakor lesz a Rákoskeresztúri [illegible] (x)

Ikarus

Az Ikarus Karosszéri pályázatot

a Kiskunhalasi Gyárában

főkönyve

munkakör betöltésére

A megbízás két évre szól, hosszabbítható.

A gyár B kategóriába so autóalkatrészek és főegysé

A munkakör betöltésének irányú szakmai végzettsé képzettség, ötévi szakmai romévi vezetői gyakorlat.

Bérezés: megegyezés szerir

A vállalat igény esetén á kást ad.

A pályázat tartalmazza a zetői tevékenységének is életrajzát, jelenlegi munk beosztásának és évi jöve

A pályázatukat két héte Ikarus személyzeti, oktat kodási főosztályán, cím: 1630.

Telefonon felvilágosítást tályvezető a 637-835-ös szá

Kisvállalatok az USA-ban és Japánban

Kapcsolat a nagyokkal

A japán és az amerikai nagyipar egyaránt megkülönböztetett figyelmet fordít beszállítóira, amelyek jobbára száz főnél kevesebbet foglalkoztató cégek. Ez a háttéripar jelenti tulajdonképpen mindkét ország ipari tevékenységének gerincét; hiszen a munkások döntő többségét itt foglalkoztatják. Az Egyesült Államokban például a munkások hetvenöt százaléka dolgozik kis vállalatoknál. A beszállító cégektől a nagy vállalatok nemcsak kiváló minőséget, hanem óramű pontosságú szállítást is megkövetelnek.

Természetesen a kis vállalatok részére is kedvező a tartós kapcsolat a nagyokkal, s mindent elkövetnek szállítói pozíciójuk megtartásáért. Olyannyira, hogy Japánban és az Egyesült Államokban a kis cégek is kénytelenek termelésüket *újból felszerszámozni*, s áttérni a legkorszerűbb technikára és technológiára.

A kaliforniai Dataquest piackutató-intézet maga is meglepődött egyik felmérése eredményén: az amerikai kis vállalatok — tízmillió dolláros éves termelési érték alatt — mintegy egyharmada vásárol idén ipari robotot. A termelés hatékonyságát és pontosságát számottevően növelő ipari robotok mellett mindennapossá válnak a kis vállalatoknál a számítógépek is. Egy másik felmérés tanúsága szerint 1990-ig a kis vállalatok évi harmincöt százalékkal növelik komputervásárlásaikat. Noha a beruházás jelentős összeget igényel (a kis vállalatok ezt az Egyesült Államokban hitelből teremtik elő), a számítások azt bizonyítják, hogy az invesztíció *már középtávon is* kifizetődő. Az eddiginél több műszak, az élőmunka arányának csökkenése, egyéb szervezési tényezők mellett a termelési költségek mérséklését hozza magával. A megrendelő nagy ipari vállalatok a jövőben még jobb minőségre számíthatnak. Egyúttal — a termelési költségek leszorításával párhuzamosan — növekszik majd a kis vállalatok profitja is.

Az Egyesült Államokban a nagy vállalatok gyakorlatilag nem segítik beszállítóik műszaki fejlesztését, Japánban viszont irigylésre méltó megoldást sikerült találni. A japán nagyipar talán még inkább kötődik beszállítóihoz, mint az amerikai, ezért a nagy vállalatok — mindenekelőtt az export-versenyképesség megtartása érdekében — igencsak *szívükön viselik* a kis cégek műszaki felszereltségét és képességét. Ebben a törekvésükben partnerre találtak a kormányban, amely évről évre jelentős anyagi összegekkel támogatja közvetlenül és közvetve a szigetország kisiparát. Hogy a kis vállalatok termelésében is mindennapossá váljék az ipari robotok, valamint a legkorszerűbb megmunkáló gépek használata, még 1980-ban lizing-szervezet jött létre a beszállítók támogatására.

A gépeket és berendezéseket haszonbérbe kiadó szervezet évi huszonnyolcmillió dolláros forgalmat bonyolít le. Ami a gépeladásokat illeti: az előrejelzések szerint idén a japán kis vállalatok (éves termelési értékük nem haladja meg a kétmillió dollárt) kétszáz robotot és programozható szerszámgépet vásárolnak. Japánban tehát — szemben az Egyesült Államokkal — a kis vállalatok számára van választási lehetőség: vagy megvásárolják banki támogatással a korszerű berendezéseket, vagy haszonbérbe veszik azokat.

Mindkét országban a nagyipar számára kiemelten fontos kérdés a kapcsolat a beszállítókkal. Tehát maguk a nagy vállalatok is sokat tesznek a „kicsik" műszaki és termelési kultúrájának fejlesztése érdekében. De nem tétlenek a kis cégek sem, hiszen a nagy vállalatoknak van választási lehetőségük. Miután a kedvező anyagiak mellett rangot is jelent egy nagy vállalat beszállítójának lenni, a kis cégek szinte sorban állnak. Várják a lehetőséget, hogy azonnal beléphessenek egy-egy „kiesett" cég helyére. Tisztában vannak ezzel a színfalak mögötti versennyel maguk a beszállítók is, ezért igyekeznek megfelelni a követelményeknek, s csak a legritkább esetben fordul elő, hogy minőségi, vagy szállítási határidős okok miatt a nagy vállalat búcsút mond. Sok esetben viszont a kis vállalat jelentős anyagi engedmények árán tud csak a beszállítók sorában maradni. Huzamosabb ideig természetesen ezt nem állja a kis cégek gazdálkodása, ezért a költségleszorító modernizálást, átszerszámozást választják és vállalják. A beszállítók üzletmenete szinte kizárólag a nagy vállalatok konjunktúrájától függ. Egy-egy nagy vállalattal több száz, vagy több ezer kis cég „sír, vagy nevet" együtt — a piaci helyzet és a megrendelések alakulásának függvényében.

Az amerikai és a japán export végső soron nagy mértékben függ a nagyipar és a háttéripar kapcsolatától. Ez a kapcsolat nem kizárólag eladó-vevő viszonyt jelent, hanem partnerséget is. A kis cégek messzemenően figyelembe veszik a megrendelők elvárásait, a nagy vállalatok pedig műszaki, szervezési és termelési tanácsokkal segítik beszállítóikat. A belföldi és a külföldi piacokon ugyan a nagy vállalatok neve alatt jelennek meg a termékek, de a nagy autógyárak, elektronikai cégek, gépgyártók és a többiek tisztában vannak azzal, hogy jól szervezett és jól működő háttéripar nélkül csak félkarú óriások lehetnének.

Gara Szabolcs

Az alapkutatás műhelyeiben

Búzáról, jövőről

A martonvásári Brunszvik-kastély két dologról nevezetes. Az egyik, hogy itt rendezték be hazánk egyetlen Beethoven-emlékmúzeumát, mivelhogy a nagy zeneszerző annak idején többször is megfordult e házban a grófi család vendégeként. A másik a kastély jelenéhez kapcsolódik, ugyanis e falak között, s a csodálatos park területén álló többi épületben működik agrártudományunk legnagyobb hírű műhelye, az Akadémia *Mezőgazdasági Kutató Intézete.*

Ilyenkor aratás táján mi sem kézenfekvőbb, minthogy az intézet egyik fő profilja, a búzakutatás beszélgetésünk témája *dr. Balla László* tudományos igazgatóhelyettessel. Az a tevékenység, amely *negyven éve* folyik Martonvásáron, s mára *az itt nemesített fajták foglalják el az ország búzavetésterületének több mint negyven százalékát.*

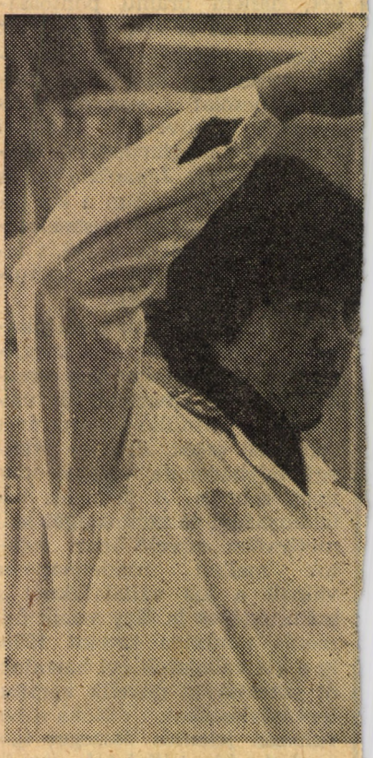
— Az első fajtát *tizenöt éve* állítottuk elő, s azóta kereken *tizenöt újabbat* minősítettek, melyekből kilencet ma is termesztenek. Voltaképp a szovjet fajtákat váltották fel a mieink, de az időközben teret nyert jugoszláv búzák is visszaszorulóban vannak, hiszen már csak mintegy húsz-huszonkét százalékban termesztik ezeket. A magyar fajták a legtöbb tulajdonság tekintetében ugyanis *jobbnak bizonyultak, így tél állóbbak, ellenállóbbak a betegségekkel szemben, alkalmasabbak a gépi aratásra, és bővebben teremnek.* Legutóbb pedig — s ez különösen nagy siker — áttörést értünk el a *koraiság* terén is, ami a tapasztalatok szerint két éven belül végképp lecsökkenti a jugoszláv búzák esélyeit.

Nemesítés gyorsabban

A szép eredmények, s a felfelé ívelő grafikonok láttán eszembe jut, vajon egyértelműen jó-e, ha néhány fajta uralja a teljes vetésterületet, s így nem vész-e el a genetikailag oly kívánatos változékonyság?

— Ügyelünk erre is — nyugtat meg vendéglátóm. — Jó volna például a század elején elterjedt kiváló sikérminőségű, *módszert* alakítottunk ki, amely *többszörös keresztezésekkel* igyekszik egy fajtába összehozni a kívánatos tulajdonságokat. Ez a folyamat általában hat évig tart, de mi a *fitotronunk* klimatizált növénykamráinak segítségével *három évre tudjuk ezt lerövidíteni.*

Persze az eddig elért eredmények ellenére a még korszerűbb *sejtgenetikai kutatásokról* sem mondanak le Martonvásáron, sőt néhány éve a *szövet-*



Molnár Margit búzát nemesít

tenyésztés biotechnológiai módszerét is felhasználják a jobb fajták kiválasztására. *Dr. Sutka József* főosztályvezetővel az összkomfortos növényház, a fitotron géptermében az egyik klímakamrából a másikba bújva nézzük az üvegcsékben növekvő búzakezdeményeket.

— Amit mi végzünk, azt a Szegedi Biológiai Központban alkalmazott kutatásnak tekintenék, a nemesítő szemében viszont alapkutatás. Az igazság valahol a kettő között van. Tény, hogy a mi genetikusaink eredményeit közvetlen hasznosítja a gyakorlat. A hajtás-



JAPÁN AUTÓIPAR

Új terjeszkedési politika

Japán gépkocsigyártói taktikát változtattak. Egyrészről külföldön építenek autó-összeszerelő üzemeket, s ezzel megkerülik a vámfalakat, ráadásul a fogadó országokban új munkaalkalmakat is teremtenek, másrészről mind nagyobb mennyiségben exportálnak autófőegységeket és -alkatrészeket. Ennek az új taktikának a „próbapályája" az Egyesült Államok, ahol a japán autóalkatrészek már a piac tekintélyes hányadát uralják.

A szigetország autógyártói megelégelték a többéves export „önkorlátozást", valamint a washingtoni törvényhozás szüntelen fenyegetését a protekcionista intézkedések meghozatalával. Az Egyesült Államokba irányuló japán gépkocsiexport éves szinten mintegy 1,8 millió autóban látszik stabilizálódni. *Az évtized végéig összesen nyolc japán, illetve közös vállalkozásban működő autógyár kezdi meg termelését az USA-ban,* de a jelek szerint a nagy üzletet a főegység- és alkatrészszállítás jelenti majd az elkövetkező években. Elárasztják az autógyártó országokat motorblokkokkal, sebességváltóművekkel, lökésgátlókkal, üléshuzattal stb. A számítások azt bizonyították, hogy a részegységek exportja a gyártók számára nagyobb nyereséget biztosít, mint a kész gépkocsik eladása. Detroit jelenleg évente 256 ezer „Made in Japan" gépkocsimotort vásárol. Elsősorban az USA-ban nem gyártott, kis űrtartalmú japán motorok kedveltek az amerikai autógyárak körében.

A tervek szerint 1990-ig az amerikai autógyárak a jelenlegihez képest háromszorosára emelik autómotor-behozatalukat. Természetesen, szeretnék csökkenteni függőségüket a japán autógyáraktól, ezért szélesítik beszerzési forrásaikat. Koreából, Tajvanról, Mexikóból szándékoznak nagyobb mennyiségben autómotorokat és -alkatrészeket importálni — de ezen országok autóiparának hátterében is Japán áll.

Amerikai piackutató intézetek kiszámították, hogy 1991-ben a „sima" japán autóexport mellett 1,5 milió japán autó kerül majd az USA piacára: ezek jelentős része az Egyesült Államokban termelő „japán" autógyárakból származik, másik része pedig döntő többségben a szigetországból érkező alkatrészeket tartalmaz. Pesszimista vélemények szerint az évtized végén a *10 milliós amerikai autópiac felét a japán gyártók uralják majd a* következő megoszlásban: a szigetországból importált autók száma 1990-ben 2,3 millió lesz, 1,2 millió gépkocsit állítanak elő majd a közös vállalkozások az USA területén, egymillió más relációból származó importkocsi japán motorral fog üzemelni, s az amerikai autógyárak 0,4 millió darab japán motort építenek majd be gyártmányaikba.

Természetesen, a japán autógyárak igyekeznek diszkréten kezelni az alkatrészinváziót, mert nem szeretnék az autóexport-áradat által kiváltott világméretű protekcionista hullám megismétlődését. Az ágazat számára nagy lecke volt a piacok kisebb-nagyobb mérvű elzárkózása a japán autók elől.

Miután az amerikai kísérleti telep sikert hozott az új taktika számára, a következő állomás Nyugat-Európa. Mind több motort és részegységet adnak el a japán gyártók Nagy-Britanniában és Olaszországban. A Honda például 1985—88 között 326 ezer autómotort és 70 ezer sebességváltóművet ad el a British Leylandnak.

A siker arra ösztönzi a szigetország autógyártóit, hogy nagy összegeket fordítsanak a korszerűbb autómotorok kutatására és fejlesztésére. Elsősorban az új és könnyebb anyagok felhasználására összpontosulnak a kutatások, valamint a fejlesztő tevékenység. Az értékesítési sikerek lökést adtak a motorelektronikával kapcsolatos fejlesztéseknek is.

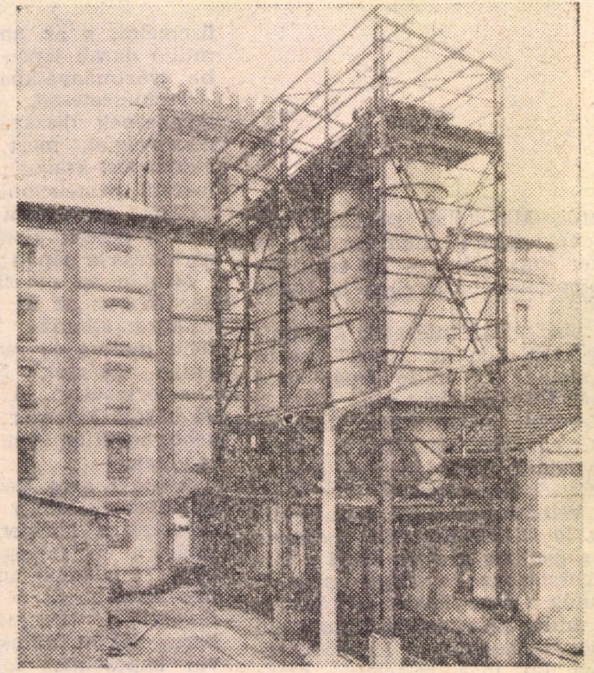
Gara Szabolcs

tőségeiről is.

ől így beszél: „Szükség-
ezeti jellegének megerő-
belső technológiai kap-
fonása. Indokoltnak lát-
irányítási szervezetét az
munkahelyek vállalkozó-
Saját berkeinken belül
kel és szakcsoportokkal
yakorlatunk és tapaszta-
— a megváltozott külső
, hogy a szövetkezet
égek láncolatává szervez-
i formákat is felhasznál-
tevékenységét alkalmassá
az eddigieknél célszerűb-
lkodásunkban a vállal-
teret adva építhessük,
piaci kapcsolatainkat. A
már eddig is számos gya-
t."

ben támasztott követel-
ontosabb, hogy az eddi-
ják a szövetkezet eszkö-
lás jövedelmezősége. Igen
ábbá, hogy a ráfordí-
yát áttekinthetőbben ér-
sz munkájában, a kisebb
knél is. Lényeges: foko-
keltség, következetesebb

korlati alkalmazását.



Ha nem is lehet banknak hívni a Győr-Sopron megyei téeszek *Kölcsönös Támogatási Alapját*, fejlesztési kölcsönkihelyezésünk már harmadik éve, meghaladja az MNB által folyósított hiteleket. Az idén a várhatóan 1,2 milliárd forint összegű kölcsönkihelyezéssel az üzemviteli kölcsönök is túlsúlyba kerülhetnek.

Az alap majd 95 százalékát a téeszek a korábban kötelező és zárolt alapokból adták össze. Illetve ezeket az alapokat csak a KTA-ba lehetett átcsoportosítani. A zárolt fejlesztési alapok felszabadításának országos szinten egyébként az volt a feltétele, hogy a téeszek több mint 1 milliárd forint adósságot vállaltak át.

A Győr-Sopron megyei téeszek támogatási alapjai a kötelező tartalékalap zárolt részének 1986. április 15-től való felszabadításával 187 millió forinttal növekedhetnek, és ha ezt a téeszek át is utalják, a közös alap 547 millió forintra nőhet. A megyei KTA jelentős hányadát az eredményesen gazdálkodó téeszek adták, hiszen zömmel ezeknek voltak tartalékaik, a hitelkihelyezéseknél viszont háttérbe szorultak. Törvényszerűen *kialakult a hitelező- és adósréteg.*

Ezen a helyzeten a KTA Intéző Bizottsága úgy próbált [illegible], hogy csak viszonylag rövid időre ad kölcsönöket, felgyorsítva a szerény alap gyorsabb forgását. Az ilyen hitelek 1976—1984 közötti időszakban elosztás jellegűek voltak. Amikor azután 1985-ben duplájára nőtt a téesz-tartalékalap, amit 1986-ban tovább növelt a korábban már említett zárolt tartalékalapok szabadítása, 1 év alatt több pénz gyűlt össze, mint a megelőző 9 évben.

A KTA alapjainak növelési forrása a kényszerpályán kívül szerények. A megye szövetkezetei a 9 év alatt felhalmozódó fel nem osztott kamatmaradvány (eredményt) tartós betétként bennhagyták a KTA-ban. Ez 1985. december 31-én az alapnak csak 3,7 százaléka volt.

Bár Győr-Sopron megye szövetkezeteiben van szabad pénzeszköz (nyereség, tartalék), de ennek csak töredékével rendelkeztek a KTA-t. A KTA pénzével, épp annak szövetkezeti jellegéből kiindulva ugyanis úgy gazdálkodnak, hogy a pénzüket átengedők érdekei éppúgy érvényesüljenek, mint a kölcsönt igénylő vevőké.

Hiába van lehetőség az MNB kamatszintjén belüli szabad kölcsönpolitika kialakítására, ha a kölcsönt igénybe ve

Az „McD. L. T.” titka

Átalakulóban a gyorsbüféóriás Magyarországon is megjelenik?

Az elmúlt tíz esztendő minden 17. órájában egy-egy új McDonald's gyorsbüfé nyílt az Egyesült Államokban, illetve a világ valamelyik városában. A több mint három évtizedes „történelemmel” rendelkező gyorsétkeztető óriásvállalat idén nyitotta meg kilencezredik éttermét és — ezzel is kevés cég dicsekedhet — sorrendben a 84. negyedévet zárta nyereséggel. A statisztikák azonban korántsem bűvölik el a vállalatbirodalmat, s szinte hétről hétre jelenik meg a piacon valami profitnövelő újdonsággal. A jelek szerint a gyorsétkeztetésben a hamburger egyeduralma megszűnőben van, s a McDonald's (amely egyébként maga is formálja az étkezési közízlést) rohamléptekben alkalmazkodik az új igényekhez.

Két évtizeddel ezelőtt még „szentségtörésnek” számított volna, ha a McDonald, s az ízlésesen és szabvány szerint berendezett gyorsbüféiben a hamburgeren, a sült krumplin és a kólán kívül más étkeket is tartott volna. Időközben azonban nagyot fordult a világ — és az étkezési szokások —: a hamburgeren felnevelkedett korosztály fiai és lányai az egészségesebb étkezést hirdető kampány hatására már előszeretettel számolják a kalóriákat. A McDonald'snak követnie kellett az új divatot, s a kínálatban az elmúlt években megjelentek a saláták, a csirke- és halszeletkék, a cukormentes kóla, valamint az alacsony zsírtartalmú tejből készült jeges turmixok. Természetesen a legnépszerűbb „gyorsfalat” továbbra is hamburger, amelyből a cég csak az Egyesült Államokban napi 15 milliót ad el. De a „vitaminprogram” jegyében nemrégiben megjelent a gyorséttermek kínálatában az úgynevezett McD. L. T. is, amely nem egyéb, mint a zöldsalátával, paradicsomszeletekkel és majonézzel dúsított hamburger rövidítése. Az új étel bombasikert hozott, naponta 7—8 millió fogy el belőle az USA-ban.

A 31 évvel ezelőtt alapított vállalatnak percnyi pontossággal kell követnie a piac minden rezdülését, hiszen a gyorsbüféhálózatok piacán a verseny igen nagy, és a megszerzett elsőség megtartása állandó készenlétet igényel. S hogy a McDonald's mennyire igyekszik megfelelni saját elvárásainak, azt jól bizonyítják üzleti eredményei. A vállalat 1966-ban 219 millió dolláros forgalom mellett 5 millió dollár nyereségre tett szert. Tavaly az eladások értéke megközelítette a 11 milliárd dollárt, a profit pedig 433 millióra emelkedett. Ezt a rakétasebességű fejlődést a tőzsde is elismeri: húsz évvel ezelőtt egy McDonald's részvényt 75 centen jegyeztek, napjainkban viszont ugyanez a részvény 100 dollárt ér.

Az Egyesült Államokban a lakosság évente 47 milliárd dollárt költ el a gyorsbüfékben, s ezért az összegért hatalmas harc folyik a gyorsbüféhálózatok között. A részesedés 1 százalékos növelése vagy csökkenése is csaknem félmilliárd dollárt jelent a versenyben részt vevő cégek költségvetése számára. A McDonald's a piac 18,8 százalékát birtokolja, a második helyen lévő Burger King részesedése 8,7 százalék. (Érdemes megjegyezni, hogy az „örök második” Burger King a hátrány ellenére is igyekszik lépést tartani a piac első számú sztárjával: ha valahol megnyílik egy McDonald's büfé, bizonyosra vehető, hogy a „fasírtkirály” is megjelenik a közelben. Ráadásul Burger Kingék árgus szemekkel figyelik a McDonald's kínálatát, s új termék megjelenése esetén néhány hónapon belül valami hasonlót — vagy éppen ugyanazt — ők is kínálnak vendégeiknek.) A gyorsbüfépiac harmadik legnagyobb vállalata az Egyesült Államokban a Wendy 5,4 százalékos részesedéssel, ezt követi a csirkecsemegéket kínáló Kentucky Fried Chicken étteremlánc 5 százalékos piaci részaránnyal. Míg a McDonald's szerte a világon kilencezer gyorsbüfével rendelkezik (ebből az Egyesült Államokban hétezer-ötszázat üzemeltet), a Burger King éttermeinek száma 4600, a Wendyé pedig 3500.



HAMBURGEREVŐ FIATAL

Reklámköltségvetése 550 millió dollár

A McDonald's igyekszik más vevőcsalogató trükköket is alkalmazni a forgalom állandó növelésére. Nagyobb éttermei kertjében játszótér várja a gyerekeket. Öthat dolláros fogyasztáson felül a gyerekek a cég emblémájával ellátott ajándékot (kisautót, kifestőkönyvet, színes ceruzát) kapnak. A felnőtteknek az országút, vagy a forgalmasabb főútvonalak mentén levő éttermeknél ki sem kell szállniuk a kocsiból, a választott gyorsétkeket odaviszik az autóhoz. Nem véletlen, hogy a McDonald's elsősorban a gyerekekre fordít megkülönböztetett figyelmet: a fogyasztók többsége az ifjúsági korosztályba tartozik, ők a gyorsétkezés leghűségesebb hívei.

A vállalat még amerikai méretekben is hatalmas összeget fordít reklámra. Tavaly a McDonald's reklámköltségvetése 550 millió dollár volt, tehát nagyobb, mint a nyeresége. (Más kérdés, hogy a reklámkiadások leírhatók az adóból és nem terhelik a profitot.) Egy-egy televíziós állomás naponta 10—15 alkalommal sugározza a vállalat igen ötletes hirdetéseit, amelyeket más-más feldolgozásban midig ugyanaz a dallam kísér. Az óriáscég csak ritkán hirdet újságban, a fogyasztóközönség gerincét jelentő fiatalok ugyanis elsősorban a televíziót nézik és a rádiót hallgatják.

A tervek szerint a vállalat 1991-ig évente 12—14 százalékkal fogja növelni forgalmát. Az étkeztetés jó biznisz mind az USA-ban, mind pedig külföldön. S a McDonald'snak elsősorban külföldön nyílik lehetősége számottevő terjeszkedésre. A bevételeknek mintegy egyötöde — 2,3 milliárd dollár — származik a külföldi „lerakatok” forgalmából. Ehhez az összeghez a kanadai hamburgerhívők 33, a nyugat-európaiak pedig 27 százalékkal járulnak hozzá. A legdinamikusabban a csendes-óceáni térség forgalma bővül.

Az ázsiai országokban évente összesen mintegy száz új gyorsétterem nyit a vállalat, s a tervek szerint az idei esztendő végére 700-ra emelkedik a térségben a McDonaldok száma. A legígéretesebb piac Japán, ahol már most 530 gyorsbüfét működtet a vállalat. (A McDonald's „meghívót” kapott a Kínai Népköztársaságtól is, de Turner elnök szerint az első ottani gyorsétterem megnyitása még néhány évet várat magára, amíg — úgymond — a fizetőképes kereslet megerősödik.)

Nagy-Britanniában és az NSZK-ban 200—200 büfét üzemeltet a McDonald, Olaszországban pedig nemrégiben nyílt meg az első. Gyors gyarapodás várható az üzletek számában Franciaországban, ahol 28 McDonald-„házban” verhetik el éhüket a cég specialitásaira vágyó franciák. (Tárgyalások folynak Magyarországgal és Törökországgal is McDonaldék „letelepedéséről”.) Felmérések szerint minden három felnőtt amerikaiból kettő legalább egyszer megfordul havonta a vállalat valamelyik éttermében. A cég azonban ma már nemcsak várja a betérő vendégeket, hanem az új üzletpolitikának megfelelően azok elébe is megy. Újabban kórházakban, egyetemeken és laktanyákban is nyit büféket, hogy az ott-tartózkodók se nélkülözzék a vállalat „áldásait”. Nemrégiben — kísérletképpen — húsz McDonald-autóbusz kezdte járni menetrend szerint az országutakat, hogy a hamburgerrel kellően el nem látott települések is bekapcsolódhassanak az országos hálózatba. A buszok a menetrendnek megfelelően egy-egy órát időznek a településeken, s ezalatt áll a „hamburger-bál”. De ezzel az újítással (ha beválik, a hamburgerbuszflotta több száz járművel bővül).

Bővítik az úgynevezett McStop-hálózatot, amelyek a személyautó-parkolók közönségét hivatottak ellátni ínyencségekkel. Hamarosan megjelennek a McDonald-házikók a nagy kamion-pihenőhelyeken is, ugyanis a cég piackutatói „felfedezték”, hogy ezekben a parkolókban még igen sok a piaci lehetőség. Sikeresen halad a McPizza országos kóstoltatása is. A vállalat hatalmas üzleti lehetőséget lát ugyanis a pizzában, amely az Egyesült Államokban talán népszerűbb — és egyesek szerint jobb —, mint Olaszországban. Az USA szinte minden településén az elmúlt öt évben nyílt egy-egy pizzázó, s a McDonald nem akar kimaradni ebből az üzletből sem. Nemigen örülnek ennek a hírnek az amerikai pizza-hálózatok, de a McDonald sohasem volt nevezetes arról, hogy üzleti kérdésekben különösebben tekintettel lett volna versenytársaira.

A hamburgeróriás — amely mit sem érzett az amerikai gazdaságot több éven át sújtó recesszióból — a legtöbb USA-beli cég számára példaképül szolgál. Tanulmányok és elemzések tucatjai jelentek meg arról, miként él a vállalat együtt a piaccal, hogyan alkalmazkodik rekordgyorsasággal a fogyasztók igényeihez, s miként tudja formálni egy ország „étvágyát”. A Big Mac és társai komoly jövedelmet hoznak a cég „konyhájára”, ahol egyébként már a következő évtizedre készülődnek. Az ételtechnológusok és a marketing szakemberek együtt „főzik” azokat a feladatokat, amelyek néhány éven belül elindulnak világhódító és pénztárcanyitogató útjukra...

GARA SZABOLCS

HÍRHALOM

A magyar konyha népszerűségét bizonyítja, hogy a bécsi „König von Ungarn” szakácsait, cukrászait Hongkongba hívták augusztus 24-től szeptember 14-ig a „Mandarin” étteremben tartandó magyar ételbemutatóra. Willy Prohaska, Gerold Kulterer és Rudi Eder készíti a magyar ételkülönlegességeket. (KZ) ■ Rendőr nem viselhet fülbevalót, mert az sérti tekintélyét — így döntött egy koblenzi bíróság abban a perben, amelyet egy 26 éves rendőr őrmester indított parancsnoka ellen. Az ugyanis megtiltotta, hogy a rend ifjú hímnemű őre a bal fülén másfél milliméter átmérőjű ezüst fülbevalóval ékeskedjék. (Frankfurter Rundschau) ■ A francia acéliparban foglalkoztatott 50 000 ember felét el kell bocsátani, az évi termelés csak 16 millió tonna lehet ezután. Tavaly még 18,8 millió tonna acél került ki a francia kohókból. Az idei veszteség 4 milliárd frank lesz, ennyi állami dotáció szükséges a kohók további működtetéséhez. Szélesedik az acélipari válság. (Figaro) ■ Nyelvi nehézség az amerikai hadseregben! Az NSZK-ban állomásozó csapatok katonái közül sokan Guam szigetéről, Puerto Ricoról vagy a Fülöp-szigetekről származnak. Egy őrmester, aki 156 főnyi egységben szolgál, elmondta, hogy 20 katonának nyelvi nehézségei vannak, öten pedig nem értenek semmit és magukat sem tudják megértetni. (Stars and Stripes)

Csekély előrehaladás, nagy problémák

Neue Zürcher Zeitung

Amikor néhány éve az a veszély fenyegetett, hogy a forgalom összeomlik Kairó utcáin, felvetődött az aggódó kérdés, hogy mennyivel lesz rosszabb a helyzet a későbbiekben. Nem lett rosszabb. Az ügyes tervezés új hidak és autósfelüljárók építésével elérte, hogy némileg kordában tartsák az autók áradatát. Ehhez az is hozzájárult, hogy az egyiptomi autósok rendkívül ügyesen kihasználnak minden négyzetcentiméter utat, sőt a járdát is. Ezen túlmenően sok üzem a munkakezdést a csúcsforgalommal összehangolva állapította meg, hogy megkönnyítse a munkahely megközelítését. Naponta újabb autók zsúfolódnak azonban Kairó utcáin, és újra támadt az aggodalom.

Az országban észrevehető változások vannak, de ezek gyakran csupán a status quo fenntartására elegendőek, és néha — mint a mezőgazdaságban is — még erre sem. Ennek legfőbb oka a lakosság több mint egymillió fős évi növekedése. Eddig mégsem kellett senkinek sem éheznie, ami a nagyarányú gabonabehozatalnak és az ugyanolyan nagyarányú alapélelmiszer-szubvencionálásnak tulajdonítható.

Mubarak elnök a majdnem megoldhatatlannak tűnő problémák miatt igyekszik pragmatikusan eljárni, és pragmatikusokat meghívni kormányába — a többi között Ali Lutfit, a közgazdász miniszterelnököt. A pragmatizmus azonban politikailag nehezebben „adható el", mint például az 1973-as októberi háború és annak következtében a Szuezi-csatorna újramegnyitása. Meddig tarthatja magát a Mubarak-rendszer? A pesszimisták egy túlfűtött kazánhoz hasonlítják Egyiptomot, és évek óta azon csodálkoznak, hogy még nem következett be egy óriási robbanás. Ezek a meggondolások a kormánytól sem idegenek, ezt bizonyítja az érvényben levő rendkívüli állapot.

A derűlátók az egyiptomiaknak sokszor bizonyított alkalmazkodó képességében bíznak, ami megmutatkozik például a külföldi utazásokhoz szükséges devizák megszerzésében is. Annak ellenére, hogy a bankok nem adhatnak el külföldi pénznemeket (kivéve, ha valaki devizaszámlával rendelkezik), meglepően sokat utaznak. Egyrészt majdnem minden családnak van hozzátartozója külföldön, aki segíthet, másrészt úgy tűnik, hogy a dollárfeketepiac félhivatalos berendezkedéssé vált. De az optimisták utalhatnak a sok tényleges kis előrelépésre. Így a telefon problémamentesen funkcionál — ez vonatkozik a külföldi beszélgetésekre is. A posta megbízható lett. Vidéken megjavult az orvosi ellátás. Nagy súlyt helyeznek a lakásépítésre, valamint távoli területek feltárására. Új, jó vendéglők és szállodák egész sorát nyitották meg.

Aki az elmúlt húsz évben rendszeresen ellátogatott Egyiptomba, az tudja, hogy a turizmus fellendülése és visszaesése állandóan ismétlődő jelenség. Miután évekig nagy volt a turistaforgalom, tavaly az év végén ismét mélypontra esett vissza. Különösen a római és a bécsi repülőtéren elkövetett merényletek óta mindenekelőtt az amerikai turisták maradnak el; 80—90 százalékos visszaesésről beszélnek. A februári rendőri megmozdulások óta pedig sok európai is visszariad az egyiptomi utazástól.

Kevés idegennel találkozhatunk a piramisoknál is. Egyedül lézeng a három rendőr és a néhány tevehajcsár. Az egyébként túlzsúfolt Luxorban könnyen kaphat a vendég szállodaszobát, és esténként a Savoy Szálloda étermében a vendégek száma alig szárnyalja túl a pincérekét. Szokatlan kép tárul elénk a királyok völgyében is: Tutenkamen sírjánál, ahol egyébként sorban kell állni, a vendég majdnem teljesen magára marad. A történelmi érdeklődésből idelátogatók elégedetten veszik ezt tudomásul, de elkeseríti azokat, akik családjukkal együtt az idegenforgalomból élnek.

A legtöbb egyiptomi turista a Nílus völgyére korlátozza érdeklődését. Az ország azonban 96 százalékig sivatagból áll. Ezeket az érdekes és formákban gazdag területeket jelenleg gyorsított ütemben tárják fel. Néhány hónap óta az autós turista még a szudáni határnál lévő Abu Szimbelt is aszfaltozott úton érheti el. A túl gyors fejlesztés azonban problémákkal is jár. Ebben a vonatkozásban éppen az „egyiptomi csapások" (bürokrácia, tisztázatlan hatáskörök, devizahiány), amelyek egyébként megizzasztják a külföldi menedzsereket, egészségesen visszafogó hatást fejtenek ki. Ez különösen a dél-sínai helyzetben mutatkozik meg.

A Szuezi-csatorna alagút megnyitása óta nincs probléma, ha valaki autóval érkezik oda. Az utak jók vagy nagyon jók. A vendéget imponáló, vad hegyi táj fogadja, amit kiegészít a néhány száz kilométeres meleg tenger melletti partvidék csodálatos korallzátonyokkal. A majdnem tartósan kellemes idő a virágzó turizmus előfeltételeit tökéletes szintre emeli. Mint mondják, az izraeli megszállás idején ünnepnapokon 120 000 vendég is pihent a félsziget déli részén.

Most egészen más a helyzet. Igaz, hogy a partokon van néhány kisebb nyaralókörzet; az itteni építkezések részben még az izraeliektől származnak. Hiányzik azonban a vendégek nagyarányú, nemzetközi áramlása, és ennek nem csak a politikai helyzet az oka. A turisták ellátási lehetőségei a Sínai-félsziget egész déli részén nagyon szerények.

A TERROR TÁMADÁSA



Kép szöveg nélkül
(Frankfurter Allgemeine Zeitung)

A COMPACK VÁLLALAT FELVESZ

főiskolát végzett és gyakorlatot szerzett piackutatót

Jelentkezni lehet a vállalat személyzeti osztályán, cím: Budapest VII., Landler Jenő u. 23—25., telefon: 424-103.

A Compack Kereskedelmi Csomagoló Vállalat felvesz:

képesítést és szakmai gyakorlatot szerzett munkatársakat:

felsőfokú pénzügyi és számviteli végzettségű

BELSŐ ELLENŐRT,

közép- vagy felsőfokú végzettségű

TERMELTETÉSI ÜGYINTÉZŐT, ÉPÍTÉSZMÉRNÖKÖT VAGY -TECHNIKUST,

járműtechnikai vagy gépész végzettségű

EMELŐGÉP-ÜGYINTÉZŐT,

továbbá

műszakianyag-beszerzőt,
munkaügyi előadót,
adóügyicsoport-vezetőt,
pénzügyi előadót,
gépkönyvelőt,
kontírozó könyvelőt,
anyagkönyvelési táblaellenőrt,
folyamatszervezőt,
gyors- és gépírókat,
titkárnőt.

Jelentkezni lehet a vállalat személyzeti osztályán, cím: Budapest VII., Landler Jenő u. 23—25. 1078, telefon: 424-103.

Tűsarok és edzőcipő

A New York-i Lexington sugárúton lévő *Alexanders áruház előtt* minden héten támogató aláírásokat gyűjt egy kis asztalnál az a szervezet, amely azt követeli, hogy *a nőket a társadalom ne szexuális „objektumnak", hanem vezető állás betöltésére is alkalmas munkaerőnek tekintse.* A járókelők és az áruházba betérő vásárlók közül szép számmal írják alá a követelést — *szinte kivétel nélkül lányok és asszonyok.* A férfitársadalom egyelőre féltékenyen őrzi vezetői szerepét a munkahelyeken, bár kétségtelen, hogy az Egyesült Államokban megkezdődött a nők térhódítása egyes szakmák közép- és felső vezetői szintjén.

Elv és gyakorlat

A statisztikák tanúsága szerint az Egyesült Államokban a munkaképes korú nők mintegy *50 százaléka* dolgozik. Negyedszázaddal ezelőtt ez az arány *alig haladta meg a 15 százalékot,* s a számottevő növekedés több tényezőre vezethető vissza. *Egyrészről az átlagos amerikai család megélhetéséhez ma már elengedhetetlen a feleség jövedelme is, másrészről a hölgyek maguk is ki akartak törni a négy fal közül, vagy éppen a fakanál mellől.*

A nők foglalkoztatásában bekövetkezett forradalmi változást jól jellemzi, hogy napjainkban *az irodákban, a szolgáltató ágazatban, tehát nem a közvetlen termelésben foglalkoztatottak 69 százaléka nő.* (Más kérdés, hogy ezeknek a hölgyeknek *csak 10 százaléka került valamilyen vezetői beosztásba.)* A törvény egyébként arra kötelezi az amerikai vállalatokat, hogy a férfi és a női dolgozókat azonos „elbánásban" részesítsék, elvben tehát anyagi és egyéb szempontokból nem kerülhetnek hátrányos helyzetbe a hölgyek. *A gyakorlat azonban rácáfol a törvényre.*

Azonos munkakörben a női dolgozók általában alacsonyabb fizetést, jövedelmet kapnak, mint az „erősebb" nem. A 240 milliós országban csak igen lassan és nehézkesen halad a női dolgozók vezetői előléptetése, kinevezése. 1966-ban az USA-ban a nők a termelésben legfeljebb művezetői beosztásig „vitték", a hivatali életben pedig ritkaság számba ment, ha egy hölgy osztályvezetői állást töltött be. *Tíz esztendővel később jelentek meg a vállalati életben a női középvezetők.* Újabb tíz évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a nők bekerülhessenek *a vállalati felső vezetés alacsonyabb pozícióiba.* Nagy szakmai sikernek számít, ha egy nő eljut egy vállalatnál az *alelnöki* bársonyszékbe, s szinte biztosra vehető, hogy az illető hölgyről rövid időn belül cikkeket, riportokat közölnek a gazdasági szaklapok.

A bankszakmában

Vannak viszont szakmák, ahol az elmúlt húsz évben a női vezetők számottevően előretörtek, s sikerült jócskán megtörniük a férfiak vezetői uralmát. Mindenekelőtt a bankszakmában futottak be fényes karriert a lányok és az asszonyok. A korábban a bankpénztáraknál serénykedő, vagy a csekkek leszámítolásával foglalkozó nődolgozók nagy számban végeztek el felsőfokú iskolákat, s ma már a legtöbb amerikai bank *középvezetői* gárdája legalább 50 százalékban nő. Időnként sikerül „elcsípniük" egy-egy magasabb beosztást is, de a nagyobb bankok legfelső vezetői egyelőre kizárólag férfiak.

Ugyancsak növekedett a női vezetők száma a *kereskedelemben,* a *biztosítási szakmában,* valamint a *kutatóintézetekben.* Nem jellemző a női vezetők számának gyors bővülése a termelővállalatoknál. Ezeknél a cégeknél a hölgyek a férfiak által „puhának" tartott vezetői posztokat kapják meg: protokoll, vevőkapcsolat, kiállítás és vásár stb. A többi vezetői állások a termelő cégeknél egyelőre a férfiak „kiváltságai". Oázist jelent a hölgyek számára az egyik legismertebb amerikai elektronikai vállalat, a Hewlett—Packard foglalkoztatási politikája. Ez a cég bátran alkalmaz női vezetőket: 1980-ban a vállalat közép- és felső szintű vezetőinek 20 százaléka volt nő, tavaly ez az arány elérte a 26 százalékot. *(Érdemes megjegyezni, hogy a HP gyakorlata annyira szokatlan az USA-ban, hogy a Business Week című gazdasági hetilap külön cikket szentelt nemrégiben a „csodának".)* Néhány amerikai vállalat a jól bevált női vezetők megtartása érdekében igyekszik különféle kedvezményekkel a hölgydolgozók kedvébe járni. Sorra nyílnak például a *vállalati óvodák,* amelyek eddig szinte ismeretlenek voltak az Egyesült Államokban. Viszonylag rugalmas munkaidőben dolgozhatnak a női vezetők, akik számára cégük kedvezményes továbbtanulási lehetőséget is biztosít.

A második műszak

Az amerikai női vezetőt — bármennyire is sikeres a munkahelyén —, otthon ugyanúgy várja a következő műszak, mint a világ bármely más részén. A férfiak ugyanis az Egyesült Államokban is kevésbé veszik ki a részüket a házimunkából, bár a mai 20—30 éves korosztály ebből a szempontból jobban „nevelt" elődeinél.

S mit szólnak a nők lassú térhódításához a vezetői posztokon a férfiak? Mindent elkövetnek a vezetői bástyák megvédelmezésére, olykor még igazi, vagy *látszatengedmények* árán is. Míg a férfiak ülnek döntő többségben a vállalati igazgató tanácsokban, s a felső vezetői posztokon — állapítja meg *Myra Strober,* a Stanford egyetem kutatója — a megüresedő vezetői állásokba döntő többségben velük azonos neműeket vesznek fel. A képlet az egyetemi kutató szerint egyszerű: a hölgyeket kizárják a férfiak — helyzeti előnyüknél fogva — a vezetésből.

Ezt a viszonylag borúlátó helyzetképet természetesen nem fogadják el a vezető állást betöltő férfiak. Véleményük szerint 1996-ban az amerikai vállalatok felső vezetésében jóval több nő lesz, mint napjainkban, *de „az olyan vállalat, amelynél a férfi és a női felső vezetők száma legalább egyenlő lesz, még 1996-ban is meglehetősen ritka és kivételes cégnek számít majd".*

Az amerikai lányok és asszonyok nemcsak aláírások gyűjtésével, mozgalmak szervezésével küzdenek „egyenjogúsításukért" a vezetői állások betöltése területén. Tanulással, továbbképzéssel igyekeznek bizonyítani tudásukat, rátermettségüket. S *hogy ne érhesse vád őket öltözködésük miatt, az amerikai női vezető konzervatívan elegánsra „veszi a formát".* Külön női vezetői divat alakult ki, amelynek megtestesítője a jól szabott kosztüm és a selyemblúz, természetesen együtt az elmaradhatatlan *aktatáskával.* Ha ebben az öltözékben siet munkahelyére egy nő reggelenként az USA-ban, biztosra vehető, hogy vezető. A cipőcserére azonban csak az irodában kerül sor, mert még a legelegánsabb hölgyek sem mondanak le reggeli és esti „kiváltságukról": *az utat otthonuk és munkahelyük között kényelmes edző- vagy tornacipőben teszik meg, lábuk addig sem szenved a tűsarok kínjaitól...*

— asz —

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIÓ

Augusztus 7., csütörtök

KOSSUTH:

14.10: A magyar szépprózа századai. — 14.25: Névnapi köszöntők. — 15.00: A csodák birodalmában. — 15.29: Zenei tükör. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Révkalauz. — 17.00: Balogh Albert népi zenekara játszik. — 17.30: „Az ember érdekel mindenütt". — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Mai könyvajánlatunk. — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: Mondtam a magamét a kultúráról. — 20.16: Epizódok a budapesti Liszt—Bartók-versenyek történetéből. — 20.58: Új Csajkovszkij-lemezeinkből. Leonard Bernstein vezényli a New York-i Filharmonikus Zenekart. — 21.40: A híradástechnika és a komplex program. — 22.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 22.20: Tíz perc külpolitika. — 22.30: Leonie Rysanek operaáriákat énekel. — 22.50: Keleti csemege. — 23.00: A dzsessz világa. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: Randevú a Jókai Klubban. Az Új Tükör és a Magyar Rádió vendége: Kincses Veronika. — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 15.05: Sport. Közvetítés az öttusa-világbajnokságról. — 15.10: Operaslágerek (szt). — 15.45: Törvénykönyv. Számok és jogszabályok. — 16.00: Sport. Közvetítés az öttusa-világbajnokságról. — 16.05: Rockhangversenyekből (szt). — 16.53: Néhány perc tudomány. — 17.00: Hírek. Időjárás. Kommentár. Útközben. — 17.08: Sport. Közvetítés az öttusa-világbajnokságról. — 17.10: Wynton Marsalis dzsesszegyüttese játszik (szt) — 17.30: „Aznap halt meg Isten". Barát József beszélgetései hirosimai túlélőkkel. — 18.30: Slágerlista (szt). — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Sport. Közvetítés az öttusa-világbajnokságról. — 19.15: Operettkedvelőknek. — 20.05: Reklámparádé. — 20.08: A Pontarisznya dalaiból (szt). — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: A visszaút nehezebb. Egy hazatérő stációi. — 21.58: Elvis Presley összes felvétele (szt). — 23.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 23.20: Klasszikus operettek-ből (szt). — 0.15—4.20: Éjfél után.

3. MŰSOR:

14.00: A két flamingó Madarász. Takács Ferenc dokumentumműsora. — 15.00: Popbulám (szt). — 16.02: Zenekari muzsika (szt). — 17.00: Operaművészlemezek (szt). — 17.44: Vonósnégyes játék régi hangszereken (szt). — 18.30: In limba materna. A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora Szolnokról. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: A Salamon vonósnégyes Haydn-felvételeiből (szt). — 20.06: Béres Ferenc dalestje. — 20.55: Mindenki — másként. — 22.03: Barokk muzsika (szt). — 22.29: Napjaink zenéje (szt). — 23.30: Hírek. Időjárás.

Augusztus 8., péntek

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai kulturális programok és a múzeumok állandó kiállításai. — 8.25: Északi kalandozások. — 8.55: Régi híres énekesek műsorából. — 9.15: Népdalkörök pódiuma. — 9.40: Az egyfejű sárkány. Bakó Ágnes meséje folytatásokban. — 9.53: Lottósorsolás. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Zinának. — 10.10: Zenekari muzsika. — 10.59: Lottóeredmények. — 11.09: Irányító. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma — Balatonfüreden. — 12.40: Reklám. — 12.45: Görömbei András: Sütő András. Könyvszemle. — 12.55: Zenés séták a természetben.

PETŐFI:

4.30—7.59: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Az izraelita felekezet negyedórája. — 8.20: Klasszikus operettekből (szt). — 8.50: Tíz perc külpolitika. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Napközben. Zenés délelőtt. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Spielhaus: Vidám apróságok — szvit. — 12.25: Édes anyanyelvünk. — 12.30: Népi muzsika. — 13.00: Hírek Időjárás. Útközben. — 13.06: Ponzene sztereóban (szt). — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

3. MŰSOR:

9.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 9.05: A kiállítótermek programjából. — 9.08: Kamarazene (szt). — 9.50: Operahármasok (szt). — 10.10: Csak fiataloknak! (szt). — 11.05: Századunk zenéjéből (szt). — 12.14: Lemezbörze helyett (szt). — 13.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 13.05: Katonadolog. Kósa Judit dokumentumjátéka. — 13.58: Fiatalok muzsikálnak (szt).

TELEVÍZIÓ

CSÜTÖRTÖK

16.35: Hírek. — 16.40: Így tanulunk oroszul. II/2. rész. — 17.10: Tévébörze. — 17.20: Képújság. — 17.25: Meghökkentő mesék. Angol tévéfilmsorozat. Tájkép tanyával. — 17.50: Betűreklám. — 17.55: Új Reflektor Magazin. — 18.55: Reklám. — 19.05: Tévétorna. — 19.10: Esti mese. — 19.20: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Reklám. — 20.05: Oppenheimer. Angol tévéfilmsorozat. VII/4. rész. — 21.05: Betűreklám. — 21.10: Panoráma. A Külpolitikai Szerkesztőség világpolitikai magazinja. — 22.10: Ördög bújt a vonóba. Cigányzenészek találkozója Óbudán. — 22.40: Híradó 3. — 22.50: Himnusz.

2. MŰSOR:

17.50: Játsszunk bábszínházat. XIII/10. rész: Adj neki hangot — vedd el a hangot! (ism.) — 18.25: Képújság. — 18.30: Telesport. — 18.55: Minden lehetséges... A Pécsi Körzeti Stúdió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi műsora. — 19.30: Haydn: D-dúr szimfónia. Angol film. — 20.00: Romantika. Failoni Donatella zongorázik. Onczay Csaba csellózik, zongorán közreműködik: Szűcs Lóránt. — 20.30: Vendégjáték. A Katona József Színház Prágában. — 20.50: Éjszakai kaland. Amerikai tévéfilm (ism.) — 21.05: Híradó 2. — 21.25: Etűdök plakátokra. III/2. rész: 1528—1949. — 21.50: A nősülés viszontagságai. Lengyel filmsorozat. X/1. rész: Háztűznéző. — 22.50: Képújság.

PÉNTEK DÉLELŐTT

8.20: Tévétorna. — 8.25: Szünidei matiné. 1. Gutenberg. NDK film (ism.). 2. Nem gyerekjáték! (ism.). — 10.00: Nyugdíjasok délelőttje. — 10.30: A nyugdíjasnak sosincs ideje. NDK tévéfilmsorozat (FF) A legénybúcsú — 10.55: Feleki Kamill és vendégei. V/1.—II. rész: A Király Színház (FF) (ism.). — 12.25: Koreai látnivalók. Koreai kisfilm. — 12.35: Forma—1. Hivatalos edzés Közvetítés Mogyoródról. — 14.10: Képújság.

SZÍNHÁZ

CSÜTÖRTÖK

Lézerszínház: Rock Classic (fél 8) — Fővárosi Nagycirkusz: Akiket még nem láttunk (du fél 4, este fél 8) — Zichykastély kertje: „Ördög bújt a vonóba" Cigányprímások találkozója (este fél 9) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

A Fővárosi Csatornázási Művek 27-es számú bélyegzője elveszett, használata 1986. július 30-tól érvénytelen. (x)

Budapest Tourist őszi ajánlataiból: egyéni utasok részére. **Magas-Tátra, félpenzió. Csorba-tó, Hotel Patria,** szept. 5—7., 19—21., 1800 Ft, okt. 9—12., 2900 Ft. **Smokovec, Hotel Bellevue** szept. 5—7., 2000 Ft, okt. 3—12., 3050 Ft. **Hotel Park** szept. 12—17., 3950 Ft, okt. 19—22., 1800 Ft, okt. 26.—nov. 1. 3800 Ft. **Őszi vásár Lipcsében,** repülőgéppel, teljes ellátással aug. 29.—szept. 1., szept. 5—8. 3950 Ft. **Marienbad,** egyénileg, félpenzióval 6050 Ft helyett 4300 Ft, szept. 21—28. (x)

A Röltex

Kereskedelmi Vállalat

felvesz

középiskolai végzettségű, 2-5 évi gyakorlatot szerzett

munkaügyi előadót

Bérezés: a kollektív szerződés alapján, megegyezés szerint.

Jelentkezés: Röltex munkaügyi osztály Budapest VIII., Üllői út 32.

Telefon: 135-611.

Bétex nyári vásár augusztus 16-ig! Kiemelt választékban 30%-os árengedménnyel vásárolhat különböző méterárukat, lakástextíliákat a szombaton is nyitva tartó Terézvárosi Textiláruházban, a Majakovszkij u. 56—58-ban. Várjuk kedves vásárlóinkat! (x)

A Jézus Krisztus Szupersztár magyar nyelvű hanglemezét **dedikálják** az előadók. **Augusztus 14-én 17 órától a Fonográf hanglemezboltban,** Bp. Nagy Ignác utca 16. 123-374. Lemez a helyszínen kapható. (x)

Aktív nyelvstúdió: angol-, német-, spanyol-, olasztanfolyamokat indít szeptember 1-jétől. Jelentkezés augusztusban 9-től 17 óráig, Harmincad u. 3. 1051 (Vörösmarty térnél). Tel.: 375-530. (x)

A nagy érdeklődésre való tekintettel közöljük, hogy **Jákó Vera magyarnóta- és népdalestjének** augusztus 9-i előadására jegyek már csak kizárólag a helyszínen, a Budai Parkszínpad pénztáránál válthatók. A többi jegyelővételi helyen minden jegy elkelt! (x)

Újra nyílt a Csillaghegyi Borozó! Új vezetés, új műsor (videodiszkó) nonstop nyitva tartás, éjjel, nappal melegételkínálattal várjuk vendégeinket augusztus 1-jei nyitással. Esküvők, rendezvények lebonyolítását vállaljuk. Cím: III. ker. Üröm út 1—3. A strand mellett. Tel.: 671-372. (x)

Kék Delfin úszóiskola nyári tábora gyermekeknek! Tel. 638-067. Beiratkozás a Batthyány téri HÉV-végállomás 2-es vágányánál reggel 7—8 óra között. (x)

A Forma—1 időszaka alatt, augusztus 9-én, szombaton 7-től 17 óráig, augusztus 10-én, vasárnap 7-től 12 óráig ügyeleti szolgálatot tart a Spirál Autójavító Vállalat, Bp. XIII., Szabolcs u. 32—34. sz. alatt levő üzeme. Tel.: 295-008. (x)

Idegenvezetők, figyelem! A Maxim Varieté igazgatósága kéri, hogy üzletvezetőiknél tájékozódjanak a csoportok szervezésének [illegible] (x)

A szöuli kopogtatás

A japán recept szerint

Kereskedőházak születése

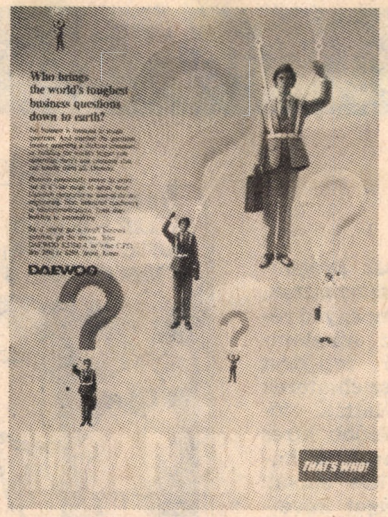
Samsung, Goldstar, Hyundai és hasonló márkanevekkel ismerkedik a világ, csakúgy, mint két évtizeddel ezelőtt a Toyotával, a Sonyval és a többi ma már igencsak jól ismert, sőt patinássá vált japán márkanevekkel. Az új nevek a dél-koreai ipar büszkeségeit fémjelzik. „Jönnek a dél-koreaiak!" — figyelmeztette a nemrégiben az egyik amerikai magazin az Egyesült Államok fogyasztóit és az ipart. Ez a felkiáltás kísértetiesen emlékeztet a negyedszázaddal ezelőtti gazdasági jövendölésre, amikor a japán gépkocsik, elektronikai és fotócikkek, textíliák, tengerjáró hajók indultak el világkörüli hódító útjukra. S a világpiacon jó minőségű és viszonylag olcsó termékeivel ma egy új ázsiai ipari hatalom, Dél-Korea kopogtat. Szöul exportelképzelése és -politikája sok vonatkozásban hasonlít Japánéhoz: egyre erősödő korszerű ipar termékeivel rövid időn belül fontos pozíciókra akar szert tenni a világkereskedelemben.

Dél-Korea az úgynevezett újonnan iparosodó államok sorába tartozik, amelyek a hetvenes évek közepétől indultak nagy fejlődésnek. Az országra az elmúlt tíz évben a kétszámjegyű gazdasági növekedés, az alacsony infláció és a külföldi tőke erőteljes beáramlása volt jellemző. Míg a fejlett tőkés országokban a munkabérek — mint a termelési költségek fontos tényezője — folyamatosan emelkednek, Dél-Koreában az átlagórabér alig éri el az OECD-átlag egyharmadát; az amerikai és a japán cégek nagy tömegben telepítették ki hát hazai gyártásuk egy részét Dél-Koreába... A gyártáshelyezés természetesen együtt járt üzemek létesítésével, valamint licencek eladásával. A külföldi tőke segítségével Dél-Koreában korszerű ipar települt, amely magával hozta a dolgozók szakképzettségének ugrásszerű emelkedését is.

Öt esztendővel ezelőtt az ország még elsősorban arról volt híres, hogy itt készültek a világpiacon forgalomba hozott hamisított márkás cikkek. Gyártottak Dél-Koreában „eredeti" Seiko órákat, Gucci táskákat, Adidas sportruházatot... Ma a világcégek egy jó részének saját termelőüzeme van itt az országban, a hamisítások időszaka tehát lejáróban van.

A dél-koreai tőke is megerősödött. Japán mintára nagy kereskedőházak alakultak, mögöttük komoly, több ágazatot felölelő termelés áll. Az ország második legnagyobb ipari és kereskedelmi konglomerátumának, a Daewoonak például kohászati üzemei, gépkocsigyára, élelmiszer-feldolgozó kombinátjai, textilüzemei, mikroelektronikai vállalkozásai vannak. De nemcsak odahaza, hanem újabban külföldön is: a dél-koreai nagyvállalatok egy része évtizedünk második felében válik multinacionális cégekké.

Ma már a „Made in Korea" jelzés távolról sem jelent silány árut, lebecsülhető minőséget. A külföldi vállalatok legkorszerűbb berendezéseiket telepítették a dél-koreai leányvállalatokhoz, s ugyanazokat a termelési előírásokat, normákat követelik meg, mint odahaza. Magas termelési és műszaki kultúrával rendelkeznek ma már a „tiszta" dél-koreai vállalatok is, amelyek elsősorban kivitelre termelnek. A gazdasági növekedés idén a tervezett 7 százalék helyett 10 százalék lesz. A fizetési mérlegben 11 évi szüntelen deficit után 1986 első félévében már 600 millió dollár többlet van. A Gazdaságtervezési Hivatal véleménye szerint a kedvező fordulathoz a kőolajárak csökkenése,



ÚJSÁGHIRDETÉS

Szabályos kereskedelmi háború

valamint a japán jen számottevő felértékelődése segítette hozzá a gazdaságot. A fizetési mérleg helyzetének javulását jól mutatja, hogy míg 1980-ban 5,2 milliárd dollár volt a hiány, tavaly már csak 887 millió dollár. Az ország külföldi adóssága ma 47 milliárd dollár, Dél-Korea a világ negyedik legnagyobb adósa. A gazdasági helyzet javulásához nagymértékben járul hozzá az erőteljes exporttevékenység. Hónapról hónapra növekszik az autó-, az elektronikai, a hajó-, a textil-, valamint a bőripari kivitel.

Az export fokozásával párhuzamosan erősödik a külföld nyomása a dél-koreai piac nagyobb megnyitására. Minden bizonnyal a kiviteli lehetőségek további fennmaradását, illetve bővítését szolgálja az a döntés, amelynek értelmében Dél-Korea július 1-jei hatállyal újabb 800-féle áru beviteli tilalmát törölte el. A kormány arra is ígéretet tett, hogy 1988-ra a szabadon bevihető áruk aránya 94,5 százalékra emelkedik, s ez eléri a fejlett ipari országok szintjét. (Jelenleg az import 91,5 százalékára adnak a hatóságok automatikusan beviteli engedélyt.)

Jól jellemzi a dél-koreai ipar fejlődését a hajógyártás helyzete. Néhány évvel ezelőtt még Japán volt a világ első számú hajóépítő nemzete — elorozva a megrendeléseket a nyugat-európai hajógyártó ipartól —, tavaly azonban már megerősödött vetélytársa kapta a legtöbb megrendelést. A korszerű dél-koreai tengerjárók ára mintegy 40 százalékkal alacsonyabb vetélytársainénál.

Sorra jelennek meg az Egyesült Államok városaiban és országútjain a jó minőségű Hyundai márkájú gépkocsik. Behozataluk egyelőre elmarad a japán gépkocsikétól, de az értékesítési statisztikák tanúsága szerint az évtized végére elérheti az évi félmillió darabot is. (Japán jelenleg évi 1,8 millió gépkocsit exportál az Egyesült Államokba.) A Hyundai kiskocsi a jugoszláv Yugo után a második legolcsóbb gépkocsi az amerikai piacon. Ára 5—6000 dollár között mozog, mintegy 3000 dollárral olcsóbb, mint az átlagos japán gépkocsiár.

Az amerikai és a nyugat-európai szórakoztató elektronikai piacon egyre kedveltebbek a megbízható minőségű dél-koreai márkák. A kirakatokban a Samsung és Goldstar televíziós készülékek, képmagnók és hifitornyok a legjobb japán márkák mellett állnak. (Az Egyesült Államokban évente 25 milliárd dollárért vásárolnak szórakoztató elektronikai cikkeket, s e termékek piacán egyelőre a japán gyártók az uralkodók. De a dél-koreai áruk népszerűsége és piaci részesedése hónapról hónapra növekszik.

A dél-koreai elektronikai ipar stratégiája ugyanaz, amit Japán követett, illetve alkalmazott két évtizeddel ezelőtt. A recept szerint először el kell árasztani a piacot olcsó és jó minőségű termékekkel. Ezután kerülhet sor a márkanév és a hírnév felépítésére. Amikor a vásárlók már megkedvelték és keresik a jó minőségű márkákat — sor kerülhet az árak emelésére, valamint a még magasabb műszaki színvonalat képviselő áruk bevezetésére.

Az amerikai piacon szabályos kereskedelmi háború van kibontakozóban a japán és a dél-koreai elektronikai termékek között. Ma még a szigetország ismert márkái uralják a piacot, de a japán példán felnőtt dél-koreaiakat már nem lehet figyelmen kívül hagyni. Az árharcban a dél-koreai gyártók és exportőrök előnyre tettek szert, a dollár gyengülése a jenhez képest ugyanis folyamatos áremelésre kényszeríti a japán exportőröket. Az ágazat szakértőinek véleménye szerint az igazi áruháború csak ezután kezdődik.

Ma még természetesen túlzás lenne azt állítani, hogy „új Japán" született. Mind több jel utal azonban arra, hogy Dél-Korea a szigetország világpiaci babérjainak megtépázására készül. A kihívást tudomásul vették a japán exportágazatok, s a jövőben nem hagyhatják már figyelmen kívül dél-koreai versenytársaikat.

GARA SZABOLCS

HÍRHALOM

Egy párizsi bíróság magyar pénzben 300—300 000 forintnak megfelelő összegű pénzbüntetésre ítélte a McDonald's cég párizsi igazgatóját és egy nyugatnémet vegyiüzem, a Frigoropa vezetőjét. „Bűnük" az volt, hogy olyan adalékokat alkalmaztak a McDonald's párizsi hálózatának 17 üzletében a fagylalt készítésénél, amelyeket a francia egészségügyi előírások tiltanak. A vádlottak hiába védekeztek azzal, hogy Kanadában, Nagy-Britanniában vagy éppen Belgiumban ezeket büntetlen keverhetik be a fagylaltba. (Le Soir) ■ Amikor a napokban Washingtonban árnyékban 38 fokot mértek, megolvadt a Dulles-repülőtér leszállópályájának aszfaltja. A United Airlines egy DC—10 típusú gépe leszálláskor szabályosan beleragadt! (International Herald Tribune) ■ Egy tiszteletre méltó szenátor New York egyik utcáján négy adag „crack"-et, azaz kokaint vásárolt. Nem saját használatára. Csupán azt akarta bebizonyítani, hogy rendkívül könnyű hozzájutni kábítószerekhez. Tanúként — egy rendőrnőt vitt magával, aki természetesen polgári ruhában volt. (US Today) ■ Brit kutatóknak sikerült olyan almafajtát kitenyészteni, amely nem fán terem. Délnyugat-Angliában, East Malling mezőgazdasági kutatóközpontjában most sok mezőgazda adja egymás kezébe a kilincset, meg akarván nézni, mi fán terem az olyan alma, amely nem fán terem. (Sun) ■ A franciaországi Aubignyban a televízió által szervezett „legfesztiválon" egy bizonyos Philippe Pujolle rekordot ért el a Tarzan-üvöltésben: 41 másodpercig tartotta ki. Ráadásul 19 különböző hangot utánzott még, többek között a Porsche 917-es kocsi hangját éppúgy, mint a pulykakakasét, a hiénáét és a helikopterét. 15 000 néző ünnepelte tombolva. (France-Soir) ■ Goebbels a neve a luxemburgi nagyhercegség külügyi államtitkárának, aki hivatalosan tiltakozott a francia kormánynál a cattenomi atomerőmű üzembe helyezése miatt. A luxemburgi határtól csak néhány kilométerre van az új francia atomerőmű. 38 luxemburgi helység 20 000 lakosa petícióval élt az atomreaktor megépítése ellen a Közös Piac strasbourgi bíróságánál. Goebbels államtitkár szerint az erőmű üzembe helyezése megcsúfolja a nemzetek egyenlőségének elvét és a népek testvériségének eszméjét. (Le Libre Belgique) ■ Kiszámították, hogy az idén Wimbledonban Boris Becker adogatásai során a labda óránként 270 kilométer sebességgel repült, 60 kilométer a különbség a tavalyi adogatásaihoz képest. Ivan Lendl adogatásainak mérésekor kiderült, hogy „csak" 240 kilométeres sebességet értek el a labdái. A játék szépségét veszélyeztetik az ilyen sűrű „ász"-ütések. Szó van arról, hogy a labdák minőségén változtatnak, hogy csak egy adogatást engedélyeznek kettő helyett, vagy hogy módosítják a pálya méreteit. Ha ez nem történik meg, előbb-utóbb meghúzhatják a lélekharangot a tenisz, mint látványosság fölött. (Le Soir)

Pszichiátriai prognózisok

Frankfurter Allgemeine
ZEITUNG

„Teljesítményei az orvoslásban középszerűek lesznek", „Ambivalens egyéniség, vezetői feladatokra alkalmatlan", és „Tanulmányait abba fogja hagyni" — írták a pszichiáterek többórai beszélgetés és tesztek után három orvostanhallgatóról. 35 év múltán azonban mindhárman híres orvosok lettek, nevük a lexikonban is szerepel. 1946-tól 1949-ig, kezdő orvostanhallgatók négy csoportját vizsgálták pszichiáterek a chicagói egyetemen, és közülük 230-cal alaposan elbeszélgettek. Azután írásban lefektették tanulmányaik, hivatásuk és személyiségfejlődésük alakulására vonatkozó prognózisaikat. Sem az egyetem vezetősége, sem a hallgatók nem tudták meg, milyen eredményre jutottak. C. Knight Aldrich, a virginiai egyetem tanára most összehasonlította a prognózisokat az egykori diákok életpályájával.

A tanulmányi eredmények kiderültek az egyetem irataiból: a 230 hallgató közül 24 nem fejezte be tanulmányait. Közülük 13-an ahhoz a 47 főnyi csoporthoz tartoztak, akiket a pszichiáterek, pszichikai tulajdonságaik alapján, a tanulásra alkalmatlannak, szakmai és egyéni fejlődésükben veszélyeztetettnek ítéltek; 11-en viszont abba az összesen 183 főnyi csoportban voltak, amelynek tagjairól jó vagy közepes előrejelzés készült. Másrészt, az alkalmatlannak minősített fiatalok csaknem háromnegyed része eredményesen elvégezte tanulmányait. A pszichiáterek vagy nem vették figyelembe, vagy tévesen ítélték meg fejlődési lehetőségeiket. Más vizsgálatok egész sorával együtt, ez a tanulmány is megerősíti, milyen nehéz egyéni jóslatokba bocsátkozni.

További adatokat egy kérdőívvel gyűjtött össze Aldrich, az első vizsgálat után 35 évvel küldte meg az érintetteknek. 95 százalékuk visszaküldte a kérdőívet — szokatlanul magas ez a szám. Az adatokból pszichikai zavarokat — súlyos depressziók, házaséleti problémák, visszaélés alkohollal és kábítószerekkel — regisztrálhatott. Akik az utóvizsgálat időpontjában pszichikailag károsultnak mutatkoztak, többnyire a rossz prognózisú csoportból származtak. A csoport háromnegyed része azonban ez alkalommal is kedvező fejlődést mutatott. A pszichiáterek éppoly kevéssé látták előre, kiből lesz később híres ember, mint annak a háromnak a tragikus sorsát, akik öngyilkosságot követtek el. (Közülük egyiknek sem volt rossz előrejelzése.)

A prognózisok gyakrabban voltak túl rosszak, mint túl jók. Ennek lehetséges okaiként Aldrich a pesszimizmust mint „pszichiáteri foglalkozási ártalmat" és azt az előítéletet nevezi meg, amely szerint az ember jelleme már a korai gyermekkorban vagy legkésőbb serdülőkorban végleg kialakul. A tanulmányból nem derül ki, milyen erők hatására lesznek a neurotikus, bizonytalan, közömbös, sőt betegnek látszó diákokból sikeres orvosok, különösebb személyi problémák nélkül. Pszichoterápiás hatás nem lehetett, a stabilizálódás kezelés nélkül is bekövetkezett. Felnőttkori változások az egyéniségben általában nem tulajdoníthatók terápiás kezelésnek.

Támadható az a körülmény, hogy az utóvizsgálat egy kérdőívre szorítkozott. Felmerülhet az a kifogás, hogy éppen a szakmailag és egyénileg kevéssé sikeresek nem voltak őszinték. Létezik azonban számos más vizsgálat is, amelyek azt mutatják, a rossz kezdés nem jelent feltétlenül kedvezőtlen folytatást.

Aldrich végül vitára bocsát még egy érdekes gondolatot: az első vizsgálat előtt néhány hónappal, a diákoknak már át kellett esniük „valódi" felvételi interjúkon, amelyek döntöttek tanulmányaikról a chicagói egyetemen. Azoknak a szorongásos vagy gátlásos, neurotikus egyéniségeknek, akik akkora önuralomra képesek, hogy bemutatkozó beszélgetésük közben nem keltenek feltűnést, Aldrich szerint, önuralmuknál fogva kedvező fejlődési esélyeik vannak. Ehhez kellene tartsák magukat mindazok, akiknek valamilyen pályázaton tesztekre és beszélgetésekre kell vállalkozniuk, amelyeknek prognózisértéke legalább annyira kétséges, mint a pszichiátriai interjúké.

GRATULÁCIÓ AZ ÖTMILLIÁRDODIKHOZ



— Hogy érzi magát? — Éhesen és zsúfoltan . . .
(U. S. News and World Report)

A Budapest—Párizs—Budapest útvonalon naponta közlekednek a MALÉV és az AIR FRANCE repülőgépei

Párizsból a világ minden pontjára eljuthat az AIR FRANCE járatain:

New York, Los Angeles, Rio de Janeiro, Lima, Algír, Port Louis, Nairobi, Tokió, Bangkok, Peking, Ho Si Minh-város.

AIR FRANCE

Budapest, Kristóf tér 6. 1052
Telefon: 180-411 és 180-469

MALÉV
Magyar Légiközlekedési Vállalat
Helyfoglalás telefonon: 184-333

86. aug. 12.

KEDVEZŐ KONJUNKTÚRA AZ AMERIKAI SZÓRAKOZTATÓ ELEKTRONIKAI PIACON

New York-i tudósítónktól:

Az amerikai elektronikai vállalatok szövetségének évközi jelentése szerint az idei esztendő a vártnál kedvezőbben alakul az Egyesült Államok szórakoztatóelektronikai cégei és kereskedői számára. Tavaly 24,4 milliárd dollárt ért el az ágazat értékesítése, az előrejelzések szerint 1986-ban az eladások értéke 26 miliárd dollár körül alakul.

Jó konjunktúrát élveznek az amerikai piacon a videokamerával egybeépített felvevők (rögzítők), az úgynevezett camcorderek. Tavaly 517 ezer berendezést adtak el az USA-ban, idén várhatóan egymillió, jövőre pedig 1,5 millió készülék talál gazdára. A színes televíziós készülékek idei eladása valószínűleg minden korábbi rekordot meghalad, a számítások szerint 17,3 millió új készülék kel majd el.

Ígéretesen bővül az sztereó televíziós készülékek piaca is, 1986-ban már 3 milliót adnak el ebből az új termékből. (Tavaly 1,5 millió készüléket vásároltak meg, 1987-re pedig 5 millió készülék eladását jelzik előre.) Az USA szórakoztatóelektronikai piacának idei slágere a CD-lemezjátszó. A statisztikák szerint ebből a készülékből tavaly 966 ezer darabot adtak el, 1986-ban viszont 1,8 millióra van kereslet. A kereslet növekedése — párhuzamosan a termelés bővülésével — árcsökkentést eredményezett. 1985-ben a különböző típusú CD-lemezjátszók átlagára 225 dollár volt, idén az átlagár 200 dollár körül alakul. (Érdemes megjegyezni, hogy az árzuhanás jellemzi a camcorderek piacát is: a tavalyi 1100 dolláros átlagár után 1986-ban 975 dollárra mérséklődött az ár.)

Valamelyest lassul idén a képmagnók eladási ütemének növekedése. A piac a korábbi évekhez képest kevésbé dinamikusan bővül, de még így is eladási rekordra számítanak: várhatóan 2 millió VCR-t értékesítenek. A képmagnók átlagára idén 353 dollár, két dollárral drágább, mint 1985-ben.

A szövetség jelentése szerint idén csak kis mértékben bővül a személyi számítógépek piaca. Tavaly 4,1 millió készüléket adtak el, 1986-ban 4.2 millió személyi számítógép értékesítésével számolnak.

	4 1/2—5/8	4 1/2—5/8	4 5/8—3/4
	4 7/8—5	4 3/4—7/8	4 5/8—3/4
CHF	4 1/4—3/8	4 1/2—5/8	4 3/8—1/2
GBP	9 7/8—10	9 7/8—10	9 7/8—10
BEF	7 1/8—1/4	7 1/4—3/8	7 1/8—3/8
FRF	7 1/8—1/4	7 1/8—1/4	7 1/4—3/8
NLG	5 5/8—3/4	5 1/2—5/8	5 3/8—1/2
ECU	7 1/4—3/8	7 1/4—3/8	7 1/4—3/8

A kanadai dollár prime rate 9 3/4%

Az USA dollár prime rate 8%

A fenti adatok tájékoztató jellegűek

KERESZTÁRFOLYAMOK A FŐBB PÉNZPIACI KÖZPONTOKBAN AUGUSZ

	GBP	BEF	FRF	NLG	IPY	D
1 angol font	1	63,22	9,92	3,43	226,70	3
100 belga frank	1,58	100	15,67	5,44	359,32	4
1 francia frank	0,10	6,36	1	0,34	22,87	0
1 holland forint	0,29	18,34	2,87	1	65,91	0
1000 jen	4,41	278,3	43,71	15,17	1000	13
1 NSZK márka	0,32	20,66	3,24	1,11	74,40	1
1000 líra	0,49	29,95	4,71	1,63	107,94	1
100 schilling	4,67	294,00	46,15	16,02	105,59	14
100 spanyol peseta	0,50	31,84	4,98	1,73	114,18	1,
1 svájci frank	0,40	25,63	4,02	1,39	92,50	1,
1 svéd korona	0,09	6,15	0,96	0,33	22,16	0,
1 USA dollár	0,677	42,84	6,73	2,33	153,85	2,
1 kanadai dollár	0,489	—	4,86	1,68	111,02	1,
1 finn márka	0,13	8,65	1,34	0,47	—	0,
1 dán korona	0,08	5,51	0,86	0,30	—	0,
1 ecu	0,689	43,63	6,84	2,37	156,62	2,
1 SDR	0,817	51,80	8,12	2,81	185,69	2,

FÚZIÓS HULLÁM KANADÁBAN 86. ap. 12.

New York-i tudósítónktól:

A tőzsdei statisztikák tanúsága szerint idén várhatóan minden korábbi rekordot megdönt értékben és mennyiségben a kanadai vállalatok felvásárlási, összeolvadási tevékenysége. Tavaly Kanadában 17, egyenként 100 millió kanadai dollár értéken felüli vállalati fúzióra került sor, idén viszont már az első negyedévben 10 nagyértékű vállalatfelvásárlást jelentettek be. Ugyancsak megnövekedett a 100 millió dollárnál kisebb értékű fúziók száma: 1960-ban összesen 203, tavaly viszont már 641 cégfelvásárlásra került sor Kanadában. Tőzsdei szakértők véleménye szerint az Egyesült Államokban tavaly végigsöpört cégfelvásárlási láz idén éri el Kanadát, s egyelőre a gazdasági környezet is kedvez a fúzióknak. A viszonylag „engedékeny" trösztellenes szabályozás, a kanadai gazdaság és a vállalatok többségének kedvező teljesítménye, a bankok kifinomult fúziófinanszírozási módszerei, valamint a beruházók agresszív marketingstratégiája elősegítik a beruházásra váró tőkék megmozgatását.

Az egyik kanadai egyetem összehasonlítást végzett a kanadai és az USA-beli vállalati fúziók között oly módon, hogy figyelembe vette a két gazdaság eltérő méreteit. 1980—85 között a kanadai vállalatfelvásárlási tevékenység — az összehasonlítás szerint — két és félszer haladta meg az amerikait értékben.

A Kanadában tapasztalható fúziós láz gyakorlatilag kiterjed a gazdaság minden ágazatára. A *Transcanada Pipelines* például energiaipari vállalatokat vásárol meg a *Hiram Walker Ltd.*-től, amely ugyanakkor egy angol cégnek adja el szeszesitalgyártó részlegeit. Az *Imasco* vendéglátóipari, dohánygyártó és kiskereskedelmi óriásvállalat pedig a tervek szerint 2,4 milliárd dollárért vásárolja meg a *Genstart*, az ország egyik legnagyobb pénzügyi és beruházási intézményének tulajdonát. Kanadai pénzügyi szakértők véleménye szerint a fúziók révén tovább növekszik a tőke koncentráltsága az ország gazdaságában: jelenleg a 14 legnagyobb részvénytársaság részvényeinek egynegyede egy-egy kézben összpontosul. Jól jelzi a tőkekoncentrációt, hogy a torontói tőzsdén forgalomban lévő vállalati értékpapírok 46 százaléka kilenc nagytőkés család tulajdonát képezi.

Nyersanyagpiaci árakról és jegyzésekről 12 és 15 óra között a 228-014/36 számú telefonon adunk felvilágosítást.

	1984/85	1985/86*	1986/87**	86 százalékban
Búza összesen	515,6	502,1	504,4	+ 0,5
ebből				
USA	70,6	66,0	58,6	—11,2
Kanada	21,2	23,9	26,0	+ 8,8
EGK	82,8	71,5	75,4	+ 5,5
Egyéb Nyugat-Európa	4,5	4,1	4,2	+ 2,4
Kelet-Európa	42,0	37,5	38,6	+ 2,9
Szovjetunió	73,0	83,0	77,0	— 7,2
Kína	87,8	85,3	87,5	+ 2,6
India	45,5	44,2	47,0	+ 6,3
Pakisztán	10,9	11,7	13,5	+15,4
Argentína	13,2	8,5	9,6	+12,9
Brazília	1,9	4,3	3,8	—11,6
Ausztrália	18,7	16,1	15,3	— 5,0
Dél-Afrika	2,2	1,7	2,2	+29,4
Takarmánygabona***				
összesen	808,5	842,5	814,8	— 3,3
ebből				
USA	237,7	274,3	235,3	—14,2
Kanada	22,0	24,7	23,3	— 5,7
EGK	89,7	87,7	83,6	— 4,7
Egyéb Nyugat-Európa	14,0	13,2	13,0	— 1,5
Kelet-Európa	72,9	68,7	68,9	+ 0,3
Szovjetunió	86,8	94,9	96,0	+ 2,1
Kína	95,4	83,9	94,3	+12,4
India	31,5	29,8	30,6	+ 2,7
Pakisztán	1,6	1,6	1,6	0
Argentína	18,6	18,3	17,7	— 3,3
Brazília	22,5	19,7	23,1	+17,3
Ausztrália	8,6	7,8	6,9	—11,5
Dél-Afrika	8,7	8,9	9,9	+11,2
Rizs összesen	318,6	315,7	320,2	+ 1,4
Gabona összesen	1642,8	1660,3	1639,4	— 1,3

* *Ideiglenes adat*

** *Becslés*

*** *Durva szemestermény: kukorica, árpa, zab, cirok, köles, rozs, egyéb vegyes gabona.*

Forrás: Agra-Europe (FAO-becslést lásd VILÁGGAZDASÁG 1986.

Még nem telítődött az amerikai videopiac

New York-i tudósítónktól:

Az amerikai *A. C. Nielsen cég* tanulmánya szerint a hazai és a külföldi videomagnó-gyártók jelentősen fokozhatják eladásaikat az Egyesült Államokban. Tavaly az amerikai háztartások 30 százalékának volt egy vagy több képmagnója. A kereslet növekedését jól jellemzi, hogy 1983-ban a háztartások 10, egy évvel később pedig már 17 százalékában volt ilyen készülék.

A képmagnók rohamos terjedése jó konjunktúrát hozott a műsoros kazettákat árusító cégeknek is. 1983-ban 3, egy évvel később 6,7 tavaly pedig 13,6 millió műsoros kazettát értékesítettek. Az előrejelzések szerint 1986-ban az eladott kazetták száma megközelíti majd a 26 milliót. Három év alatt számottevően csökkent a műsoros kazetták átlagára is: 1983-ban még 58 dollárba került egy kazetta, tavaly viszont az átlagár nem haladta meg a 45 dollárt, s idén valószínűleg újabb 5 dollárral mérséklődik. Milliárdos üzletággá vált a műsoros kazetták értékesítése, 1986-ban a forgalmazók az eladásokból 1,02 milliárd dollár bevételre számítanak. 1983-ban a műsoros kazetták értékesítése 175,4 millió dollár forgalmat hozott.

Nem panaszkodhat a forgalom alakulására a kazettakölcsönző iparág sem. Az Egyesült Államok szolgáltató szektorának az egyik legdinamikusabban fejlődő ágazata a kazettakölcsönzés. 1983-ban a 166 millió kölcsönzés 540 millió dollár bevételt eredményezett. Tavaly már 679 millió volt a kölcsönzések száma, a forgalom pedig meghaladta az 1,6 milliárd dollárt. A Nielsen előrejelzése szerint idén csaknem megháromszorozódik a kölcsönbe vett kazetták száma. Az év végéig 1,19 milliárd kölcsönzés várható, ebből 2,69 milliárd dollár forgalom származik majd. 1983 és 1985 között a kölcsönzési díj átlagosan 1 dollárral csökkent, az idén átlagosan már 2,25 dollárért kölcsönözhető egy napra egy műsoros kazetta az Egyesült Államokban.

S végül egy gyorsfénykép a kölcsönzött kazetták műfaji megoszlásáról: dráma és krimi 30, vígjáték 20, kalandfilm 14, tudományos-fantasztikus film 13, gyerekműsor 7, szexfilm 3, zenei összeállítás 4 százalékkal részesedett tavaly a kölcsönzési listán.

ijei ipart fejlesztenek

ai kereskedelmi tanácsosával

gyar állampolgár leginkább a külltban sugárzott tévésorozatból iszigetország legújabb kori jövőjét özött a gazdasági szerkezet átala- a pont, ahol a magyar vállalatokzletekről Schmidt Antalt, hazánk kérdeztük.

A mezőgazdaságban a fejlett kisgazdaságok mellett jó néhány szövetkezet is megtalálható. A citrus- és a zöldségfélék mellett — az utóbbiak az éghajlati viszonyok következtében egész évben folyamatosan termelhetők — a szigeten újnak számító növények meghonosításával is kísérleteznek. Ugy látszik, hogy például jól beválik a banántermesztés.

— *Ha már a mezőgazdaságnál járunk, hogy érintette Ciprust Spanyolország és Portugália belépése az EGK-ba?*

— Nagyon kellemetlenül, e csatlakozással ugyanis a Közös Piac sok mezőgazdasági cikkből teljesen önálló lett, sőt feleslegei jöttek létre. Másrészt Spanyolország is Portmeneti 15 éves szakaszban az ország méreteihez képest jelentős ipari rekonstrukciót és gazdasági szerkezetváltást kell végrehajtani. Erre a tényre szeretném különösen felhívni a magyar vállalatok figyelmét, mert itt lenne keresnivalójuk. A szigetország kormányzata például 10 éves adómentességet biztosít azoknak, akik olyan ipari üzemet létesítenek, amely a szigeten eddig még nem termelt árucikk előállítására vállalkozik.

— *Eddig csak a belső helyzetről, a belső lehetőségekről beszéltünk, holott Ciprus földrajzi fekvéséből adódóan, ha kicsit ügyes, meg tudja lovagolni a libanoni válságot.*

— Noha sok esetben az üzletemberek és bankárok áttelepülése elsősorban „család mentő" jellegű volt, úgy vélem, Ciprus ki tudta használni kedvező helyzetét. A libanoniak főként off shore üzleteket és bankokat alapítottak Cipruson, ehhez a helyi kormányzattól adókedvezmény formájában kaptak támogatást.

— *A külpolitika mellett szóljon*

ISMÉT A PLAYBOY-BIRODALOM

Szerény tapsifüles lesz a kedvelt nyusziból...

Amikor az ötvenes évek közepén a *Playboy* első száma az akkori szexideál, *Marilyn Monroe* hiányos öltözetű képével jelent meg címlapján, kevesen gondolták, hogy *három évtized után a világ egyik legismertebb vállalkozásának, a Playboy Enterprisesnek a túlélésért kell küzdenie.* Az idei ősz a jelek szerint a „nyuszinak" az utolsó lehetőséget jelenti: vagy sikerül az önmagán végrehajtott „műtéttel" ismét megkapaszkodnia, vagy eltűnik a szórakoztatóipar süllyesztőjében.

Csökkenő érdeklődés

A chicagói székhelyű Playboy irányítói az évtized elején megdöbbenve észlelték, hogy mind az Egyesült Államokban, mind pedig külföldön rohamosan csökken az érdeklődés a havonta megjelenő férfimagazin, a sok országban megtalálható Playboy-klubok, valamint a cég által fenntartott kaszinók iránt. *Az olvasók és a közönség „hűtlensége" a mintegy ezer főt foglalkoztató vállalat eredményeiben is tükröződött.* Míg korábban a Playboy nyereségét nyereségre halmozott, *a vállalat 1982. óta minden évet komoly pénzügyi veszteséggel zár.*

1972-ben a magazin még több mint hétmillió példányban jelent meg havonta, a példányszám ma már alig haladja meg a négymilliót. *Számottevően csökkent a Playboy-klubok tagjainak száma, ami erősen érezteti hatását a cég költségvetésében is.* Ugyancsak visszaesett az USA-ban az úgynevezett Playboy-csatorna előfizetőinek a száma: ma már csak 760 ezren fizetik elő a cég televíziós szolgáltatásait, amelyek főleg szexfilmekből állnak. A bevételcsökkenés eredményeként a tv-csatorna éves költségvetése nem haladja meg a 20 millió dollárt, amely összeg az Egyesült Államokban egy viszonylag rövid sorozatfilm elkészítéséhez elegendő. *Ugyancsak ráfizetésessé vált a Playboy kiterjedt videokölcsönző hálózata.*

A mind komolyabb pénzügyi zavarok következményeként először bezárták a cég kaszinóit, majd a klubok egy része szüntette be működését. Az anyagi gondok és a veszteségek veszélybe sodorták a Playboy-birodalmat, s amennyiben a felszínen akart maradni, gyökeres „rekonstrukciót" kellett végrehajtania mind az üzletpolitikában, mind pedig a vállalat szórakoztatásfilozófiájában.

A multinacionális vállalat vezetését két évvel ezelőtt az energikus és kiváló üzletasszony hírében álló *Christie Hefner* vette át a cégalapító „playboytól" — édesapjától. A 30 éves Hefner kisasszony azonnal kiadta az utasítást a szórakoztatóipar reklámszakembereinek: készítsenek részletes elemzést arról, mi okozza a Playboy népszerűségének zuhanását.

Üzletasszony az élen

A vaskos tanulmány meglepő következtetésekre jutott. A viszaesés fő oka abban keresendő, hogy az elmúlt 30 évben jelentősen megváltozott az amerikaiak életformája, értékítélete és érdeklődési köre. *Vagyis míg a társadalom sok vonatkozásban átértékelte az életet, a Playboy az maradt, aminek indult.* Az embereket ma jobban érdekli a saját karrierjük, valamint az autó, mint a szex — állapítja meg a tanulmány. *Ráadásul időközben megjelent a szórakoztató-elektronika, a számítógép, a diszkó.* Ezekkel a „versenytársakkal" kell megküzdenie a Playboynak nap mint nap, s a jelek szerint a régi formában nem tudja állni a sarat. Nem is beszélve az „írott konkurenciáról", a többi szexlapról.

A Playboy ugyanis „iskolát" teremtett, felbukkanása után sorra jelentek meg a hasonló magazinok. Ezek közül a legsikeresebbnek a *Penthouse* bizonyult, amely az évtized elejére jócskán lekörözte a nyuszikombinátot. Az sem elhanyagolható szempont, hogy az amerikaiak — legalábbis a reklámszakemberek véleménye szerint — ma szégyenlősebbek, mint az ötvenes-hatvanas években voltak. *Ezt bizonyítja, hogy az újságárusok szerint a Playboy magazin vásárlóinak fele becsomagoltatja kedvenc lapját, mert nem akarja az utcán azt „mezítelenül" vinni.*

Ezek a jelzések, valamint a halmozódó veszteségek éppen elegendőnek bizonyultak Hefner kisasszonynak, hogy teljes *„tatarozást"* rendeljen el cégénél. S az idei nyárra megszületett a Playboy új arculata.

A magazin ezentúl a korábbinál *elegánsabb, visszafogottabb és kevésbé szexközpontú lesz mind külsőségeiben, mind pedig tartalmában.* Foglalkozik majd hasábjain a mindennapok társadalmi és egyéni problémáival, divattal, elektronikával. Hefnerék azt ígérik, hogy ezentúl bárki kiteheti majd a magazint a kávéházi asztalra, nem kell szégyenkeznie. Ez egyben arra is utal, hogy a Playboy-cég új olvasói réteget vett célba, az értelmiséget.

Nemcsak a magazin változik meg, hanem a klubok műsora, berendezése is. Még az év vége előtt ismét megnyílik a New York-i Playboy-klub: a nyuszinak öltözött pincérnők mellett — az elegancia jegyében — *jól öltözött férfiak is felszolgálnak majd, s visszafogottabb lesz a klub berendezése is.* Egyébként ennek a filozófiának és üzletpolitikának a jegyében alakítják át a 13 működő amerikai Playboy-klubot. S még egy nagy változás: a klubokba szeretnének a jövőben minél több nővendéget is becsábítani, ennek megfelelően a szórakozóhelyek erotikus, pikáns és harsány jellegét az elegancia és a „jólfésültség" váltja fel.

Jól öltözött „nyulak"

Miután a Playboy bevételei 3 év alatt ötven százalékkal csökkentek, reformra szorultak az egyéb tevékenységek is. A vállalat fokozatosan megszünteti televíziós tevékenységét, s erősíti a videokölcsönzési vonalát. Felfrissítik, a mai követelményekhez és ízléshez igazítják a Playboy-ajándéktárgyak választékát is.

A Playboy-jelenség újjászületését ez év őszére harangozták be — meglehetősen csendes hírveréssel, hiszen a vállalat számára ma minden centnek jelentősége van. *Az Egyesült Államokban nem váltott ki különösebb izgalmat a Playboy „áramvonalasítása", s ez a gazdasági szakemberek szerint nem jó jel, hiszen az emberek kíváncsiak minden új iránt.*

A Playboy újjászületését talán azért kíséri közöny, mert a nyuszi felett eljárt az idő. Megöregedett, illetve megváltozott körülötte a világ. Ezt a változást szeretné — ha késve is — követni Hefner kisasszony és csapata. De tisztában vannak azzal, hogy a megkapaszkodásakció nagy lutri, mert az „új" Playboy-jelenség csak nevében azonos a régivel. *A nyolcvanas évek nyuszija tehát a jelek szerint csak szerény tapsifüles, aki erejét megfeszítve igyekszik újra profitot hozni megalkotóinak.*

— asz —

Harrison szerzeményeiből. — 22.00: Mikrofórum. — 23.00: Hírek. Időjárás. Sport. — 23.20: Szárnyalás egy álmon át (szt). — 0.15: Éjfél után.

3. MŰSOR:

15.30: Labirintus (szt). — 15.45: Diótörő (szt). — 16.00: Operarészletek (szt). — 17.00: Iskolarádió. — 17.30: Gustav Leonhardt Bach-felvételeiből (szt). — 18.30: Na materniem jeziku. — 19.00: Hírek. Időjárás. — 19.05: In der Muttersprache. — 19.35: Muzsikáló természet. — 19.40: Szólótól a kamarazenekarig (szt). — Kb. 20.25: Hajózni pedig kell . . . — Kb. 21.30: Operaáriák. — 22.00: Kortárs zene Svédországban (szt). — 23.03: Mikulásvirág. — 23.30: Hírek. Időjárás.

December 18., szerda

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.20: És nálunk . . . ? — 8.50: Kis magyar néprajz. — 8.55: Rimszkij-Korszakov: Vera Seloga bojárnő. — 9.40: Kókai Rezső: Rapszódia klarinétra és népi zenekarra. — 9.49: Harangszó. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Iróvá avatnak. — 10.37: Mi ez a gyönyörű? — 10.52: Kovács Lóránt fuvolázik. — 11.15: Millöcker operettjeiből. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma? — 12.45: Közéleti jelenlét. — 13.00: Zenekari muzsika.

PETŐFI:

4.30—7.59: A Petőfi rádió reggeli zenés műsora. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Idősebbek hullámhosszán. — 8.50: Tíz perc külpolitika. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Napközben. — 10.45: Láttuk, hallottuk. — 11.25: Világújság. — 11.40: Zárójelben. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Gáti István operettdalokat énekel (szt). — 12.25: Néhány szó zene közben. — 12.30: Déki Lakatos Sándor népi zenekara játszik (szt). — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.10: A tegnap slágereiből (szt). — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

3. MŰSOR:

9.00: Hírek. Időjárás. — 9.08: Muzsikáról versben, prózában. — 9.38: Liszt: Krisztus (szt). — 10.47: Pillanatkép. — 11.45: Arckép. — 13.00: Hírek. Időjárás. — 13.35: Régi magyar dalok és táncok (szt).

TELEVÍZIÓ

KEDD

14.25: Iskolatévé. Mióta mérünk? (Az alsó tagozatos környezetismerethez.) — 14.40: Képek a világgazdaságból. 2. rész: Áldás vagy átok? — 15.10: Kormos István: A muzsikás kismalac. (Az alsó tagozatos magyar irodalomhoz.) — 15.35: Hírek. — 15.40: Egy csendes kiadó szoba. (Csehszlovák film (ism.) — 17.20: Tévébörze. — 17.30: Tévéegyetem. Az ókori Róma. VIII/1. rész: Róma születése. — 18.25:

színház: Csiksomlyói passió (7) — Madách Színház: Macskák (8) — Madách Kamara: Galopp a Vérmezőn (7) — József Attila Színház: A régi nyár (7) — Vígszínház: A farkas (Ajtay bérl. 1. ea. 7) — Pesti Színház: Megtört szívek háza (XVI. bérl. 1. ea. 7) — Thália Színház: Háború és béke (7) — Józsefvárosi Színház: Szent Johanna (7) — Fővárosi Operettszínház: Hegedűs a háztetőn (7) — Mikroszkóp Színpad: Motoszka (de fél 10); Illetékesek vagyunk (fél 8) — Játékszín: Maugli (du 3); A vén bakancsos és fia, a huszár (7) — Vidám Színpad: Kabos-show (7) — Szkéné Színház: Zárt tárgyalás (8) — Egyetemi Színpad: A Forrás Kör Kós Károly estje (7) — Arany János Színház: Scapin furfangjai (du 3): Családi fénykép (7) — Centi Színpad: Dinnyés József (daltulajdonos) önálló estje (fél 8) — Radnóti Miklós Színpad: Az élet oly rövid (7) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

Kemping üzemeltetéséhez hivatalt, gmk-t vagy magánszemélyt keresünk. Helyszín: KÉV Metró RSC. Sporttelep, Bp. XVI. ker., Csömöri út 222., 12 db teniszpályával. Érdeklődés a 355-917-es telefonon, délelőtt. (x)

Vágja ki, hozza magával! Vásárlása esetén 10% engedményt kap. A Flóriánnál, Óbudán, Vörösvári út 9. A Styl lakberendezési bolt ajánlata: barokk, koloniál, flamand, kovácsolt vas, kristálycsillárok, falikarok, állólámpák, koloniál, bárszekrény, asztal, íróasztal, tv-szekrény, Hi-fi-állvány, könyvespolc, könyvszekrény, fésülködőasztal, zsúrkocsi, faragott hintaszék, posztamens caspó, virágállvány, barokk és florentin tükrök, szobrok, faliórák, faliképek, gyertyatartók, **Deák B. Ferenc** festőművész alkotása. (x)

Vegye igénybe korszerű kozmetikai kezeléseinket! Iontophorézis mélyrétegi kezeléssel megszüntetem pattanásait, mélycsomóit. Elektromos helyi fogyasztás, szolárium. Várjuk kedves vendégeink bejelentkezését. Tel.: 427-945. (x)

Music City. Hanglemez- és kazettaújdonságok. Belváros, Irányi u. 7. (x)

Aerobic, fitness a Gráciában. Cím: Bp. VIII., Vas u. 11. Tel.: 132-122, 336-155. (x)

Solárium a Belvárosban. Elektromos fogyasztás, elektrokozmetika. Honvéd u. 3. 319-454. (x)

Szörényi Levente és Sebestyén Márta dedikálják **„Szerelmeslemez"** c. lemezüket, december 23-án 16 órától (hétfő) a **„Fonográf"** lemezboltban. Budapest V., Nagy Ignác u. 16. Telefon: 123-374. (x)

A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság tájékoztatja fogadóit, hogy az „Éves mottó: Tv-lottó" akció sorsolását 1986. január 3-án rendezi meg az igazgatóság székházában. (x)

A Budapesti Harlekin Gyermekszínpad új darabjához 6—12 éves gyerekek jelentkezését várja Budapest VII., Dob u. 69. Telefon: 412-472, minden hétfőn 15-től 19 óráig. (x)

Esküvőre, alkalmakra, bálokra csodálatos külföldi ruhák, férfiaknak franciabársonyból is. Szmokingok, frakkok, pelerinek, bundák. Frost ruhakölcsönzőnél, Majakovszkij u. 92. Tel.: 429-070. (x)

Olcsó árakkal karácsonyi böngészdét nyitottunk a IX., Szamuely u. 28. sz. alatti Second Hand Shop galériáján. 50-től 450 Ft-ig kedvére válogathat. (x)

Az Élő Nyelvek Szemináriumába a beiratkozás: december 27-én, 28-án, 30-án, január 2-án, 3-án, 6-án, 7-én délután. Bp. V., Fejér Gy. u. 8. T.: 356-154. (x)

A 13 bravúrfotót tartalmazó, most megjelent karatenaptár nemcsak a falon, de a karácsonyfa alatt is jól mutat. Kapható: az Ezermester Vállalat üzleteiben és a budapesti Skála áruházakban. (x)

Arany- és ezüstvasárnap is várja vevőit, eladóit az **Armani!** Divatos ruhák vétele-eladása. Nálunk tetőtől talpig felöltözhet! XIII., Hegedűs Gyula u. 22. Nyitva: 10-től 18 óráig, szombaton 9-től 14 óráig. (x)

Shotokan karate! Folyamatos tanfolyamok — a Világ Kupán II. helyezést elért versenyző edzőjének — Bíró György vezetésével. Vizsgalehetőséget biztosítunk. Motilitás szalon. Bp. IX., Üllői út 53/a. Tel.: 331-270. (x)

Vízumok beszerzése, gyorsított ügyintézéssel, kiutazási engedélyének beadásával egyidőben kérjen tőlünk tájékoztatást. Passzus Vízumiroda. Tel.: 34-34-64 (10-től 18-ig). (x)

Mély fájdalommal tudatjuk barátaival és ismerőseivel, hogy **Kaszó Endre** életének 83. évében elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1985. XII. 20-án, 11 órakor a Rákoskeresztúri új köztemetőben lesz. A gyászoló család. (x)

Wágner Miklós, a Fővárosi Közlekedésbiztonsági Tanács nyugalmazott titkárságvezetője 1985. december 8-án elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása december 21-én 13 órakor lesz a Rákoskeresztúri köztemetőben. A Fővárosi Közlekedésbiztonsági Tanács saját halottjának tekinti. (x)

Ezúton tudatjuk a régi barátokkal, ismerősökkel, hogy **Hircsák (Hilton) István** életének hetvenedik évében Budapesten elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1985. december 18-án, kilenc órakor lesz a Farkasréti temető ravatalozójában. (x)

Fájdalommal tudatjuk, hogy édesanyánk, **dr. Korányi Györgyné** 1985. december 14-én, 55 éves korában elhunyt. Temetése december 19-én, csütörtökön fél 12 órakor lesz a Farkasréti izraelita temetőben. A gyászoló család. (x)

Úgy emlékszem, hasonló címmel levél jelent meg nemrég a lapban; az „illetékes" bebizonyította, hogy jogos a felszámított portóköltség, amivel a könyvet küldték. Engedjék meg, hogy a saját tapasztalatomat megírjam.

Küldött megrendelőlap alapján körülbelül 800 forint értékű könyvet rendeltem. Örömmel vettem át a postástól az első darabot. A könyvért fizettem 53 forint „utánvétet". Amikor kibontottam a csomagot, majd hanyatt estem a meglepetéstől: egy 26 forint értékű könyv volt benne.

Mi volt a következő lépésem? Visszavontam a kb. 786 forintos megrendelést.

Sz. Gy.
Budapest

Tiszta vizet

Három hete ivóvízellátásunk nem kielégítő — itt nem az ivóvíz mennyiségéről, hanem minőségéről van szó.

Esténként mind a meleg-, mind a hidegvíz-csapból hol sárga, hol fekete színű, homokos víz folyik.

A Vízművek ügyeletének (tel.: 401-379) november 22-én jelentettem be először a hibát.

Válasz: A víz fertőző anyagot nem tartalmaz, ivásra alkalmas, de lehetőleg ne mossunk benne.

December 4-én telefonáltam másodszor.

Válasz: Csepelen átkötést végeznek, ezért fordulhat elő, hogy a víz szennyezett, de másnap délre letisztul.

December 9-én 17 óra — harmadik telefon.

Válasz: Köszönik a bejelentést, és a X. kerületi Mádi utcában kint lévő kocsijukat azonnal átirányítják.

20 óra 30 perckor a gépkocsi még nem érkezett meg, és ezért újra telefonáltam, megkérdeztem, hogy várjam-e tovább az autót, mire tudomásomra hozták, hogy semmiféle hibabejelentés nem érkezett erről a címről. Legjobban engem lepett meg a dolog, mert személyesen én telefonáltam.

Szeretnék végre tiszta vizet önteni a pohárba, és ezúton megkérdezni az illetékeseket: